

Hjemmestyre i Grønland

Bind 4 Administrative konsekvenser

Forslag om det fremtidige
samvirke mellem de offentlige
arbejdsgivere i Grønland

Forslag om fremtidigt forum
for kontakt mellem
landstingsmedlemmer og
folketingsmedlemmer

Betænkning afgivet af
Kommissionen om
Hjemmestyre i Grønland

juni 1978

ex. 2

20.552 a.

Sm-01-3d
ISBN 87-503-2555-8 (kpl.)
87-503-2559-0

J. H. SCHULTZ A/S
KØBENHAVN

Indholdsfortegnelse

Forord side 9

DEL 8: De administrative konsekvenser af hjemmestyrets indførelse

Kapitel I: Indledning 11

Kapitel II: Hjemmestyrets fremtidige administration (pr.1.januar 1981) 12

- A. Landsrådets hidtidige behandling af hjemmestyrets administration 12
- B. Hjemmestyrets organisatoriske opbygning

- 1. Hjemmestyreanliggendernes saglige fordeling 12
- 2. Hjemmestyreanliggendernes fordeling på landsstyrets medlemmer 13
- 3. Koordination af landsstyrets virksomhed 15

- C. Hjemmestyrets forvaltningsorganer 75
  - 1. Hjemmestyrets betydning for opgavefordelingen mellem hjemmestyrets forvaltningsorganer 15
  - 2. Udviklingen i personalebehov 17
  - 3. Hjemmestyrets administration i København 17
- D. Uddannelse af administrativt grønlandsk personale til hjemmestyret 18
- E. Hjemmestyrets betydning for den kommunale administration 18

Kapitel III: Den fremtidige statslige administration i København (pr. 1.januar 1981) 19

- A. Anvendte forudsætninger 19
- B. Disponeringen af behandlingen af de administrative problemer 20
- C. De tilbageværende administrative funktioner i Danmark i 1981 20

- D. Opgavernes karakter og konsekvenserne heraf for den fremtidige administration 21

- 1. Fremtidigt ressortministerium 21
- 2. Ressortministeriets opbygning 22

Kapitel IV: Råstofforvaltningen 24

- A. Hovedpunkter i hjemmestyrekommis-sions forslag vedrørende råstofforvaltningen 24
- B. Råstofforvaltningens opgaver 25
  - 1. Opgaver i relation til det dansk-grønlandske fællesråd vedrørende råstoffer 25
  - 2. Administrative/faglige relationer til bevillingshaverne samt samarbejde med faglige institutioner i og uden for Grønlandsadministrationen 25
  - 3. Administrative/faglige relationer til andre dele af centraladministrationen 26
  - 4. Orienterings- og informationsvirksomhed udadtil 26
  - 5. Opgaver i forhold til direktoratet Grønlands geologiske Undersøgelse 27
- C. Råstofforvaltningen for Grønlands placering i den administrative opbygning 27
  - 1. Sekretariatsopgaver m.v. i forhold til det dansk/grønlandske fællesråd 27
  - 2. Varetagelse på ministerens ansvar af den centrale forvaltning (udøvelse af offentlig myndighed) 27
- D. Råstofforvaltningen for Grønlands personaleomfang og -sammensætning m.v. 27

Kapitel V: Den fremtidige administration i Grønland 28

Kapitel VI: Overgangsproblemer 29

- A. For hjemmestyrets administration 29
- B. Overgangsproblemer for den statslige administration 30
  - 1. Overgangsproblemer for administrationen i København 30

- 2. Overgangsproblemer for den statslige administration i Grønland 31

Kapitel VII: Økonomiske, herunder personalemæssige, konsekvenser af de administrative ændringer 32

- A. Konsekvenser for hjemmestyret 32
- B. Konsekvenser for staten 32
  - 1. Økonomiske konsekvenser 32
  - 2. Personalemæssige konsekvenser 33

DEL 9: Den fremtidige ordening vedrørende løn- og ansættelsesforhold for lønmodtagere i Grønland

Kapitel VIII: Den fremtidige ordening vedrørende løn- og ansættelsesforhold for lønmodtagere i Grønland 35

- A. Forslag om nyt offentligt forhandlingsorgan 35
- B. Kort beskrivelse af det foreslåede kartel

- og dets retlige grundlag 35
  - 1. Hovedprincipper for kartellet 35
  - 2. Det arbejdsretlige grundlag 36
- C. Indholdet af lovforslag 36
  - 1. Kartellets opgaver 36
  - 2. Regler om intern organisation etc. 37
- D. Organisation 38

DEL 10: Det fremtidige samarbejde mellem danske og grønlandske politikere

Kapitel IX: Det fremtidige samarbejde mellem danske og grønlandske politikere 39

- A. Forslag fra landsrådet om årligt parlamentarisk mode 39

- B. Kommissionens indstilling 40

Mindretalsudtalelse af Steen Folke (VS) 41

Fortegnelse over bilag til del 8-10

1. Beskrivelse af de tilbageværende administrative funktioner i Danmark i 1981 side *43*
2. Beskrivelse af de administrative problemer vedrørende områder i Ministeriet for Grønland, som overføres til hjemmestyret i perioden 1.maj 1979-1. januar 1981 side *64*

Forord

Bind 1-3 af betænkningen fra Kommissionen om hjemmestyre i Grønland blev færdigbehandlet på kommissionens møderække på Christiansborg i dagene 2.-6. marts 1978 og afgivet til ministeren for Grønland den 30. marts 1978.

Dette bind, som er det afsluttende bind af betænkningen, er færdigbehandlet på kommissionens møderække i Julianehåb den 13. og 14. juni 1978. Det er tiltrådt af samtlige kommissionens medlemmer, bortset fra Helge

Dohrmann (Fremskridtspartiet) og Steen Folke (VS). Erik Ninn-Hansen (Det konservative Folkeparti) deltog ikke i mødet.

Bindet omfatter del 8 om de administrative konsekvenser af hjemmestyrets indførelse, del 9 om den fremtidige ordning vedrørende løn og ansættelsesforhold for lønmodtagere i Grønland, samt del 10 om forslag til et fremtidigt forum for kontakt mellem medlemmer af landstinget og medlemmer af folketinget.

Del 8 : De administrative konsekvenser af hjemmestyrets indførelse

Kapitel I: Indledning

Kommissionen skal ifølge sit kommissorium¹ »overveje og skitsere, hvilken struktur for forvaltningsmyndighederne i henholdsvis Grønland og Danmark der må anses for hensigtsmæssig i konsekvens af kommissionens forslag«.

Overvejelserne herom er foregået i en særlig arbejdsgruppe under ledelse af overpræsident J. H. Zeuthen.² Arbejdsgruppen har udarbejdet udkast til den her foreliggende betænkningsskel.

Der er ved udarbejdelsen taget udgangspunkt i de administrative funktioner, som vil skulle udføres af henholdsvis hjemmestyret og staten pr. 1. januar 1981, hvor samtlige de områder, bortset fra erhvervsområdet, for hvilke kommissionen i sin tidsplan (jfr. bind 1, kapitel VIII) har angivet en tidsmæssig ramme for overgangen, vil være overgået til hjemmestyret. Herved opnås, at behandlingen kan koncentreres om organisationen af henholdsvis hjemmestyrets og statens forvaltning ved udløbet af perioden for tidsfæstede opgaveoverførsler. Hjemmestyrets og statens fremtidige administration er behandlet i kapitel II, III og V. Den foreslåede særskilte råstofforvaltning er behandlet i kapitel IV.

De overgangsproblemer, som hjemmestyrets og statens forvaltninger vil skulle løse i perioden mellem hjemmestyrets forventede indførelse pr. 1. maj 1979 og 1. januar 1981 er behandlet i kapitel VI, og i kapitel VII er redegjort for de økonomiske, herunder personalemæssige, konsekvenser af de administrative ændringer.

Det skal understreges, at en del administrative problemer må løses ved nærmere aftale

mellem rigsmyndighederne og hjemmestyret, og at kommissionen har lagt vægt på ikke at stille forslag vedrørende forvaltningens nærmere indretning, som foregriber beslutninger, der henhører under regeringens og hjemmestyrets kompetence.

Overvejelserne i det følgende af hjemmestyreordningens administrative konsekvenser må derfor alene betragtes som et muligt udgangspunkt for konkrete beslutninger hos rigsmyndighederne og hjemmestyret, idet kommissionen mener, at disse politiske instanser bør *være* helt frit stillet ved administrations opbygning.

For så vidt angår kapitel II om hjemmestyrets fremtidige administration, er det under kommissionens drøftelser fremhævet, at et landsstyre på 3 medlemmer næppe er tilstrækkeligt under hensyn til de opgaver, der ifølge kommissionens tidsplan overgår til hjemmestyret.

Vedrørende kapitel III om den fremtidige statslige administration er kommissionens flertal enigt om, *at* Ministeriet for Grønland bør opretholdes indtil videre, og *at* en opsplitning af de resterende statslige opgaver vedrørende Grønland på de enkelte fagministerier er u hensigtsmæssig. Kommissionen lægger endvidere *vægt* på, at ministeriets personale — som også omtalt i kapitel VII — nedtrappes i takt med udbygningen af hjemmestyrets ansvarsområder, herunder væksten i hjemme-

1. Optrøkt som bilag 1 i bind 2.

2. Udvalget bestod desuden af kommissionens formand og af repræsentanter for Administrationsdepartementet, Grønlands landsråds sekretariat og Ministeriet for Grønland.

styrets administrative kapacitet såvel i Grønland som i Danmark.

Endelig ønsker kommissionen at understrege, at Ministeriet for Grønlands opgaver

på grund af hjemmestyreordningens gennemførelse vil ændres i kraft af, at ansvarsområderne fremover bliver mere ligeligt fordelt mellem grønlandske og danske myndigheder.

Kapitel II: Hjemmestyrets fremtidige administration (pr. i.januar 1981)

A. Landsrådets hidtidige behandling af hjemmestyrets administration

Der er i kapitel I redegjort for de forur¹ etninger, som ligger til grund for de overvejelser, kommissionen har gjort sig om statens og hjemmestyrets administration. For så vidt angår hjemmestyrets administration må hertil føjes, at Grønlands landsråd har behandlet den fremtidige administration under hjemmestyret såvel på efterårssamlingen 1977 som på forårssamlingen 1978.

Forud for behandlingen i landsrådet blev de forskellige administrative spørgsmål nærmere analyseret og kvantificeret i en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra landsrådets nuværende forvaltningsgrene samt fra

de statslige forvaltningsorganer, som forventes overdraget senest pr. 1. januar 1981 i henhold til kommissionens tidsplan.

Landsrådet har på baggrund af sine drøftelser givet en række hovedretningslinier for administrationens opbygning, som er indarbejdet i dette kapitel.

Det har imidlertid for landsrådet været et grundlæggende synspunkt, at hjemmestyret bør stå frit med hensyn til opbygningen af sin administration, hvorfor landsrådets og kommissionens overvejelser hovedsagelig må have karakter af forberedende arbejde og anbefalinger.

B. Hjemmestyrets organisatoriske opbygning

1. Hjemmestyreanliggernes saglige fordeling

Set ud fra en organisatorisk synsvinkel vil hjemmestyrets anliggender efter 1.januar 1981 udgøre følgende sagsområder:

Grønlands indre styrelse (herunder kommunerne),

Forholdet til rigsmyndighederne og udlandet, Landsplanlægning,

Økonomi (herunder indtægtslove, bevillingslove, regnskab og revision),

Sociale forhold (herunder alkoholspørgsmål),

Erhvervs- og arbejdsmarkedsforhold (herunder næringsvirksomhed, fiskeri, jagt, landbrug og renavl, råstoffer, overtagelse af statens produktions- og eksportvirksomhed,

erhvervsstøtte, erhvervsudvikling og dyrefredning),

Erhvervsuddannelse,

Kultur og undervisning (herunder skolevæsenet, fritidsvirksomhed, biblioteker, fredning af kulturminde, støtte til kulturelle organisationer, foreninger m.v. og oplysningsvirksomhed),

Grønlands Radio samt

Den grønlandske kirke.

Endelig må nævnes nogle mere serviceprægede funktioner, herunder:

Sekretariatsvirksomhed for landsting og landstyre,

Personaleforhold,

Boligadministration og, eventuelt,

Teknisk afdeling.

Afgrænsningen mellem de enkelte anliggender er ikke helt entydig. Det gælder især mellem erhvervsuddannelse, erhvervsforhold og kultur og undervisning. Det vil imidlertid være praktisk at operere med nogle administrative enheder, som har en nogenlunde varig karakter af hensyn til kontinuitet og sikkerhed i den administrative sagsbehandling.

Der er ved den ovenstående opdeling i administrative enheder taget udgangspunkt i den nuværende administrative struktur, idet der er lagt vægt på, at det sidenhen må være hjemmestyrets opgave at omdanne strukturen efter sine ønsker. Herved opnås, at der ikke sker de store omvæltninger i overgangsperioden, hvilket har en række praktiske konsekvenser med hensyn til kontinuitet i sagsbehandling, personaleforhold og offentlig service m.m.

2. Hjemmestyreanliggendernes fordeling på landsstyrets medlemmer

Også fremover forekommer det ønskeligt at operere med nogenlunde faste administrative enheder, som efter landsstyreformandens oplæg og landstingets vedtagelse fordeles på landsstyrets medlemmer. Udover ovennævnte fordele opnår man herved mulighed for at udforme en smidig struktur, idet disse administrative enheder kan fordeles på landsstyremedlemmerne alt efter landsstyrets sammensætning og de enkelte medlemmers og parti-grupperes interesser.

På landsrådets forårssamling 1978 blev forelagt en skitse til, hvordan hjemmestyrets administrative struktur kan forventes at komme til at se ud. Denne skitse er med enkelte redaktionelle ændringer vist på næste side. Skitsen skal ikke nærmere kommenteres, men den bygger på den forudsætning, at landsstyret består af 3 landsstyremedlemmer. Som et nyt administrativt organ er i skitsen indarbejdet det kommende erhvervsdirektorat med de opgaver, som følger af hjemmestyrekommisionens endelige forslag for erhvervsområdet. Der er ikke med skitsen taget stilling til, hvad der er det »sagligt rigtige« antal landsstyremedlemmer. Skitsen har taget sit udgangs-

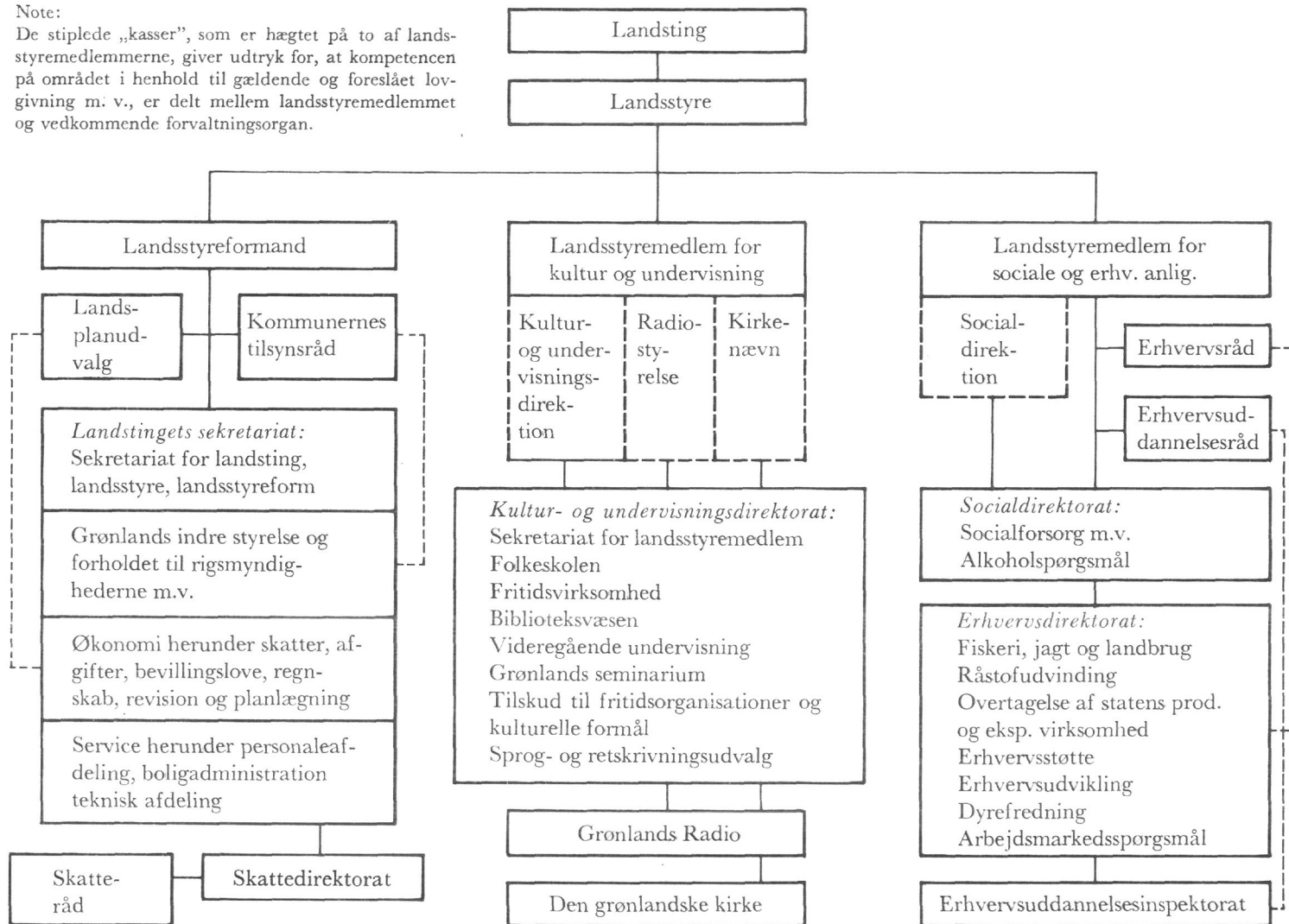
punkt i landsrådets oprindelige tilkendegivelse herom; men det må nævnes, at kommissionens forslag om erhvervsområdet overgang ikke forelå på dette tidspunkt.

Det er imidlertid givet, at der ikke alene kan lægges administrative begrundelser til grund for hjemmestyreanliggendernes fordeling på landsstyremedlemmer. Det vil endvidere være nødvendigt at tage hensyn til de eventuelle politiske konstellationer i det kommende landsting, som kan nødvendiggøre et andet antal landsstyremedlemmer. Det må bemærkes, et antallet af kasser under de enkelte landsstyremedlemmer ikke er noget pålideligt udtryk for arbejdsopgavens omfang. Det må således nævnes, at det kommende landsstyremedlem for erhvervsområde vil blive stillet over for de formentlig største udfordringer, idet der på erhvervsområdet skal forhandles om overtagelse af KGH's virksomhed, og at dette hjemmestyreanliggende efter 1984 formentlig vil være det område, som har de fleste ansatte, idet produktionens overgang vil medføre en betydelig central administration, men derudover fabrikker og anlæg i næsten alle byer og bygder. Ligeledes vil der under landsstyremedlemmet for kultur og undervisning og landsstyremedlemmet for sociale anliggender og erhvervsuddannelsen være et betydeligt større antal institutioner og ansatte end under landsstyreformandens område. Når landsstyreformandens område tager sig så relativt omfattende ud, må det ses på baggrund af, at han vil varetage en relativt stor del af de koordinerende funktioner og hermed af den centrale administration, som udfra et hjemmestyresynspunkt er særlig interessant.

Det har været overvejet at placere landsstyrets medlemmer centralt som en enhed med et fælles sekretariat, som har en departemental status i forhold til direktorater, inspektorater m.v. Fordelene ved denne administrationsstruktur er, at de koordinerede funktioner mellem landsstyremedlemmernes arbejde bliver sikret bedst muligt, og endvidere sikres, at alene sager af mere principiel karakter bliver behandlet af landsstyret. Ulemperne er, at landsstyrets medlemmer ikke får den nære kontakt med den daglige administration af de

Note:

De stiplede „kasser”, som er hæftet på to af landsstyremedlemmerne, giver udtryk for, at kompetencen på området i henhold til gældende og foreslået lovgivning m. v., er delt mellem landsstyremedlemmet og vedkommende forvaltningsorgan.

enkelte områder, og endvidere vil landsstyrets sekretariat let blive et forsinkende og mere omstændeligt led i sagsbehandlingen, ligesom en sådan opbygning må antages at blive mere personalekrævende. Endelig vil der inden for landsstyrets sekretariat være flere arbejdsgivere til at trække på det samme personale, hvilket kan give usikkerhed i forholdet til medarbejderne.

Den decentrale model, som er vist foran, giver en mere entydig organisationsstruktur og et mere entydigt ansvarsområde for de enkelte landsstyremedlemmer, men den nødvendiggør på den anden side, at der må skabes sikkerhed for, at den fornødne koordination mellem landsstyremedlemmerne er til stede.

3. Koordination af landsstyrets virksomhed

Denne opgave henhører naturligt under landsstyreformanden og hans sekretariat. De generelle regler for denne koordinationsvirksomhed vil naturligt være at finde i en forretningsorden for landsstyret, hvortil der er hjemmel i det af kommissionen udarbejdede forslag til landstingslov om Grønlands landsting. Disse regler vil omfatte dels regler for landsstyrets mødevirksomhed, dels regler om,

hvilke sager, der skal forelægges landsstyret. Blandt de sager, som skal forelægges i landsstyret, må især nævnes:

Ansøgninger om bevillinger, hvortil der ikke er bevilling på de årlige bevillingslove, sager, der skal forhandles med rigsmyndighederne eller internationalt, sager, der påregnes forelagt landstinget, sager, der ønskes afgjort ved en erklæring fra landsstyret, hastesager, der normalt skulle forelægges landstinget, og ansættelse af forvaltningschefer.

Herudover må nævnes, at formanden vil stå som redaktør af landsstyrets beretning til landstinget.

Landsrådet har på sin forårssamling 1978 vedtaget, at der til den efterfølgende rådsamling udarbejdes et forslag til forretningsorden for landsstyret, som derefter kan videregives til det kommende landsting.

På lignende vis vil der på det administrative plan være behov for en koordinerende virksomhed, som det naturligt vil være sekretariatets opgave at varetage.

C. Hjemmestyrets forvaltningsorganer

1. Hjemmestyrets betydning for opgavefordelingen mellem hjemmestyrets forvaltningsorganer

Landsrådets centraladministration består i dag af landsrådets sekretariat, Arbejds- og socialdirektoratet og Skatteinspektoret.

Landsrådets sekretariats hovedfunktion er at forberede oplæg til landsrådets samlinger samt sørge for den praktiske gennemførelse af disse. Da landsrådets sekretariat bortset fra på det sociale område og skatteområdet ikke besidder nogen egentlig ekspertise, består arbejdet væsentligst i at indhente udtalelser fra kompetente myndigheder m.v., som herefter forelægges landsrådet i lyset af evt. tidligere landsrådsbehandling af emnet, de grønlands-

politiske målsætninger samt formandens direktiver.

Herudover varetager sekretariatet:

sekretariatsopgaver for landsrådets forretningsudvalg,
sekretariatsopgaver for landsrådets erhvervsudviklingsråd,
sekretariatsopgaver for landsplanlægningsudvalget,
landskassens budget- og regnskabsvirksomhed, personaleadministration, administration af bygdeinvesteringer turistvirksomhed, deltagelse i fiskeriforhandlinger m.m., udfærdigelse af fredningsregler, administration af tilskud til diverse kulturel virksomhed.

Arbejds- og socialdirektoratets hovedopgaver er sekretariatsvirksomhed for Arbejds- og socialdirektionen, udarbejdelse af forslag til landsrådsvedtægter inden for det sociale område m.v., tilsyn med kommunernes sociale forvaltning samt varetagelse af en række landsdækkende sociale opgaver.

Skatteinspektoratet er sekretariat for skatterådet samt forestår de centrale opgaver i forbindelse med den kommunale indkomstbeskatning.

Efter hjemmestyrets indførelse vil en række statslige forvaltningsorganer blive overtaget af hjemmestyret. Det gælder således Skoledirektøren, Erhvervsuddannelsesinspektøren, Grønlands Radio, Den grønlandske kirke og kommunernes tilsynsråd. Vedrørende disse forvaltningsorganers opgaver henvises til bind 3 i kommissionens betænkning. Hertil kommer, at det vil være nødvendigt at oprette et erhvervsdirektorat på et tidligt tidspunkt, som i første omgang primært skal bistå vedkommende landsstyremedlem med forhandlingerne om overtagelse af KGH's produktionsvirksomhed.

Tilkomsten af disse institutioner betyder, at det vil være naturligt, at de får tillagt en række af de opgaver, der i dag varetages af landsrådets sekretariat. Dette indebærer, at hjemmestyrets kulturelle opgaver samles i det fremtidige Kultur- og undervisningsdirektorat og de erhvervmæssige opgaver i det kommende Erhvervsdirektorat.

Hjemmestyrets forvaltning vil herefter omfatte:

- a) Hjemmestyrets sekretariat omfattende sekretariatsvirksomhed for landsting og landsstyre, Grønlands indre styrelse, landsplanlægning, økonomi og regnskab, indkomstpølitik, personaleforvaltning m.v. samt evt. en teknisk afdeling. Når der tages hensyn til udflytning af opgaver, vil nettotilvæksten i forhold til det i dag under staten, Godthåb kommune og landsrådet ansatte personale udgøre knap 10 personer.
- b) Skattedirektorat med de hidtidige opgaver dog suppleret med en række opgaver, som

i dag udføres i Ministeriet for Grønland svarende til ca. 2 medarbejdere.

- c) Socialdirektoratet med uændrede opgaver og uændret bemanning, idet dog arbejdsmarkedsvirksomheden påregnes overført til det kommende erhvervsdirektorat.
- d) Erhvervsdirektorat, som udover planlægning af KGH's og erhvervsstøttens overførsel til hjemmestyret, vil komme til at varetage regulering af fiskeri, fangst og fåreavl, erhvervsudvikling, sager vedrørende råstofudvinding, turisme m.m.
- e) Erhvervsuddannelsesdirektoratet omfattende uddannelsesinspektørens hidtidige opgaver samt en række funktioner, som hidtil har været udført i Ministeriet for Grønland. Personaleudvidelsen som følge heraf anslås til 4-5 personer.
- f) Kultur- og undervisningsdirektoratet med hovedsagelig de opgaver, som skoledirektøren hidtil har varetaget, samt landsrådssekretariatets kulturelle opgaver og enkelte funktioner hidtil varetaget i Ministeriet for Grønland. Der vil formentlig blive tale om en personaleudvidelse på 3 personer.
- g) Grønlands Radio med uændrede funktioner og uændret bemanning og
- h) Den grønlandske kirke, som vil blive udvidet med en visitatsprovst som stedfortræder for vicebiskoppen og en kontorfunktionær.

Landsrådet har under sin forsamling 1978 behandlet en detaljeret oversigt over personale fordelt på stillingskategorier inden for områder, der overføres til hjemmestyret. Landsrådet tog oversigten til efterretning, idet det fandt, at det kommende hjemmestyre måtte træffe de endelige beslutninger desangående.

Som det vil ses, ligger personaleudvidelsen især i sekretariatet, hvilket især skyldes økonomi- og regnskabsfunktionens og personaleadministrationens forøgede byrder. Hertil kommer, at der må forventes en vækst i sekretariatssagerne som helhed.

Der er ikke på indeværende tidspunkt taget stilling til, hvorvidt det vil være formålstjenligt, at hjemmestyret opretter en egen tek-

nisk afdeling. En sådan teknisk afdeling kan evt. erstattes af en aftale med GTO, hvorefter GTO varetager disse opgaver for hjemmestyret.

2. Udviklingen i personalebehov

Landsrådet er i dag arbejdsgiver for ca. 70 personer i sin centrale administration og for knap 200 personer, når der tages hensyn til personalet ved en række landsdækkende, sociale institutioner. Hjemmestyret vil betyde, at der under hjemmestyrets myndigheder vil være beskæftiget i alt godt 600 personer i 1981, idet ca. 400 overtages fra staten i forbindelse med overgangen af skolevæsen, erhvervsuddannelsen, den grønlandske kirke m.v.. Hertil kommer, at andre 1100-1200 personer ansat under skolevæsenet i Grønland vil overgå til de grønlandske kommuner. Det kan ikke på indeværende tidspunkt oplyses, hvor stort et antal personer der vil blive overført til hjemmestyret i 1984, hvilket må ses på baggrund af, at det kommende landsstyre skal udarbejde en plan for overdragelsen af KGH's virksomheder. Forudsættes alene KGH's produktionsvirksomhed overført, vil det betyde en forøgelse af de ansatte under hjemmestyret med godt 200 personer, hvortil kommer timelønnet arbejdskraft i fiskefabrikkerne og partsfiskere, hvilket omregnet til helårsansatte udgør op mod 1.500 personer.

Ændringer i antallet af personale som følge af en række opgavers overførsel til hjemmestyret vil formentlig ikke berøre antallet af ansatte ved institutioner, skoler m.v., men derimod hjemmestyrets centrale administration, som derfor er af særlig interesse. På baggrund af foreløbige beregninger må det forventes, at hjemmestyrets centrale administration og de opgaver, som forvaltes i snæver tilknytning hertil vil blive genstand for en udvidelse fra de i dag 70 ansatte til ca. 200, hvoraf dog godt 170 allerede i dag er ansat inden for de pågældende områder i Grønland, medens de resterende 20-30 personer delvis vil blive modsvaret af en tilsvarende nedgang i personale ansat i København. Det må bemærkes, at opgørelserne alene omfatter personaleudvidelser

som følge af overgangen til hjemmestyre. Herudover har en række forvaltninger og institutioner haft ønske om anden personaleudvidelse, som ikke har kunnet bevilges som følge af statens personalelofter, bevillingsrammer m.m..

3. Hjemmestyrets administration i København

Som det fremgår af betænkningens bind 1 og 3, er det forudsat, at hjemmestyret overtager bistandsvirksomhed for grønlændere i Danmark. Hertil kommer, at såvel erhvervsuddannelsen, skolevæsenet som Grønlands Radio allerede i dag har et betydeligt personale i Danmark, som dels fører tilsyn med personer fra Grønland under uddannelse i Danmark, dels udfører en række specialopgaver, dels sørger for nyhedsformidlingen fra Danmark. For så vidt angår skolevæsenet, omfatter dette dels personale med en række centrale funktioner, dels det såkaldte »skoledistrikt Danmark«, som omfatter 4 kostskoler i Danmark. Endelig må nævnes, at der også ved skatteadministrationen er ansat et par medarbejdere, som fortsat vil have deres arbejdsområder i Danmark.

Det er herudfra overvejet, hvorvidt der er behov for et centralt hjemmestyrekontor i København Grønlands Radios personale er placeret i tilknytning til Danmarks radio, men den øvrige del af personalet synes imidlertid med fordel at kunne placeres samlet. Dette vil medføre behov for en fælles administrativ ledelse med hensyn til kontorer, ansættelse m. v., medens de enkelte områder i saglig henseende vil være direkte underlagt de enkelte væsener i Grønland. Endvidere er det et spørgsmål, hvorvidt hjemmestyret ønsker et personale, som kan rykke ud til forhandlinger m.v., som varsles med meget kort frist og give melding til landsstyret. Dette forekommer især hensigtsmæssigt i relation til EF- og fiskerispørgsmål. Et sådant kontor vil endvidere kunne stå for ansættelse af personale til hjemmestyret i Grønland, være sekretariat for eventuelt lovudvalg m.m., samt varetage landskassens Danmarksregnskaber og kassefunktion.

At behandlingen i landsrådet på forårssamlingen 1978 fremgår, at landsrådet finder det hensigtsmæssigt med et Københavnskantor med de ovennævnte funktioner.

Personalet ved et sådant kontor vil udgøre ca. 40 ansatte, hvoraf hovedparten vil svare til en nedgang i antallet af ansatte i Ministe-

riet for Grønland, idet kun observatørfunktionen er en nyskabelse.

Det må anføres, at en del af det i København ansatte personale vil være fast placeret personale i København, medens der for andre vil være tale om en udstationering.

D. Uddannelse af administrativt grønlandsk personale til hjemmestyret

Uanset at der gennem de seneste år er sket en intensivering af erhvervsuddannelserne og herunder også af kontoruddannelserne vil hjemmestyret stå i samme situation som øvrige offentlige arbejdsgivere og mangle kvalificerede hjemmehørende sagsbehandlere. Hjemmestyret vil være nødsaget til at tilkalde denne arbejdskraft udefra.

For så vidt angår akademisk uddannet personale, beskæftiger landsrådet i dag tre grønlandske akademikere, og der er ikke tegn på, at der vil komme flere inden for de relevante uddannelser de første 4-5 år.

Med hensyn til andet sagsbehandlende personale kan nævnes, at landsrådet allerede i dag beskæftiger grønlandsk personale med særlig administrativ uddannelse som f.eks. socialkonsulenter, skattekonsulenter, skolekonsulenter, hvis uddannelse i vid udstrækning er en praktisk uddannelse.

Det har derfor været foreslået at iværksætte en særlig administrativ uddannelse for at forøge hjemmestyrets grønlandske sagsbehandlerpersonale. En sådan uddannelse må i første række henvende sig til personer med kontoruddannelse - gerne videregående -, men også andre med en passende uddannelse

f.eks. skolelærere, handelsuddannede m.m. bør kunne komme i betragtning.

Der er under erhvervsuddannelsen etableret videregående kontoruddannelse, idet det i Godthåb er muligt at læse til merconom. Endvidere eksisterer under erhvervsuddannelsen en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter bl.a. fra de grønlandske kommuner og landsrådet, som arbejder med at få stabet en grønlandsk kommunaluddannelse på benene. En sådan uddannelse vil kunne tilgodese hjemmestyrets behov i vid udstrækning.

I overensstemmelse med beslutning på landsrådets forårssamling overvejes det for tiden, hvorvidt det er muligt at etablere en særlig sagsbehandleruddannelse, eller kurser, der skulle gøre det muligt for i øvrigt kvalificerede personer at foretage mere avanceret sagsbehandling. Sådanne forsøg er tidligere gjort i forbindelse med den kommunale indkomstskats indførelse og i forbindelse med etablering af arbejdsmarkedskontorer, men det må nok erkendes, at selv om uddannelserne ikke har været helt uden effekt, har de især trukket på uddannet hjemmehørende personale beskæftiget ved andre væsentlige offentlige opgaver.

E. Hjemmestyrets betydning for den kommunale administration

Hjemmestyrets indførelse får i den første år-række hovedsagelig betydning for kommunernes administration, for så vidt angår skolevæsenets og kultursektorens overflytning til kommunalt regie. En lang række væsentlige

funktioner i denne forbindelse såsom regnskab og personalelønadministration varetages allerede i dag af kommunkontorerne. Spørgsmålet om skolevæsenets administrative opgavers indplacering i det kommunale forvaltningssy-

stem er taget op af De grønlandske kommuners Landsforening, som har nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra skolevæsenet, de grønlandske kommuner og landsrådet. Dennes arbejde vil danne grundlag for et oplæg fra De grønlandske kommuners Landsforening med angivelse af forskellige strukturforslag til drøftelse mellem kommunalbestyrelsen, det lokale skolevæsen og den kommunale administration. Den organisatoriske tiispassning til den kommunale administration må antages at komme til at variere efter de enkelte kommuners størrelse og særlige forhold i øvrigt. Kommissionen finder, at det er vigtigt, at de kommunale politikere, den kom-

munale administration og det lokale skolevæsen får fundet frem til en praktisk gennemførlig ordning.

Herudover må nævnes, at den kommunale administration yder service i form af regnskabsføring og lønadministration for de statsopgaver, der vil blive overdraget til hjemmestyret, en service, der er dækket af statens forvaltningskontrakt med de grønlandske kommuner, og som kommunerne får et statstilskud for at yde. Behovet for denne service vil fortsat bestå, bortset fra i Godthåb, hvor hjemmestyrets egen administration vil overtage disse opgaver.

Kapitel III: Den fremtidige statslige administration i København (pr. i. januar 1981)

A. Anvendte forudsætninger

Der gør sig ved overvejelserne om den fremtidige statslige administration i København to hovedproblemer gældende, nemlig *dels*, hvilke krav der stilles til forvaltningsmyndighederne i *overgangsperioden*, hvor opgaver overføres fra rigsmyndighederne til hjemmestyret, og *dels*, hvorledes forvaltningsmyndighederne mest hensigtsmæssigt kan organiseres, *efter* at opgaveoverførslen er gennemført.

Det er her valgt at behandle det sidstnævnte problem først, idet overgangsproblemerne er behandlet i kapitel VI, B. Det er yderligere valgt at anvende datoen *1. januar 1981* som *skæringspunkt*, idet samtlige de opgaver (bortset fra erhvervsforhold), for hvis overførsel kommissionen har angivet en tidsmæssig ramme, forudsætningsvis vil være overgået til hjemmestyret på dette tidspunkt. Der må selvsagt forventes yderligere opgaveoverførsel også i tiden efter 1981. Takten heri kendes imidlertid ikke på nuværende tids-

punkt, men må forventes at blive en del langsommere end i første fase efter hjemmestyrets indførelse, da flere af de opgaver — navnlig skolevæsen og erhvervsuddannelse - der går over, er relativt omfattende og komplicerede og derfor vil kræve en vis indkøringstid, hvilket også i udtalt grad vil gælde erhvervsområdet, som er foreslået overført senest i 1984. Selv om forholdene på Færøerne og i Grønland er vanskeligt sammenlignelige, bl.a. på grund af forskellen i udviklingsniveauet, skal der endvidere henvises til, at der i tiden efter det færøske hjemmestyres indførelse i 1948 kun er overgået ganske få opgaver.

Det er derfor lagt til grund, at opgaveoverførslen i tiden frem til 1981 nok vil medføre en nedgang i opgavemængden og en reduktion i statens personalebehov af størrelsesordenen ca. 30%, men at den statslige administration i København endnu i en del år efter 1981 må forventes at skulle have ansvar for

væsentlige og krævende funktioner. Dette indebærer, at administrationen må være organiseret og bemannet, så disse funktioner kan varetages på en effektiv måde, *samtidig*

med at den forudsatte, gradvise opgaveoverførsel skal kunne tilrettelægges og gennemføres på en forsvarlig måde.

B. Disponeringen af behandlingen af de administrative problemer

Som grundlag for en nærmere stillingtagen til, hvorledes administrationen i København i hovedtræk kan organiseres er i afsnit C givet en kort omtale af de tilbageværende hovedfunktioner.

I afsnit D er behandlet spørgsmålet om, hvorvidt det set fra et administrativt synspunkt må anses for hensigtsmæssigt fortsat at

henlægge de pågældende opgaver under én minister, eller, om det er at foretrække at foretage en opsplitning på fagministerierne efter opgavernes art. Endelig er afslutningsvis i samme afsnit foretaget en vurdering af opgavernes karakter og konsekvenserne heraf for administrationens organisering.

C. De tilbageværende administrative funktioner i Danmark i 1981

Nedenfor er givet en skematisk oversigt over de tilbageværende administrative hovedfunktioner i Danmark i 1981, og i bilag 1 er givet en nærmere beskrivelse af hvert enkelt af de 13 sagsområder, som oversigten omfatter.

Det skal dog her fremhæves, at der blandt disse vil være adskillige store og ledelsesmæssigt krævende områder. Det gælder navnlig *sager af udenrigs- og forsvarspolitisk karakter, boligområdet, sundhedsvæsenet og varetagelsen af de overordnede funktioner vedrørende GTO og vedrørende KGH*. Desuden vil formentlig også *planlægningsopgaver*, som vil skulle løses i samarbejde med hjemmestyret, blive af relativt stor betydning.

Hertil kommer endelig, at arbejdet med

varetagelsen af *forholdet til hjemmestyret* vil antage et større omfang end varetagelsen af de eksisterende relationer til landsrådet og kommuner. Det gælder såvel de juridiske som de økonomiske funktioner. Hjemmestyreloven og bemyndigelseslovgivningen må antages at medføre en del fortolkningsspørgsmål, der vil antagelig blive behov for revision af tilskuds- og bemyndigelseslovgivning, ligesom der på lidt længere sigt skal forberedes ny lovgivning i forbindelse med yderligere opgaveoverførsel.

For de økonomiske funktioners vedkommende vil tilskudsfastsættelse, -regulering og -revision fordrer et betydeligt samvirke mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne.

Oversigt over tilbageværende administrative funktioner i Danmark i IQ81

1. Forholdet til hjemmestyret.
2. Sager af udenrigs- og forsvarspolitisk karakter.
3. Sager af erhvervspolitisk karakter.
4. Sager vedrørende trafik.
5. Overordnede funktioner (udover de under 3 og 4 nævnte) i forhold til KGH, GTO og GFU.
6. Boligforhold.
7. Sundheds- og miljøforhold.
8. Investerings- og anden planlægning.
9. Statistik m.v.
10. Løn- og personaleforhold.
11. Regnskabsføring, budget, lønadministration m.v.
12. Retsvæsen.
13. Sekretariatssager og fællesfunktioner.

D. Opgavernes karakter og konsekvenserne heraf for den fremtidige administration

1. Fremtidigt ressortministerium

Ved en nærmere overvejelse af de administrative konsekvenser for statsadministrationen i København af kommissionens forslag, som indebærer, at nogle væsentlige sagsområder overføres til hjemmestyret i tiden frem til 1981, er det nødvendigt indledningsvis at søge afklaret, hvorvidt de statslige opgaver fortsat skal henlægges under én minister, eller, om der skal ske en opsplitning på fagministerierne efter opgavernes art.

Dette er selvsagt i høj grad et politisk spørgsmål, jfr. at det ifølge grundloven er statsministeren, der fordeler sagsområderne mellem de enkelte ministre. Det er imidlertid som nævnt i afsnit A pålagt kommissionen at skitsere, hvilken fremtidig administrativ struktur der må anset for (mest) hensigtsmæssig, og dette nødvendiggør en stillingtagen til spørgsmålet om fortsat samling eller opsplitning.

Spørgsmålet er ikke nyt. Det har været rejst adskillige gange i årene efter nyordningen i Grønland, og det blev i G-60-udvalgets betænkning foreslået, at der skete en gradvis udlægning af en del af Ministeriet for Grønlands områder til andre ministerier.

Udviklingen viste imidlertid, at en udlægning ikke i praksis var særlig hensigtsmæssig, navnlig fordi der på de enkelte samfundsområder var en så nær sammenhæng mellem de problemer, der skulle søges løst gennem udviklingspolitikken, at det var nødvendigt ved de løbende overvejelser om fastlæggelse og justering af udviklingsindsatsen at kunne vurdere de enkelte problemer som led i en helhed.

Denne nødvendighed må — som det nærmere skal begrundes nedenfor - skønnes fortsat at være til stede, hvortil kommer, at det må være ønskeligt, at den forventede senere opgaveoverførsel kan foregå så problemfrit som muligt. Det forekommer derfor risikabelt at gå ind i en proces, hvor opgaverne først rives ud af den administrative sammenhæng.

hvor de hidtil er indgået, og flyttes over i relativt snævert specialiserede departementer eller styrelser uden særligt forhåndskendskab til grønlandske problemer for så på et senere tidspunkt at blive overført til hjemmestyret.

At det skønnes nødvendigt fortsat, i hvert fald i en del år, at holde opgaverne vedrørende Grønland samlet, hænger sammen med, at de grønlandske samfundsopgaver er væsensforskellige fra de opgaver, der skal løses i andre dele af riget, og derfor ofte må søges løst på andre måder.

Dette er et velkendt argument og afspejler udviklingspolitiske realiteter, som kræver ikke alene en særlig grønlandsk erhvervs politik, uddannelsespolitik, socialpolitik m.m., men *også* en nøje indbyrdes afstemning af indsatsen på de enkelte områder.

Væsentlige politiske områder vil gå over til hjemmestyret i tiden frem til 1981.

Det gælder foruden Grønlands indre styrelse navnlig dele af erhvervs politikken (regulering af fiskeri og fangst, nærings- og konkurrencelovgivning), uddannelsespolitik, kulturpolitik, socialpolitik, arbejdsmarkedspolitik og skattepolitik.

Imidlertid vil også væsentlige politiske områder blive tilbage under statens (den pågældende ministers) ansvar.

Det gælder navnlig - og stadig angivet i brede kategorier - boligpolitik, sundheds- og miljøpolitik, trafikpolitik, takstpolitik for offentlige værker og rigsansliggender i form af sagsområder af udenrigs- og forsvarspolitisk karakter.

Denne fordeling af ansvarsområderne understreger på samme tid 1) behovet for både på hjemmestyrets og på statens side at organisere administrationen, således at der sikres mulighed for at fastholde et *samlet overblik* over opgaverne og deres indbyrdes sammenhæng og 2) behovet for et *snævert samarbejde* om den generelle udviklingspolitik som helhed, idet udviklingen, bl.a. gennem investeringsplanlægningen, på de hjemmestyrede

og de statslige områder nødvendigvis må koordineres.

Begge disse behov synes bedst at kunne tilgodeses ved, at det generelle samarbejde mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne sker via et enkelt fast kontakttled i Danmark.

Spørgsmålet bliver herefter, hvorvidt det vil være anbefalelsesværdigt at opretholde et særligt ministerium for Grønland eller, om det er at foretrække at henlægge de statslige, grønlandske anliggender under Statsministeriet.

Når muligheden af en henlæggelse under Statsministeriet drages frem, skyldes det, at Grønland ved overgangen til hjemmestyre får en status i forfatningsmæssig henseende, som svarer til den status, der er gældende for Færøerne, hvis anliggender traditionelt har været henlagt under statsministeren. En overførsel til Statsministeriet ville således markere, at Grønland og Færøerne fremover får en ligeartet stilling inden for rigsenheden, idet begge herved ville få en direkte tilknytning til regeringschefen.

Det må imidlertid ved en vurdering af denne mulighed tages i betragtning, at de statslige opgaver vedrørende Grønland er af langt større omfang end vedrørende Færøerne, og at der er tale om væsentlig flere vigtige politiske spørgsmål, som kræver stillingtagen på ministerplan. Det må derfor alene af denne grund anses for tvivlsomt, om det vil være hensigtsmæssigt at henlægge et sagsområde af dette omfang og denne karakter under statsministeren. En ændret organisationsform - som nærmere omtalt nedenfor - med en opdeling af de statslige opgaver vedrørende Grønland på en departemental enhed og en styrelse ville i begrænset omfang kunne lette opgaven, men antallet og hyppigheden af de spørgsmål, der vil kræve forelæggelse for minister, vil under alle omstændigheder være relativt stort.

Endvidere ville der i givet fald blive tale om en departemental enhed af ret betydelig størrelse og dermed en tilsvarende forøgelse af den administrative belastning i Statsministeriets departement. En anden mulighed ville være en opbygning med to departementer

under statsministeren. En sådan opbygning anses imidlertid erfaringsmæssigt for vanskelig at praktisere. Den anvendes derfor kun sjældent i statsadministrationen og forekommer i hvert fald ikke anvendelig i Statsministeriet.

Alt i alt må det ud fra de anførte betragtninger konkluderes, at det ud fra et administrativt synspunkt må anses for u hensigtsmæssigt og desuden i modstrid med de senere års praksis, som har været baseret på et ønske om at friholde regeringschefen for større administrative opgaver, at henlægge de resterende statslige funktioner under statsministeren, i hvert fald på kortere sigt. Det vil dog være nærliggende at tage spørgsmålet op til fornyet vurdering, når flere opgaver end de af kommissionens tidsplan for årene frem til 1984 omfattede er overgået.

Opretholdelse af et særskilt ministerium for Grønland i reduceret skikkelse må således i en årrække endnu anses for at være den løsning, der bør foretrækkes.

Dette er også den løsning, der foretrækkes fra grønlandsk side. Landsrådet har under sin drøftelse på forårssamlingen 1978 af den fremtidige administration givet udtryk for, at ministeriet bør opretholdes i hvert fald i den første tid efter hjemmestyrets indførelse.

Det skal imidlertid understreges, at hjemmestyrets indførelse vil influere på flere af de opgaver, som fortsat vil henhøre under grønlandsministerens ansvarsområde, idet varetagelsen af disse i betydelig grad vil skulle koordineres med hjemmestyrets varetagelse af sine opgaver.

2. Ressortministeriets opbygning

Som det fremgår af punkt 1, vil der i 1981 og ud fra en realistisk vurdering nok endnu en årrække fortsat være relativt store og relativt krævende opgaver vedrørende Grønland for statsadministrationen i København.

Det fremgår endvidere af beskrivelsen i bilag 1, at der inden for de enkelte tilbageblevne områder på den ene side er tale om sager og spørgsmål, der kræver principielle overvejelser og stillingtagen på overordnet

plan (minister/departementchef), og varetage af overordnede (departementale) funktioner i forhold til direktaterne under Ministeriet for Grønland og på den anden side om mere konkrete og praktiske funktioner.

Det har på denne baggrund været overvejet, om det kunne være hensigtsmæssigt at foretage en opdeling af den samlede, tilbageblevne opgavemængde i mere overordnede funktioner på den ene side og mere praktisk prægede på den anden side, således at de første blev henlagt til et egentligt departement og de øvrige til et særligt direktorat eller en særlig styrelse under departementet.

En sådan struktur kan imidlertid ikke uden videre anbefales. Dette skyldes navnlig, at opgavemængdens sammensætning er af en sådan karakter, at de to dele formentlig ville blive af nogenlunde samme størrelse, hvis ikke man skal foretage alt for radikale ændringer i behandlingen af de spørgsmål, der skal løses i administrationen. I denne forbindelse skal fremhæves, at der i grønlandsadministrationen traditionelt har været en relativt nem adgang til ministeren, hvilket stiller visse krav til departementets omfang.

Man vil derfor ikke ved en opdeling i departement/styrelse opnå den fordel, som normalt anses for at være forbundet med en sådan struktur, nemlig at de væsentlige sekretariats- og rådgivningsfunktioner (styring af regeldannelsen, planlægning, fastsættelse af finansielle rammer og afgørelse af vigtige enkelt-sager) kan samles i en relativt lille enhed direkte tilknyttet ministeren og de mere tekniske og praktiske funktioner, som ikke i særlig grad kræver overordnet stillingtagen, udskilles.

Dette hænger sammen med, at antallet af sagsområder af væsentlig politisk betydning fortsat vil være relativt stort, hvoraf følger, at der på de fleste hovedområder relativt hyppigt vil være behov for at lægge spørgsmål op til ministeriets ledelse.

Endvidere har de praktiske betonedede funktioner inden for de enkelte områder en ret tæt sammenhæng med de mere overordnede funktioner, hvilket ligeledes taler imod en opsplining.

Endelig må det også tillægges betydelig vægt, at en opdeling i departement/styrelse i en periode, hvor samarbejdet med hjemmestyret skal etableres og udvikles, erfaringsmæssigt vil medføre en vanskelig omstillingsproces vedrørende den interne departementale sagsbehandling. En omstrukturering i et departement og en styrelse kan det derfor ikke anses for hensigtsmæssigt at sætte i gang sideløbende med den tilpasningsproces, som det udvidede samarbejde med hjemmestyret i sig selv vil medføre.

Konklusionen af disse betragtninger er, at det må anses for mest hensigtsmæssigt indtil videre at holde de grønlandske sager samlet i et særskilt departement. Der bør imidlertid foretages en omorganisering af opgavernes fordeling inden for departementet i konsekvens af, at en del opgaver overgår til hjemmestyret, og for at sikre, at organisationen indrettes på yderligere overførsel senere hen.

Organisationens nærmere indretning skal der ikke tages stilling til her, da dette problem vil kræve nærmere overvejelser i løbet af de nærmeste måneder og delvis være afhængigt af afklaring af forskellige spørgsmål om gensidig bistand og samarbejde mellem ministeriet og hjemmestyret (jfr. bilag 1).

Med hensyn til *antallet af ledende stillinger* skal anføres, at der i forbindelse med overførslen af opgaver udgår 2 lederstillinger (undervisningsinspektøren og erhvervsuddannelsesinspektøren) af ministeriet, og at endvidere en midlertidig kontorchefstilling, som i finansåret 1978 er bevilget i forbindelse med nedlæggelse af en fast kontorchefstilling, udløber i 1981. Der antages med den i denne betænkning forudsatte opgaveoverførsel i tiden 1979-81 ikke efter overgangsperiodens udløb at være behov for et større antal chefstillinger end det nuværende reduceret med de 3 ovennævnte lederstillinger. Imidlertid kan det på det foreliggende grundlag næppe anses for forsvarligt at foretage yderligere reduktioner, navnlig fordi der fortsat vil være et tilsvarende antal ledelsesmæssigt krævende områder i ministeriet, men også under hensyn til, at der i flere år har været tale om en vis overbelastning på flere cheffunktioner, som der bør

være mulighed for at mindske i forbindelse med den kommende omorganisering.

Det er dog klart, at en vurdering af dette spørgsmål må ske efter den faktiske situation ved overgangsperiodens udløb og i øvrigt i lys af den løbende revision, som under admi-

nistrationsdepartementets medvirken naturligt må ske for en forvaltning som grønlands-administrationen, hvis sagsområder må forventes at være udsat for stadige behov for ændringer og fortsatte overvejelser om opgaveoverførsel.

Kapitel IV : Råstofforvaltningen

I kommissionens forslag til en råstofordning indgår etablering af en særskilt råstofforvaltning. Der henvises navnlig til bind 1, kapitel XII, samt til forslaget til ændringer af lov om mineralske råstoffer i Grønland (mineloven), bind 1, Anneks 3.

Den foreslåede særskilte råstofforvaltning benævnes i det følgende R.f.G. (Råstofforvaltningen for Grønland).

Kommissionen har i sit forslag til en råstofordning allerede taget principiel stilling til en række forhold vedrørende R.f.G. jfr. afsnit A. De følgende afsnit B-D må derfor ses som en *udfyldning* af de rammer vedrørende R.f.G., der allerede indgår i kommissionens betænkning.

A. Hovedpunkter i hjemmestyrekommissionens forslag vedrørende råstofforvaltningen

Idet der i øvrigt henvises til bind 1, kapitel XII, skal her anføres følgende hovedpunkter:

- a) R.f.G. skal forvaltningsmæssigt være det centrale led i råstofordningen, som denne er udformet i betænkningen og foreslås lovfæstet i hjemmestyreloven og mineloven.
- b) R.f.G. skal fungere som sekretariat for det dansk-grønlandske fællesråd vedrørende råstoffer og tilvejebringe sagkyndig bistand for dette. Fællesrådet har fuld indsigt i de sager, der behandles i R.f.G. (jfr. navnlig ændringsforslag til minelovens § 3).
- c) Udøvelsen af offentlig myndighed på det felt, råstofordningen omfatter, specielt i relation til koncessionshavere, skal varetages gennem R.f.G. (jfr. navnlig ændringsforslagene til mineloven, specielt § § 4 og 5 samt bemærkningerne hertil).
- d) R.f.G. oprettes under ministeren for Grønland, og dens virksomhed udøves på ministerens ansvar, (jfr. navnlig ændringsforslag til mineloven, § 5, samt bemærkningerne hertil).
- e) R.f.G.'s chef udnævnes efter fælles indstilling fra regering og hjemmestyre.
- f) R.f.G. skal ikke ud fra de i dag kendte forudsætninger selv repræsentere sagskundskab på alle relevante fagområder, men skal kunne anvende den i GGU, GTO, GFU og KGH værende sagskundskab og medarbejderstab samt betjene sig af konsulentbistand (jfr. navnlig bemærkningerne til ændringsforslag til mineloven, § 5).

Der henvises i øvrigt til »Skitse over politisk og administrativ myndighedsstruktur for råstofordningen« (side 67 i betænkningens bind 1).

B. Råstofforvaltningens opgaver

R.f.G.'s hovedopgaver vil være at fungere som sekretariat for fællesrådet samt at forberede grundlaget for fastsættelsen af råstofpolitikken og for de afgørende beslutninger, at udføre den centrale praktiske administration heraf samt på administrativt plan at koordinere forvaltningen på råstofområdet med den forvaltning, der varetages af andre myndigheder.

I det følgende søges disse opgaver beskrevet dels i relation til det nyoprettede dansk-grønlandske fællesråd dels på grundlag af de opgaver, der hidtil har været varetaget på råstofområdet.

Det må understreges, at den valgte opdeling er udtryk for en forenkling. Der er en tæt sammenhæng mellem de opstillede grupper af funktioner og ligeledes tale om flydende overgange og overlapninger.

1. Opgaver i relation til det dansk-grønlandske fællesråd vedrørende råstoffer

Der er her tale om nye opgaver i forhold til de administrative funktioner, der hidtil har været udøvet på råstofområdet.

Fællesrådet er sammensat af lige mange medlemmer fra henholdsvis grønlandsk og dansk side, har en formand udnævnt uden for medlemskredsen og 2 næstformænd udpeget blandt medlemmerne, har en adgang til fuld indsigt i de sager, der behandles i R.f.G., og har den i lovgivningen præciserede opgave at følge udviklingen på råstofområdet og R.f.G.'s virksomhed, samt kan afgive indstilling til landsstyre og minister i sager, disse skal afgøre i fællesskab. R.f.G. skal fungere som sekretariat og tilvejebringe sagkyndig bistand for fællesrådet.

Rådet fastsætter selv sin forretningsorden, men det må antages, at en varetagelse af de opgaver, der påhviler rådet, vil forudsætte, at rådets virksomhed tilrettelægges på en måde, der stiller væsentlige krav til R.f.G.'s tilvejebringelse af materiale og udøvelse af sekretariatsforretninger i øvrigt.

2. Administrative/faglige relationer til bevillingshaverne samt samarbejde med faglige institutioner i og uden for Grønlandsadministrationen

De administrative/faglige opgaver med hensyn til tilladelser og koncessioner vedrører udover de generelle retningslinier (målsætning, politik) udformning af de mere eller mindre standardprægede bestemmelser i de enkelte typer af bevillinger, forhandlinger med ansøgere om den individuelle del af bestemmelserne, indstillinger og oplæg vedrørende meddelelse af konkrete koncessioner, modtagelse og vurdering af regnskaber og anden rapportering fra bevillingshavere samt tilsyn og kontrol i øvrigt med bevillingshavernes virksomhed, herunder meddelelse af godkendelser og pålæg med hensyn til virksomhedens drift eller anlæg. I praksis må det påregnes, at der såvel før som efter meddelelsen af koncessioner vil foregå ret omfattende forhandlinger/drøftelser med bevillingshaverne om de nærmere koncessionsvilkår, fortolkningen af disse samt virksomheden i øvrigt.

Som supplement til mineloven og anden lovgivning, som bevillingshavernes virksomhed er undergivet, og til koncessionsvilkårene som sådanne, udarbejdes og justeres løbende en række regelsæt eller forskrifter med mere detaljerede regler for virksomheden. Der er tale om tekniske, miljømæssige, regnskabs- og rapporteringsmæssige detailregier, som udbygges og ændres i takt med udviklingen i bevillingshavernes virksomhed, den teknologiske udvikling m.m.

R.f.G. vil udgøre en relativt lille enhed og ikke selv dække alle de forskellige fagområder, de ovennævnte opgaver spænder over. Virksomheden vil derfor i udpræget grad kræve et tæt samarbejde med ministeriets faginstitutioner, og der vil på en række områder i praksis være tale om en koordinering af flere fagområders indstillinger og således om frembringelse af en samlet og afstemt holdning over for specielt bevillingshaverne.

Behovet for at kunne trække på ekspertise på forskellige fagområder og for at kunne koordinere standpunkterne i de enkelte sager vil formentlig i vidt omfang kunne opfyldes ved et løbende, ret formløst samarbejde mellem R.f.G. og institutionerne GGU, GTO, GFU og KGH. Som et mere formelt grundlag for dette bør formentlig opretholdes en række eksisterende arbejdsgrupper, som udarbejder oplæg og indstillinger af mere omfattende karakter (vedrørende eksempelvis regelsæt), behandler mere konkrete spørgsmål vedrørende tilsyn, godkendelser og pålæg eller udarbejder oplæg og programmer for eksempelvis statslige miljø- og vandkraftundersøgelser.

Relationer til bevillingshaverne af generel, juridisk og økonomisk/regnskabsmæssig art bør varetages direkte af R.f.G. Relationer af geologisk, teknisk og miljømæssig karakter bør gå over R.f.G., når der er behov for at samstemme flere fagområder i samlede godkendelser eller den konkrete sag indebærer principielle aspekter. I øvrigt vil en række faglige relationer til bevillingshaverne kunne varetages af institutionerne selv med rapportering til R.f.G.

R.f.G. skal endvidere forestå en koordinering i forhold til visse andre myndigheder, som i kraft af lovgivningen varetager opgaver i forhold til bevillingshaverne. Det kan eksempelvis dreje sig om Arbejdstilsynet, Skibstilsynet, Luftfartsdirektoratet og Handelsministeriet/Nationalbanken (valutaforhold/udenlandske investeringer).

På en række områder bør R.f.G. - ofte i samarbejde med institutionerne - kunne betjene sig af faglig bistand udefra. Der kan være tale om inden- og udenlandske konsulenter vedrørende eksempelvis koncessionsvilkår, minetekniske spørgsmål, regnskabssystemer eller revisorbistand i gængs forstand. På en række områder vil der i øvrigt være behov for en jævnlig udveksling af erfaringer, viden og synspunkter mellem R.f.G. og tilsvarende myndigheder i andre lande såsom Norge og Canada.

3. Administrative/faglige relationer til andre dele af centraladministrationen

I en række tilfælde nødvendiggør udformningen af koncessioner og administrationen af disse bistand fra andre fagministerier. Dette gælder eksempelvis vedrørende skattelovgivning og selskabsretlige spørgsmål.

I forhold til en række internationale organisationer indgår grønlandske spørgsmål. Dette gælder også på råstofområdet. R.f.G. bør her varetage samarbejdet med specielt Handelsministeriet og Udenrigsministeriet gennem deltagelse i udformning og præsentation over for internationale organisationer af rapportering, oplæg og synspunkter vedrørende Grønland på dette felt.

Også i andre internationale relationer vedrørende råstofområdet må forudses opgaver til varetagelse af R.f.G. Som eksempel kan nævnes spørgsmål med hensyn til olieforurening fra olieboringer. Specielt i relation til Canada har det hidtidige fagkontor i samarbejde med Udenrigsministeren varetaget forhandlinger og indgåelse af aftaler om spørgsmål af denne art.

4. Orienterings- og informationsvirksomhed udadtil

I takt med de senere års kraftige udvikling på råstofområdet i Grønland er opstået et udtalt behov for informationsvirksomhed på dette område. Denne virksomhed må i vidt omfang forudses varetaget af R.f.G. inden for rammerne af samarbejdet med institutionerne. Der har hidtil været tale om jævnlige udsendelser af fyldige orienteringsskrivelser til en række lokale myndigheder i Grønland samt til presse og radio i Grønland og i Danmark samt om mere traditionelle pressemeddelelser. Herudover er udarbejdet en række pjecer om olieeftersforskning samt 2 TV-kassettefilm om samme emne. Endelig er foretaget orienteringsrejser i Grønland med deltagelse af repræsentanter for fagkontor og institutionerne.

En anden form for orientering er indledt ved etablering af en kontaktgruppe med deltagelse udefra af Industrirådet, Dansk Metal-

forbund og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Sigtet med denne gruppe er at formidle mest mulig viden om eventuelle mine-, olie- og vandkraftprojekter i Grønland med henblik på mulighederne for leverancer, ydelser og beskæftigelse. En tilsvarende form for orientering af erhvervs- og arbejdsmarkedsinteresser i Grønland vil kunne etableres gennem erhvervsudviklingsrådet.

5. Opgaver i forhold til direktoratet Grønlands Geologiske Undersøgelse

Det hidtidige fagkontor har haft en række opgaver i relation til GGU. Det har drejet sig om varetagelse af en række bevillingsmæssige spørgsmål samt spørgsmål af principiel art vedrørende GGU's opgaver og målsætning, hervinder afvejning af vægten på henholdsvis langsigtet videnskabeligt arbejde og mere aktuelle praktiske funktioner. Disse opgaver vil formentlig kunne varetages af R.f.G.

C. R.f.G.'s placering i den administrative opbygning

Konklusionen af det ovenfor anførte synes at være, at R.f.G.'s funktioner kan opdeles i 2 hovedkategorier:

1. Sekretariatsopgaver m. v. i forhold til det dansk-grønlandske fællesråd vedrørende råstoffer og tilvejebringelse af sagkyndig bistand for rådet herunder for dettes udfærdigelse af indstillinger til landsstyre og minister, samt formidling af rådets opgave med at følge udviklingen på råstofområdet og dettes indsigt i de sager, der behandles af R.f.G. Denne kategori af opgaver vil skulle varetages af R.f.G. og dennes chef med en selvstændig status i forhold til den øvrige administrative struktur under ministeren.

2. Varetagelse på ministerens ansvar af den centrale forvaltning (udøvelse af offentlig myndighed) på råstofområdet, der hidtil har været varetaget af et fagkontor i ministeriet.

På denne baggrund foreslås R.f.G. placeret som en selvstændig forvaltning i den ansvarlige ministers administrationsområde under ledelse af en chef udnævnt efter proceduren i ændringsforslaget til minelovens § 5, stk. 2, og således at R.f.G. samtidig står til rådighed for fællesrådet til tilvejebringelse af det for rådets arbejde og indstillinger nødvendige materiale samt udfører rådets sekretariatsforretninger.

For en sådan placering i den administrative opbygning, taler også, at denne vil kunne muliggøre en overførelse til R.f.G. af samtlige det nuværende fagkontors opgaver og således overflødig gøre dette.

Med hensyn til den nævnte placering af R.f.G. i den administrative opbygning kan anføres, at denne har en række lighedspunkter med den placering, der har været gældende for Grønlandsrådets sekretariat. Dette henhører under ministeren for Grønland og har virket i en dobbelt funktion, dels som sekretariat for Grønlandsrådet, dels som planlæggende afdeling i ministeriet.

D. R.f.G.'s personaleomfang og -sammensætning m.v.

Ud fra de i dag kendte forudsætninger med hensyn til udviklingen på råstofområdet, og med en adgang for R.f.G. til at anvende de faglige institutioners sagkundskab og medarbejderstab vil der med hensyn til personale-

omfang m.v. ikke være behov for væsentlige udvidelser i forhold til det hidtidige antal beskæftigede på råstofområdet (1 chef, 5 akademiske medarbejdere og 1 HK-medarbejder). Der må dog på baggrund af sekreta-

riatsfunktionerne m.v. i forhold til fællesrådet påregnes behov for yderligere 1 akademisk og 1 HK-medarbejder. Med hensyn til den interne struktur vil de samlede opgavers art formentlig indebære behov for en formel souschefnormering.

Det her anførte forudsætter, at der ikke vil være behov for at etablere selvstændige funktioner for R.f.G. på områder som journal, skrivestue, tolkning, regnskabs- og kassefunktioner, telefonpasning, betjentstue og lignende.

Kapitel V : Den fremtidige statslige administration i Grønland (Landshøvdingen/rigsombudsmanden)

Forudsat, at kommissionens tidsplan for opgaveoverførsel til hjemmestyret realiseres, vil der pr. 1. januar 1981 ved rigsbudet restere de i oversigten på næste side anførte hovedgrupper af sagsområder. (Statens øvrige lokale opgaver i Grønland - vedrørende skolevæsen, erhvervsuddannelse og Grønlands Radio - vil alle overgå til hjemmestyret, jfr. kapitel VI, afsnit B).

Som det fremgår af oversigten, vil embedets væsentligste funktioner omfatte den centrale statslige administration i Grønland af sagsområder, der er henlagt under ministeriet og for overøvrighedssager under Justitsministeriet.

En kort beskrivelse af disse er givet i bilaget til kapitel III i forbindelse med beskrivelsen af de resterende hovedfunktioner i Ministeriet for Grønland.

Om *rigsombudsmandens funktioner* er i forslaget til hjemmestyrelov (§20) fastslået, at rigsbudsmanden med de ændringer, der følger af overgangen til hjemmestyret, indtræder i landshøvdingens hidtidige funktioner.

Endvidere vil rigsbudsmanden have til opgave at følge med i lovgivningsarbejdet i landsting m.v. og vil desuden af hjemmesty-

ret kunne anmodes om at deltage i forhandlinger med hjemmestyrets organer.

Endelig skal anføres, at der også vil blive tale om et samvirke mellem rigsbudsmanden og ministeriet i forbindelse med forhandlinger mellem ministeriet og hjemmestyret om hjemmestyreordningens gennemførelse, fastsættelse af statstilskud, ny lovgivning m.v.

Det fremtidige personalebehov opgjort som det nuværende personale reduceret med det personale, som er beskæftiget ved det nuværende landshøvdingembede på områder, der overgår til hjemmestyret i tiden frem til 1. januar 1981, vil udgøre 72 personer. Det skal dog påpeges, at der ved denne opgørelsesmåde er tale om en vis undervurdering af det fremtidige personalebehov, idet der i de senere år navnlig på bolig-, sundheds- og erhvervsområdet har været ført en restriktiv personalepolitik. Der er derfor en ikke helt tilstrækkelig bemanding på disse områder. Dette personalemæssige efterslæb vil blive mere føleligt, når en del områder, jfr. kapitel VI, afsnit B, udgår af rigsbudsmandens administration, idet mulighederne for omrokeringer af personale mellem de enkelte sagsområder i situationer med spidsbelastning mindskes i kraft af nedgangen i det samlede personale.

Hovedgrupper af sagsområder ved rigsombudsmandsembedet pr. i.januar 1981

1. Sekretariatssager, embedets personalesager.
2. **Overøvrighedssager.**
3. Statsretlige og udenrigspolitiske sager.
4. Sager vedrørende statens erstatningskrav og incasso.
5. Administration af statens boligmasse.
6. Boligstøtte, herunder ydelse af lån, forvaltning af udlånsinassen.
7. Sundhedsforvaltning (landslægen).
8. Erhvervsforhold, erhvervsstøtte, herunder ydelse af lån, forvaltning af udlånsmassen. (Indtil overgang til hjemmestyret).
9. Fællesfunktioner.

Kapitel VI : Overgangsproblemer

A. For hjemmestyrets administration

En række overgangsproblemer f.eks. vedrørende personalets overgang fra stat til hjemmestyre, overdragelse af bygninger, arkivmateriale og samvirket mellem de offentlige myndigheder, herunder også i forhold til udlandet, er fælles for hjemmestyret og staten, og der henvises herom til afsnit B. I dette afsnit er alene behandlet nogle overgangsproblemer, som er særegne for hjemmestyret.

Uanset hjemmestyreordningen træder i kraft den 1. maj 1979, vil hjemmestyrets politiske ledelse først blive valgt og kunne træde i funktion nogen tid efter denne dato. Med de forudsætninger, der er lagt til grund, betyder dette, at ny administration — og herunder i særlig grad erhvervsdirektoratet - tidligst vil kunne etableres i løbet af 1979. Dette vil indebære, at en række funktioner i en overgangsperiode vil forblive i hjemmestyrets sekretariat og først blive overført, når erhvervsdirektoratet er funktionsdygtigt.

For en række opgaver vil overdragelsen til hjemmestyre finde sted et år eller to ind i den første landstingsvalgperiode. Dette vil indebære, at vedkommende administration vil få en dobbelt funktion i overdragelsesfasen som på samme tid statsadministration og rådgiver for landsstyret. Det vil endvidere

betyde, at de hidtidige statslige direktioner, råd m.v., fortsat vil bestå, indtil hjemmestyrets organer træder i funktion. Det vil betyde, at der sker en utilsigtet personudskiftning midt i en periode, hvorfor landstinget må være opmærksomt på dette spørgsmål ved de forskellige valg af repræsentanter m.v. for så vidt muligt at mindske generne heraf.

Den foreløbige vurdering af det fremtidige kontorbehov, som er foretaget på indeværende tidspunkt, viser, at de personaleudvidelser, som der vil blive tale om i forbindelse med første etape af hjemmestyrets indførelse (bortset fra produktionen), vil kunne rummes inden for de eksisterende kontorlokaler samt et planlagt byggeri indenfor det nuværende administrationskompleks i Godthåb.

Dette byggeri vil først kunne tages i anvendelse i 1980, men de overgangsproblemer, som vil opstå i denne forbindelse forventes løst ved anvendelse af eksisterende bygninger under forudsætning af, at Arbejdstilsynet giver de fornødne: dispensationer.

For så vidt angår boliger, er landsrådets personale i dag placeret for et mindretals vedkommende i landsrådets egne boliger og for hovedparten inden for den kommunale boligpulje. Da en stor del af hjemmestyrets

fremtidige personale allerede i dag er beskæftiget under staten, vil boligproblemet væsentligst dreje sig om en overførsel af statslige tjenesteboliger til den kommunale boligpulje. Herudover vil der blive tale om overførsel af en række øremærkede boliger under de enkelte væsener.

For så vidt angår den personaleudvidelse, som finder sted som følge af funktioner, der overføres fra København, er det ved bereg-

ningen af Godthåbs boligbehov til brug for investeringsplanlægningen forventet, at 20 boliger vil kunne dække hjemmestyrets behov.

Dette påregnes også fortsat at være tilstrækkeligt, men imidlertid har det ikke været muligt for staten som følge af besparelspolitikken at dække boligbehovet i Godthåb. Det vil derfor ikke være muligt for Godthåb kommune at stille det fornødne antal boliger til rådighed.

B. Overgangsproblemer for den statslige administration

1. Overgangsproblemer for administrationen i København

Ifølge den tidsplan, kommissionen har opstillet, skal de i nedenstående oversigt opførte sagsområder overgå fra Ministeriet for Grønland til hjemmestyret i perioden 1. maj 1979 til 1. januar 1981.

De nuværende ordninger vedrørende de områder (sociale forhold, arbejdsmarkedsforhold, undervisning og kultur) i oversigten, hvortil der påregnes ydet statstilskud, er beskrevet i betænkningens bind 3, kapitel III-V og VII-IX.

De nuværende ordninger vedrørende de områder (Grønlands styrelse, skatter og afgifter, fiskeri på territoriet m.v., fredning, landsplanlægning, nærings- og konkurrence-

lovgivning) i oversigten, som hjemmestyret selv skal finansiere, er beskrevet i betænkningens bind 1, kapitel IX.

Desuden er i bilag 2 kort beskrevet de administrative problemer i forbindelse med områdernes overførsel samt for hvert område redegjort for de personalemæssige konsekvenser.

Et mere omfattende og detaljeret materiale, der har dannet grundlag for udarbejdelsen af bilaget, er stillet til rådighed for landsrådets sekretariat.

I det følgende er behandlet de administrative problemer, som vil skulle løses i ministeriet i perioden 1. maj 1979-1. januar 1981, indtil de i oversigten anførte sagsområder er overgået.

Oversigt over sagsområder, der overgår fra Ministeriet for Grønland til hjemmestyret i perioden 1. maj 1979 - 1. januar 1981

1. Grønlands styrelsesordning.
2. Styrelsesordning for kommunerne.
3. Skatter og afgifter.
4. Fiskeri på territoriet, jagt, landbrug og renavl.
5. Fredning.
6. Landsplanlægning.
7. Nærings- og konkurrencelovgivning.
8. Sociale forhold, herunder bistandsvirksomhed i Danmark.
9. Arbejdsmarkedsforhold.
10. Undervisning og kultur, herunder erhvervsuddannelse, fritidsvirksomhed, biblioteksvæsen, folkeoplysning.

Den tidsplan, kommissionen har opstillet, angiver ikke konkrete datoer for de enkelte opgavers overgang til hjemmestyre, men alene tidsmæssige rammer (henholdsvis senest pr. 1. januar 1980 og senest pr. 1. januar 1981, jfr. bind 1, kapitel VIII), indenfor hvilke overførslen skal være tilendebragt.

Det må dog under alle omstændigheder forventes, at der løbende gennem hele perioden fra hjemmestyrets indførelse - og for visse problemers vedkommende også i god tid forinden - skal arbejdes med den nærmere tilrettelæggelse af enkeltområdernes overførsel. Opgaverne hermed vil navnlig omfatte den praktiske overtagelse af bygninger (jfr. også kapitel VII, hvor spørgsmålet om overgangen af ejendomsretten til statens nuværende aktiver er behandlet), personale (jfr. kapitel VIII), arkivmateriale m.v., nærmere afgrænsning af de enkelte områder samt forhandlinger og aftaler med hjemmestyret og kommunerne om eventuelt samarbejde om praktiske opgaver (lønansvisning, udsendelse af personale m.v.), om fastlæggelse af tilskud og eventuel justering af bemyndigelseslovgivningen.

Et vigtigt spørgsmål, som bør tages op snarest muligt efter hjemmestyrets etablering mellem hjemmestyret, Ministeriet for Grønland og Udenrigsministeriet samt eventuelt også andre fagministerier, bliver den nærmere tilrettelæggelse af samvirket mellem rigsmyndighederne og hjemmestyret vedrørende varetagelsen af internationale relationer på sagsområder, hvor den interne regulering og forvaltning overgår til hjemmestyret.

De nævnte opgaver må i overgangsperioden løses af de fagkontorer, hvorunder de er henlagt, i samarbejde med den enhed, hvorunder varetagelsen af forholdet til hjemmestyret henlægget (jfr. pkt. 1 i bilag 1).

2. Overgangsproblemer for den statslige administration i Grønland

a. Landshøvdingen/rigsombudet

De administrative konsekvenser for rigsombudet af overførslen af opgaver til hjemmestyret fremkommer navnlig i kraft af, at den

statslige deltagelse i skoledirektion, radiostyrelse, Erhvervsuddannelsesråd, arbejds- og socialdirektion m.m. ophører, hvorved også statens hidtidige varetagelse af formandskab (ved landshøvdingen) og sekretariatsfunktioner i nogle af disse styrende organer bortfalder og overgår til hjemmestyret.

Endvidere overgår af væsentlige opgaver tilsynet med kommunerne og revision af disses regnskaber og budgetter til hjemmestyret,¹ og endelig må også påregnes, at *generelle* løn- og personale spørgsmål overgår til det foreslåede aftalekartel (afdelingen i Godthåb).

Den forventede nedgang i personalebehovet i løbet af perioden anslås til 10 hvoraf 2 AC og 2 HK.

Opgaveoverførslen skønnes ikke at nødvendiggøre mere indgribende ændring af embedets organisation. Det skal dog bemærkes, at det med kommunerne og hjemmestyret nærmere må aftales, hvilken skæringsdato der vil være mest praktisk for overførslen af revision af kommunernes regnskaber, idet denne nødvendigvis må ske en vis tid efter regnskabsårets afslutning, d.v.s. revisionen vedrørende 1979 må formentlig foretages af staten, uanset at tilsyn m.v. vedrørende kommunerne er foreslået overført pr. 1. januar 1980.

b. Skolevæsenet

Skolevæsenet er allerede i dag placeret som en selvstændig enhed hos landshøvdingen, hvorfor det eksisterende personale, der er placeret ved skolevæsenet, uden vanskelighed kan overføres til hjemmestyret som en homogen enhed.

Skolevæsenets administration består af skoledirektøren, viceskoledirektøren, der er sous-chef, og den pædagogiske konsulent for folkeskolen og en AC-ansat fuldmægtig. Endvidere er der 7 konsulenter, som danner bindeled mellem lærerne og eleverne uden i skolen og selve direktørembedet.

1. Det er dog mellem kommunerne og landsrådet aftalt, at revisionen fremover skal ske enten gennem De grønlandske kommuners Landsforening eller hos et privat revisionsfirma.

Herudover er der 4 skolepsykologer, en leder af skolecentralen og en bogtilrettelægger, lait er således ansat 17 personer.

Udover den egentlige administration er der en række funktioner, som udnyttes fælles med det øvrige landshøvdingembede, **jfr.** afsnit a.

c. Erhvervsuddannelse

Erhvervsuddannelsen er på samme måde som skolevæsenet stort set udskilt som en selvstændig administrativ enhed fra landshøvdingembedet og kan uden vanskelighed overføres til hjemmestyret.

Den interne administration består af en uddannelsesinspektør, en viceuddannelsesinspektør, en afdelingsleder, en faglærer, en maskinkonsulent, en HK-konsulent (AC) og 11 HK-ansatte. I alt er således ansat 17 personer.

(Herudover er der en »ekstern administration« placeret rundt omkring på de forskellige fagskoler i Grønland. Denne består af 3 forstandere (2 Ir. 34, 1 Ir. 31), 4 inspektører og 1 rektor (2 Ir. 31, 1 Ir. 23, 1 Ir. 35),

I afdelingsleder (Ir. 29), 37 faglærere og 5 faglærerassistenter (tjenestemandsansat) og II HK-ansatte m.v.; i alt 57 personer).

Erhvervsuddannelsen har på samme måde som skolevæsenet fællesfunktioner med landshøvdingembedet.

d. Grønlands Radio

Grønlands Radios administration er placeret som en selvstændig enhed uden for landshøvdingen. Administrationen består af radiofonichefen (tjenestemandslignende), 1 fuldmægtig (tjenestemandslignende) og 20 HK-funktionærer m.v. Af dette personale er i alt 5 medarbejdere (HK m.v.) under daglig ledelse af den ovenfor nævnte fuldmægtig ved Grønlands Radios administration, knyttet til radioens administrationskontor som bistand for radiofonichefen. En af de øvrige HK-funktionærer virker på Grønlands Radios redaktion i København, hvor vedkommende varetager de daglige administrative opgaver for denne del af Grønlands Radio.

Kapitel VII : Økonomiske, herunder personalemæssige, konsekvenser af de administrative ændringer

A. Konsekvenser for hjemmestyret

Der henvises herom til kapitel II.

B. Konsekvenser for staten

1. Økonomiske konsekvenser

I bind 1, kapitel XIV, er anslået, at de samlede nuværende driftsudgifter for staten til de områder, som ifølge kommissionens tidsplan overgår til hjemmestyret i tiden frem til 1. januar 1981, udgør ca. 295 mill. kr. pr. år. Det skal understreges, at opgørelsen af ud-

gifterne er fremkommet ved skønsmæssige vurderinger, som nærmere må justeres, **jfr.** nedenfor.

Endvidere ligger de planlagte anlægsudgifter på de pågældende områder på et niveau af 11-12 mill. kr. pr. år.

Kommissionen er gået ind for, at statens besparelser ved ikke længere at skulle stå **for**

drift og anlæg på de områder, som overgår, skal danne udgangspunkt for fastsættelsen af et generelt tilskud til hjemmestyret til løsning af opgaverne på områder (det sociale, det kulturelle, det undervisningsmæssige og det erhvervsuddannelsesmæssige område samt kirken), hvor tilskudsfinansiering bliver nødvendig.

Det samlede tilskud, opgjort ud fra de nuværende udgifter, bliver således efter samtlige områders overgang af størrelsesordenen 306-307 mill. kr., som vil modsvares af statslige besparelser af samme størrelse. Heri indgår udgifter til kirken på ca. 7 mill. kr., således at *det generelle tilskud (= den skønnede besparelse for staten) ydet over Ministeriet for Grønlands budget groft kan skønnes til 300 mill. kr. pr. år.* (Om overgangsproblemerne ved justeringen af tilskuddet i takt med overførslen af områder i perioden frem til 1. januar 1981 henvises til bind 1, kapitel XIV).

Vurderingen af de statslige besparelser er foretaget ved en gennemgang af de konkrete grene af den hidtidige statslige virksomhed — eksempelvis indenfor uddannelsesvæsenet: skolen i Grønland, skoledirektørembedet i Grønland, grønlandske børns skolegang i Danmark, uddannelsesinspektørens kontorenhed i København — som overgår til hjemmestyret. (De mere begrænsede indskrænkninger i de departementale opgaver i konsekvens af områders overgang er holdt udenfor vurderingen, idet disse groft set modsvares af vækst i opgaverne vedrørende varetagelsen af forholdet til hjemmestyret og kommunerne og af det forudsete øgede samarbejde med grønlandske myndigheder i øvrigt). Da vurderingen af besparelserne som nævnt er baseret på relativt grove skøn, vil den konkrete tilskudsfastsættelse kræve nøjere afgrænsninger og beregninger, inden den endelige tilskudsfastsættelse, som skal ske ved lov, kan foretages.

Statens samlede udgifter vedrørende Grønland (til egne opgaver + tilskud til hjemmestyret og kommuner) vil kunne holdes på samme niveau som det nuværende (regnet i faste priser). Der må dog *i en overgangsperiode*

riode påregnes en mindre forøgelse af personalebehovet på grund af øget arbejdsmængde i forbindelse med forberedelse, tilrettelægning og gennemførelse af områders overgang. Der må derfor påregnes et behov for et mindre antal midlertidigt bevilgede stillinger hertil.

I forbindelse med de bevillingsmæssige konsekvenser for staten bør også nævnes problemet vedrørende overførsel af de statsaktiver (bygninger m.v.), der anvendes ved driften af de sektorer, som overgår til hjemmestyret. Det skal herom *foreslås*, at *aktiverne overdrages vederlagsfrit* til grønlandske myndigheder, hvilket må ske efter godkendelse af de bevilgende myndigheder. Det skal tilføjes, at dette vil svare til den fremgangsmåde, som er anvendt ved overførsel af aktiver til de grønlandske kommuner i forbindelse med realiseringen af byrde- og opgavefordelingsreformen.

2. Personalemæssige konsekvenser

a. Personalereduktionen

En vurdering af de personalemæssige konsekvenser for staten på basis af de i bilagene anførte skøn og under hensyntagen til det øgede personalebehov til varetagelse af forholdet til hjemmestyret fører til, at der for administrationen i København og Godthåb ved udløbet af overgangsperioden må forventes netto at være sket en samlet afgang af personale på i alt 110-115 personer, heraf 5-10 akademisk uddannede medarbejdere og 105-110 medarbejdere med anden uddannelse (først og fremmest HK-uddannede). Dette vil indebære en samlet personalereduktion af størrelsesordenen ca. 30% i forhold til det nuværende administrative personale. Andelen vil blive lidt større, hvis hjemmestyret og kommunerne vælger selv at løse de i bilag 1 omtalte opgaver (lønanvisning, personaleansættelse, kasse- og regnskabsfunktioner), som i øjeblikket varetages af ministeriet på de områder, der skal overgå til hjemmestyret.

Der er ved denne beregning taget hensyn også til overførsel af opgaver vedrørende løn-

og ansættelsesforhold fra ministeriet til det i kapitel IX omtalte aftalekartel.

Der er herved alene foretaget en vurdering af hjemmestyreordningens konsekvenser for det *administrative* personale i selve ministeriet og ved den lokale statsforvaltning i Godthåb samt for *personale i serviceprægede og andre enheder derunder* (eksempelvis bistandsvirksomheden i ministeriet og administrationen af erhvervsuddannelserne i Godthåb). Herudover er dog også medtaget administrationen af Grønlands Radio.

(Det samlede antal af personer i det lokale skolevæsen, under kirken m.m., der overgår til hjemmestyret og kommunerne, er omtalt i kapitel II, side 9).

b. Tryghedsproblemer

Hjemmestyret vil selvsagt være frit stillet med hensyn til ansættelse af personale, men da

overførslen af sagsområder til hjemmestyret indebærer, at hjemmestyret overtager statens funktioner på de pågældende områder, vil det hidtidige statslige personale i de enkelte overtagne grene af den statslige virksomhed formentlig i vidt omfang kunne overgå til ansættelse under hjemmestyret.

Der forventes ikke i noget væsentligt omfang behov for overflytning af personale fra Danmark til Grønland og omvendt. Det kan dog ikke udelukkes, at der i enkelte tilfælde vil kunne opstå problemer for personalet, men disse problemer skulle kunne løses ved naturlig afgang, midlertidig udstationering, særlige turnusordninger eller i helt specielle tilfælde ved ventepengeordninger eller lignende. Det kan således i det store og hele ikke forventes, at afskedigelser af statens personale bliver nødvendige i konsekvens af hjemmestyreordningens indførelse.

C. Kartellets personalebehov

Der er i de foregående afsnit ikke medregnet behovet for personale i det foreslåede aftalekartel.

Dette behov kan ikke nærmere vurderes på forhånd, idet det vil afhænge af nærmere af-

tale mellem de deltagende parter inden kartellets etablering.

Udgifterne til etableringen og driften forudsættes som nævnt i del 9 delt mellem parterne.

Del g : Kapitel VIII: Den fremtidige ordning vedrørende løn- og ansættelsesforhold for lønmodtagere i Grønland

A. Forslag om nyt offentligt forhandlingsorgan

I betænkningens bind 1, kap. XV, B.5, er foreslået, at der etableres et nyt offentligretligt organ til at varetage samarbejdet mellem alle offentlige arbejdsgivere i Grønland og til at fungere som eneste forhandlingspart i overenskomstforhold med arbejdstagernes organisationer.

Det foreslås her, at et sådant offentligt organ oprettes ved lov under navnet »Det offentlige aftalekartel i Grønland«.

I det følgende gives en gennemgang af de problemer, der skal løses ved etablering af et sådant aftalekartel, herunder den geografiske placering, ligesom det skitseres, hvorledes en lov om kartellet kan udformes.

Det foreslås, at lovgrundlaget og de nærmere regler for kartellets virke fastsættes senest umiddelbart efter hjemmestyrets etable-

ring, således at kartellet kan træde i funktion senest 1. oktober 1980. Herved bliver det muligt at etablere og organisere kartellet i praktisk henseende (bestyrelsesråd, kontorer, personale, etc.) således at det kan overtage sine opgaver på et tidspunkt, der er passende under hensyn til udløb af de nu gældende kollektive overenskomster, hvori aftalekartellet fremtidig skal være part. Det skal i denne forbindelse anføres, at de fleste af ministeriets overenskomster udløber ultimo marts 1979, altså umiddelbart før hjemmestyrets etablering. Af formelle men også af praktisk-forhandlingsmæssige grunde vil det derfor ikke være muligt at overdrage aftalekartellet forhandlingsretten for overenskomstperioden 1979-81.

B. Kort beskrivelse af det foreslåede kartel og dets retlige grundlag

1. Hovedprincipper for kartellet

Kommissionens forslag går ud på, at hjemmestyret og staten skal afgive en del af deres beføjelser til kartellet, der skal udøve disse på begge vegne. Desuden skal kartellet repræsentere kommunerne i Grønland, jfr. § 53 i landsrådsloven.

Kartellet oprettes ved en lov, hvori dets offentligretlige beføjelser og retsevne nærmere fastlægges. Tillige må loven indeholde rammebestemmelser om kartellets indre organisa-

tion og funktionsmåde, således at deltagerne i samarbejdet sikres den fornødne indflydelse på organets retshandler. Desuden skal det fremgå af loven, at deltagerne i samarbejdet er forpligtet til i fællesskab at yde økonomisk dækning for organets driftsudgifter.

Det bemærkes, jfr. betænkningens bind 1, kap. XV, afsnit B, at forholdene for statens tjenestemænd er reguleret ved særlig lov, der indebærer, at kartellet *ikke* kan være *part* i aftaler vedrørende statstjenestemænd. Denne omstændighed udelukker imidlertid ikke, at

aftalekartellet kan virke for en samlet lønpolitik, idet man kan etablere kartellet som fast samråd for tjenestemandsområdet.

Et i nogen grad sammenligneligt organ er i 1965 oprettet i Sverige under navn af Statens avtalsverk, der har til opgave at repræsentere alle statsorganer. Endvidere har man ved lov af 3. december 1965 (SFS 1965:576) tillagt avtalsverket kompetence til i en række tilfælde at indgå kollektive aftaler for de svenske kommuner. Avtalsverket er eneberettiget til at indgå og opsigse kollektive arbejdsretlige aftaler med personaleorganisationer, hvis medlemmer beskæftiges under staten, herunder også ved de ret betydelige statsejede aktieselskaber, ved kommuner m.fl.

Begrundelsen for at oprette det svenske forhandlingsorgan - anført bl.a. i en proposition (nr. 77-1965) til den svenske rigsdag - er den samme, som anføres i bind 1, kapitel XV, B. pkt.5, nemlig ønsket om at styre og samordne lønpolitikken gennem et centralt offentligt forhandlingsorgan.

Reglerne om dette avtalsverk og de i forarbejderne til dets oprettelse anførte betragtninger kan således i flere henseender tjene som model for det ny grønlandske organ.

C. Indholdet af lovforslag

1. Kartellets opgaver

1°. Kun aftalekartellet kan med retsvirkning som part *indgå arbejdsretlige aftaler* på vegne af alle offentlige instanser i Grønland.

Derimod bør *forvaltningen af personaleforhold* for de ansatte *foretages af hver arbejdsgiver*, således at Ministeriet for Grønland forvalter konkrete personaleforhold for alle statsansatte, hjemmestyret for sit personale, og kommunerne ganske som hidtil forvalter de kommunalt ansattes forhold.

Aftalekartellets opgaver angår således *alene de generelle, kollektive aftaleforhold* men ikke konkrete sager vedrørende enkelte ansatte. Ansættelser, afskedigelser o.lign. foretages derfor som hidtil af den enkelte offentlige arbejdsgiver, der naturligvis også selv afgør omfanget af personalebehovet.

2. Det arbejdsretlige grundlag

Vedrørende den eksisterende arbejdsretlige tilstand i Grønland henvises til bind 1, kapitel XV, afsnit B, hvoraf fremgår, at lov om mægling i *arbejdsstridigheder* og lov om arbejdsretten ikke gælder i Grønland.

Det foreslåede kartel ændrer intet i den eksisterende arbejdsretlige tilstand.

Den kompetence til at foretage arbejdsretlig regulering, som efter kommissionens opfattelse kan tillægges hjemmestyret, omfatter for så vidt angår offentligt ansatte hjemmestyrets og kommunernes personale, men derimod ikke statens personale (jfr. betænkningen bind 1, kap.III, afsnit A).

Virkingen af hjemmestyrets indgriben i arbejdskonflikter vil imidlertid bl.a. afhænge af de til enhver tid gældende arbejdsretlige regler. Der skal i denne forbindelse erindres om, at de arbejdsretlige regler i Grønland i dag kun er udbygget i begrænset omfang (jfr. bind 1, kap. XV, afsnit B).

2°. Det påhviler aftalekartellet at fastlægge og virke for en for kartellets deltagere rimelig og fælles lønpolitik.

3°. Aftalekartellet omfatter aftaler, der på arbejdstagerside angår:

- a) personer, der er ansat eller ansættes af staten, hjemmestyret eller en kommune,
- b) personer, der er ansat eller ansættes ved institutioner m.v., der modtager offentligt tilskud til deres drift, eller for hvem ministeren, hjemmestyret eller en kommune stadfæster ansættelsesvilkårene.

4°. Aftaler, som angår tjenestemænd eller tjenestemandslignende personale, indgås efter de derom gældende regler.

Herudover bør det nærmere afklares, i hvilket omfang

- a) aftalekartellet repræsenterer deltagerne i arbejdsretlige tvister,
- b) personale, der ansættes på vilkår, som ikke er fastlagt i kollektive aftaler med arbejdstagerorganisationer, kan antages, uden at deres ansættelsesvilkår forinden er godkendt af aftalekartellet.
- c) det påhviler aftalekartellet at meddele de forskrifter og anvisninger til alle offentlige instanser, som er nødvendige for at anvende de af aftalekartellet indgåede aftaler.

2. Regler om intern organisation etc.

1°. Deltagerne i aftalekartellet er staten, hjemmestyret og De grønlandske kommuners Landsforening.

2°. Aftalekartellet ledes af et bestyrelsesråd på 6 medlemmer, hvoraf 2 udpeges af regeringen, 2 af hjemmestyret og 2 af bestyrelsen for De grønlandske kommuners Landsforening. Bestyrelsesrådet ledes af en formand, som udpeges af statsministeren efter indhentet udtalelse fra bestyrelsesrådet.

Bestyrelsesrådet afgør på deltagerne vegne forhandlingsspørgsmål af generel og principiel art eller af større økonomisk betydning, ligesom det træffer afgørelse om lock-out eller anden arbejdsretlig sanktion samt om opsigelse af kollektive aftaler. Såfremt de nævnte dispositioner ikke uden væsentlig ulempe kan afvente bestyrelsesrådets beslutninger, kan afgørelse efter indstilling fra sekretariatschefen træffes af formanden på bestyrelsesrådets vegne, men bestyrelsesrådets medlemmer skal da snarest muligt underrettes om den trufne disposition.

3°. Der skal være adgang for deltagerne i aftalekartellet til at *nedlægge veto* ved at forlange eget personale undtaget fra en flertalsbeslutning i bestyrelsesrådet om at gennemføre visse ansættelsesvilkår. En regel herom foreslås optaget i loven som en ufravigelig bestemmelse. Forbehold fra en deltager om

en sådan undtagelse vil bevirke, at aftalekartellet ved indgåelse af overenskomster og aftaler ikke kan lade bestemmelser, som er omfattet af en deltagers forbehold, få virkning for denne deltagers personale. Forbeholdet kan gennemføres enten ved i en i øvrigt fælles overenskomst at indsætte en særbestemmelse alene for den undtagne personalegruppe, eller hvis forbeholdet gælder andet end en mindre detalje, kan aftalekartellet indgå en særskilt overenskomst for den pågældende personalegruppe.

En adgang som her foreslået for hver deltager til at tage forbehold, indebærer garanti for, at ingen af deltagerne ved flertalsbeslutning i bestyrelsesrådet kan tvinges til at tilslutte sig udgiftskrævende ansættelsesvilkår, som deltageren ikke ønsker.

4°. Bestyrelsesrådet fastsætter et årligt budget for driftsudgifter. Bestyrelsesrådet træffer desuden bestemmelse vedrørende anvendelse af pengebeløb, som oppebæres i forbindelse med afgørelser af arbejdsretlige tvister. Bestyrelsesrådet kan, hvis arbejdsretlige sanktioner iværksættes, pålægge de enkelte deltagere at følge direktiver vedrørende ansættelsesforhold over for arbejdstagere, der er ansat af deltagerne.

Hvis aftalekartellet i forbindelse med arbejdsretlige tvister forpligtes til at udrede bod, erstatning eller andre ydelser til arbejdstagerorganisationer eller arbejdstagere, afgør bestyrelsesrådet med bindende virkning for deltagerne, hvorledes disse skal hæfte for beløbene. Aftalekartellet har over for de enkelte deltagere regres for ydelserne.

5°. Aftalekartellet opretter et sekretariat til at udføre sine forhandlinger og øvrige virksomhed. Sekretariatet forestås af en sekretariatschef, der varetager den daglige ledelse og forestår forhandlinger med arbejdstagerorganisationer. Han er ansvarlig over for bestyrelsesrådet for gennemførelse af dets vedtagelser, ligesom han skal følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsesrådet giver. Sekretariatet opretter afdelinger i Danmark og i Grønland, idet hver afdeling forestås af en

afdelingsleder, der underlægges sekretariatschefens instruktioner.

6°. Bestyrelsesrådet træffer sine afgørelser ved flertalsbeslutning. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme udslagsgivende. Sekretariatschefen kan udadtil forpligte aftalekartellet ved sin underskrift.

7°. Bestyrelsesrådet vedtager en statut, indeholdende regler vedrørende forretningsgangen og aftalekartellets forhold i øvrigt, herunder om, hvornår bestyrelsesrådet er beslutnings-

dygtigt, samt om, hvem der efter sekretariatschefens bemyndigelse i hvert enkelt tilfælde kan forpligte aftalekartellet (prokura).

8°. Det påhviler deltagerne i aftalekartellet i fællesskab at afholde udgifter til driften af sekretariatet og virksomheden i øvrigt.

I mangel af anden vedtagelse af statutterne hæfter deltagerne hver for Vs af driftsudgiften, der efter forslag af sekretariatschefen fastsættes i et budget forud for et år ad gangen.

D. Organisation

Aftalekartellet vil få funktioner såvel i Danmark som i Grønland. I Danmark vil der skulle føres forhandlinger med danske arbejdstagerorganisationer såvel om fornyelse af aftaler som løbende om de hyppige tilfælde, hvor det gøres gældende, at overenskomsterne anvendes urigtigt i konkrete tilfælde. Tillige vil der opstå sager om forståelse af de indgåede aftaler, ligesom et antal bestemmelser i overenskomster foreskriver forhandling mellem parterne i visse tilfælde.

I Grønland må påregnes ført forhandlinger og indgået overenskomster med arbejdstagerorganisationer, der har domicil dér. Yderligere vil der sandsynligvis jævnligt opstå situationer, hvor aftalekartellet i Grønland må kunne varetage sine interesser som overenskomstpart, f.eks. ved lovlige og ulovlige arbejdsnedlæggelser, ved forhandlinger i henhold til indgåede aftaler med grønlandske

arbejdstagerorganisationer (f.eks. om kvalifikationstillæg), eller hvis der opstår voldgiftsager i Grønland. Yderligere vil der kunne opstå behov for konkret vejledning af grønlandske instanser om forståelse af indgåede aftaler.

Foreløbig må det antages, at den største arbejdsbyrde vil ligge i København, fordi langt det største antal overenskomster er indgået med organisationer, som har domicil dér.

Organisationen foreslås på denne baggrund opbygget med to kontorer - i København og i Grønland - der forestås af hver sin afdelingsleder.

Administrationsafdelingen i Grønland udøver aftalekartellets funktioner som beskrevet ovenfor. Afdelingskontoret i København varetager forhandlinger med arbejdstagerorganisationer i Danmark.

Del 10 : Kapitel IX : Det fremtidige samarbejde mellem danske og grønlandske politikere

A. Forslag fra landsrådet om årligt parlamentarikermøde

På landsrådets efterårssamling 1977 besluttede landsrådet at anbefale, at Grønlandsrådet nedlægges ved hjemmestyrets indførelse. Baggrunden for landsrådets beslutning var, at landsrådet ikke ønsker, at der findes politiske organer med rådgivende eller beslutningslignende beføjelser, som mere eller mindre direkte vil virke begrænsende på landstingets og landsstyrets kompetence. Landsrådet kunne derfor heller ikke gå ind for, at der oprettes et organ til afløsning af Grønlandsrådet.

På denne baggrund har landsrådets forretningsudvalg over for hjemmestyrekommissionen givet udtryk for den opfattelse, at det fremtidige samarbejde mellem danske og grønlandske politiske myndigheder, hvor der er tale om beslutninger, henstillinger og konkrete råd, bør finde sted i form af direkte forhandlinger mellem landsstyret og regeringen. De opgaver, som i dag er henlagt til Grønlandsrådet og dets sekretariat, bør derfor overføres til henholdsvis hjemmestyret og de statslige myndigheder, som herefter indbyrdes må aftale, hvorledes den endelige forretningsgang skal udformes.

Under behandlingen i landsrådet blev endvidere fra forskellig side fremført, at det ville være ønskeligt, om grønlandske og danske politikere også i fremtiden har mulighed for at mødes og udveksle synspunkter. Formålet med disse møder skulle være at give grønlandske og danske politikere mulighed for at følge med i den seneste politiske udvikling i henholdsvis Grønland og Danmark, at styrke danske politikeres viden om og kendskab til

Grønland ved behandling af grønlandslove i folketinget, at afprøve og drøfte initiativer af fælles interesse, som endnu ikke er taget op i de kompetente forsamlinger og hos de kompetente myndigheder samt drøftelse af, hvorvidt gennemførte foranstaltninger har fået den ønskede virkning.

Dette samarbejde mellem grønlandske og danske politikere foreslås ikke at skulle give sig udtryk i fælles henstillinger m.v., men det må være op til de enkelte deltagere gennem deres placering i de kompetente forsamlinger og myndigheder at bære synspunkterne videre i det ønskede omfang.

Fra grønlandsk side findes det ønskeligt, at landstinget, landsstyret og de grønlandske folketingsmedlemmer er repræsenteret. Forretningsudvalget foreslår derfor, at den grønlandske side sammensættes af f.eks. 5 landstingsmedlemmer, de to grønlandske folketingsmedlemmer og et af landsstyremedlemmerne, d.v.s. i alt 8 repræsentanter. Forretningsudvalget finder det ønskeligt, at folketinget ligeledes udpeger 8 repræsentanter. Repræsentanterne foreslås ikke valgt for en nærmere fastsat periode, idet det skønnes hensigtsmæssigt med en vis løbende udskiftning.

Landsrådets forretningsudvalg er nærmest af den opfattelse, at samarbejdet ikke bør hjemles ved lov, men ske i form af en aftale mellem folketinget og landstinget. De praktiske arrangementer omkring en sådan aftale vil formentlig kunne varetages af henholdsvis folketingets bureau og landstingets sekretariat. Mødevirksomheden forudsættes at omfatte

et årligt møde skiftevis i Grønland og Danmark, hvor henholdsvis folketinget og landstinget er værter og dermed beklæder formandskabet og tager sig af det praktiske arrangement.

Det er endelig fra grønlandsk side fremført,

B. Kommissionens indstilling

Det grønlandske forslag har været drøftet i kommissionen, og der var herunder enighed om, at et organ af Grønlandsrådets karakter ikke forekommer anvendeligt under en hjemmestyreordning, men at den mulighed for udveksling af synspunkter og informationer og for opretholdelse af personlige kontakter, som har eksisteret i kraft af rådets virksomhed, bør bevares også efter hjemmestyrets indførelse.

Kommissionen skal derfor indstille, at Grønlandsrådet nedlægges i forbindelse med hjemmestyrets indførelse, men går ind for, at der for at bevare kontakten mellem grønlandske og danske politikere søges etableret et årligt dansk-grønlandsk parlamentarisk møde i overensstemmelse med landsrådets forslag.

Kommissionen har ikke fundet det rigtigt at stille nærmere forslag herom, idet parlamentarisk mødet som foreslået af landsrådet bør etableres ved nærmere aftale mellem folke-

at grundlaget for de årlige møder bl.a. kan være de spørgsmål, som har rejst sig i tilknytning til de respektive finanslovsforslag, samt de lovgivningsinitiativer, som forventes taget op fra henholdsvis dansk og grønlandsk side.

tinget og landstinget efter hjemmestyrets indførelse.

Endelig ønsker kommissionen at understrege, at baggrunden for dens indstilling om nedlæggelse af Grønlandsrådet alene er, at opretholdelse af en sådan rådgivende instans ikke synes forenelig med ideen bag hjemmestyreordningen, idet udviklingspolitikken i Grønland som også omtalt i del 8, kapitel III, fremover bør udformes i et direkte samvirke mellem hjemmestyret og regeringen (ministeren for Grønland). Kommissionen finder samtidig grund til at udtrykke sin anerkendelse af det store og betydningsfulde arbejde, der er udført af Grønlandsrådet og dets sekretariat i de 14 år, rådet har eksisteret, og hvor det på afgørende måde har bidraget til udformningen af udviklingspolitikken i Grønland og til at skabe gensidig forståelse mellem grønlandske og danske politikere.

Mindretalsudtalelse af Steen Folke (VS)

Juni 1978

Under kommissionens 10. og 11. møderække har jeg kritiseret det faktum, at betænkningens bind IV om administrative konsekvenser af hjemmestyret er udarbejdet af en overordentlig skævt og uheldigt sammensat arbejdsgruppe. Samdige medlemmer af denne arbejdsgruppe har været danskere, omend én af dem, kontorchef **Martens**, har repræsenteret Grønlands landsråd. Blandt de øvrige medlemmer har været en talstærk repræsentation for Ministeriet for Grønland med departementschef Hesselbjerg og kontorcheferne Vigh og Hede Pedersen i spidsen. Man kan således uden overdrivelse sige, at det i høj grad har været de direkte berørte embedsmænd, der på kommissionens vegne har siddet og planlagt deres egen fremtid. Når hertil kommer, at to embedsmænd fra Administrationsdepartementet har deltaget i udvalgsarbejdet, og at dette er foregået under tidligere departementschef Zeuthens formandskab, så er det klart, at den danske statsadministrations synspunkter har været overordentlig vel repræsenteret.

På denne baggrund foreslog jeg under kommissionens 11. møderække, at arbejdsgruppens redegørelse forblev en embedsmandsrapport og ikke fik status som bind 4 i kommissionens betænkning. Dette blev dog afvist af formanden, og efter nogle timers drøftelse i kommissionen blev embedsmændenes redegørelse tiltrådt af kommissionens flertal, efter at der var foretaget nogle få ændringer i teksten. Den vigtigste ændring er i indledningen (s. 11), hvor der i udkastet stod: »Overvejelserne i det følgende af hjemmestyreordningens administrative konsekvenser må derfor i nogen grad betragtes som et oplæg til nærmere beslutninger i regeringen og hjemmestyret«.

Dette blev efter kommissionens drøftelse modificeret til: »Overvejelserne i det følgende af hjemmestyreordningens administrative konsekvenser må derfor alene betragtes som et muligt udgangspunkt for konkrete beslutninger i regeringen og hjemmestyret, idet kommissionen mener, at disse politiske instanser bør være helt frit stillet ved administrationens opbygning«. Men selv efter denne afsvækning af redegørelsens status må det forudses, at embedsmændenes nu af kommissionen tiltrådte overvejelser vil få betydelig indflydelse på de konkrete administrative dispositioner.

I betragtning af arbejdsgruppens sammensætning kan det ikke overraske, at de foreslåede administrative ændringer er ret minimale. Først og fremmest opretholdes Ministeriet for Grønland, hvilket dog ikke alene kan tilskrives, at det i høj grad er ministeriets egne folk, der har udarbejdet redegørelsen. Fra Grønlands landsråds side er der blevet givet udtryk for, at man ikke ønskede ministeriet nedlagt, og det er da også klart, at der er nogle praktiske fordele herved. Det af kommissionens flertal foreslåede hjemmestyre er af meget begrænset rækkevidde. Det fremgår f.eks. af betænkningen, at hjemmestyret i de kommende år kun kommer til at disponere over godt 2% af de planlagte anlægsudgifter (11-12 mill.kr.pr.år ud af ca. 450 mill.kr.). De resterende knap 98% vil fortsat principielt henhøre under rigsmyndighedernes kompetence. Lægges hertil, at såvel de fleste sagsområder som de overordnede beslutninger vedrørende Grønland fortsat vil ligge i København, så er der for så vidt god grund til at opretholde Ministeriet for Grønland. Men det understreger unægtelig, hvor lidt hjemmestyret er værd, og det er klart, at magten stadig vil være koncentreret i ministeriet.

Med hensyn til råstofforvaltningen (kapitel IV) er der blot tale om en administrativ udfyldning af de beslutninger, som kommissionens flertal tidligere har taget, og som jeg har taget afstand fra i min generelle mindretalsudtalelse (betænkningens bind 1, s. 107). Det sagsforløb, som jeg på dette sted tillod mig at »gisne om«, er siden blevet bekræftet: Statsminister Anker Jørgensen *var* direkte involveret i det kulissespiel, som førte til, at råstofforvaltningen - i modstrid med samtlige grønlandske kommissionsmedlemmers ønsker - blev placeret direkte under grønlandsministeriet. Denne placering betyder jo, at der ikke engang på det formelle plan er tale om den ligestilling mellem hjemmestyret og den danske stat med hensyn til råstoffordningen, som man påberåber sig (betænkningens bind 1, s. 25-26).

Jeg kan ikke gå ind for, at der oprettes et

»aftalekartel«, som foreslået i kapitel VIII. Sigtet med dette kartel er at styrke arbejdsgivernes front over for lønarbejderne. I princippet er det kun de offentlige arbejdsgivere, der er involveret i kartellet. Men i praksis vil kartellet indirekte også støtte de private arbejdsgivere i Grønland, fordi den offentlige sektor med sin store andel af det grønlandske arbejdsmarked ikke kan undgå at være toneangivende. I øvrigt er der næppe tvivl om, at den danske stat bliver den dominerende part inden for kartellet, så kartellet vil yderligere stække hjemmestyrets i forvejen hårdt begrænsede manøvfrihed.

Alt i alt er det således klart, at jeg må tage afstand fra det forslag til administrativ konkretisering af hjemmestyreordningen, som embedsmændene har udarbejdet og kommissionens flertal tiltrådt.

1. Varetagelsen af forholdet til hjemmestyret

a. Lovgrundlaget

Hjemmestyreloven og en ny *tilskudslov*, hvori det foreslåede generelle tilskudssystem (baseret på et tilskudsgrundlag fastsat for 3 år ad gangen og reguleret efter et indeks for udviklingen i bruttofaktorindkomsten i Danmark) udmøntes, vil være de *generelle love*, der regulerer de overordnede juridiske og økonomiske relationer mellem Danmark og Grønland, og som for hjemmestyrelovens vedkommende danner hjemmel for hjemmestyrets selvstændige lovgivningskompetence i form af landstingslove for overtagne områder, som hjemmestyret selv finansierer.

Hertil kommer den *specielle lovgivning, bemyndigelseslovene*, som danner hjemmel for hjemmestyrets selvstændige regelfastsættelse i form af landstingsforordninger m.m. for overtagne områder, der finansieres med statstilskud. Endvidere vil råstofområdet og KGH være reguleret af ny lovgivning, som vil danne grundlag for råstofforvaltningen og for den administrative enhed, hvortil erhvervspolitikken inkl. KGH henlægges.

Det vil således først og fremmest være hjemmestyreloven, tilskudslove og bemyndigelseslove, som varetagelsen af forholdet til hjemmestyret kommer til at hvile på.

b. De administrative funktioner

De administrative funktioner (sekretariatsbistanden for ministeren) vil omfatte dels juridiske og økonomiske funktioner vedrørende forholdet til hjemmestyret dels funktioner i forhold til andre ministerier.

1° Funktioner vedrørende forholdet til hjemmestyret

De juridiske funktioner vil navnlig omfatte fortolkning af eksisterende lovgivning, udar-

bejdelse af ny lovgivning i forbindelse med yderligere opgaveoverførsel i samarbejde med fagkontorerne, revision af bemyndigelses- og tilskudslovgivning samt indsigt med, at bemyndigelseslovgivningen overholdes. Det skal med hensyn til den sidstnævnte funktion understreges, at der ikke fremover bliver tale om en tilsynsfunktion af samme omfang og samme karakter som hidtil for den for Grønland ansvarlige minister, men den pågældende minister vil alene have ansvar for, at hjemmestyret på de tilskudsfinansierede områder overholder de rammer, der er fastsat i bemyndigelseslovgivningen.

De *økonomiske funktioner* vil navnlig omfatte medvirken ved tilskudsdrøftelser (regulering samt justering i forbindelse med yderligere opgaveoverførsel) og andre drøftelser/forhandlinger med hjemmestyret om spørgsmål af væsentlig betydning for hjemmestyrets og kommunernes økonomi.

Af *andre funktioner*, som forekommer at måtte henlægges under den enhed, der skal varetage forholdet til hjemmestyret, skal nævnes administrative opgaver i forbindelse med den såkaldte forvaltningskontrakt, hvori er fastlagt retningslinier for varetagelsen af opgaver, som kommunerne udfører for staten, afholdelse af folketingsvalg m.v. samt bistand i forbindelse med afholdelse af møder i det fra grønlandsk side foreslåede forum for kontakt mellem landstingsmedlemmer og folketingsmedlemmer, jfr. kapitel IX.

2° Funktioner i forhold til andre ministerier

Hjemmestyreordningens indførelse må forventes at nødvendiggøre et vist samvirke med Statsministeriet (og Justitsministeriet) navnlig om statsretlige problemer, bl.a. for at sikre en så vidt muligt ensartet behandling af mere principielle spørgsmål vedrørende den grønlandske og den færøske hjemmestyreordning.

Desuden må et tættere samvirke med *Finansministeriet* om økonomiske spørgsmål antages at blive påkrævet, først og fremmest med hensyn til statstilskuddene til hjemmestyret. Varetagelsen af forholdet til disse to ministerier vil naturligt henhøre under den enhed, hvorunder forholdet til hjemmestyret henlægges.

Forholdet til de *øvrige ministerier*, herunder først og fremmest Udenrigsministeriet, må derimod varetages af de øvrige fagkontorer i ministeriet, men i det omfang, spørgsmål i forbindelse med hjemmestyreloven og bemyndighedslovgivningen bliver aktuelle, må det forventes, at også medvirken fra hjemmestyre-enheden vil være nødvendig.

c. Personalebehov

Det er vanskeligt på forhånd at skønne over arbejdskraftbehovet vedrørende de under b. nævnte funktioner, men det må antages, at der bliver behov for 4-5 AC-medarbejdere og 1-2 HK-ansatte. Det er herved forudsat, at der i de nærmest følgende år, som vil have karakter af en overgangsperiode med deraf følgende ekstrabelastning, vil være mulighed for, at en del af arbejdet med forberedelse af områders overførsel kan ske i de øvrige enheder i grønlandsadministrationen.

2. Sager af udenrigs- og forsvarspolitisk karakter

Arbejdsområdet omfatter sager af udenrigsen forsvarspolitisk karakter vedrørende Grønland. Som eksempler kan nævnes spørgsmål i relation til de amerikanske baser i Grønland, varetagelsen af grønlandske interesser i internationale sammenhænge såsom FN's havretskonference, ICNAF, hvalfangstkommission m.v. samt relationerne til EF, hvor ministeriet foruden faglige opgaver på erhvervsområderne, told og trafik har koordineringen af EF-spørgsmål i ministeriet. Herunder hører under den eksisterende ordning bl.a. en gennemgang af EF's retsfor skrifter, information til landsrådet og andre i Grønland om forslag til retsfor skrifter, deltagelse i møder i Danmark og i Bruxelles i specialudvalg og arbejdsgrupper.

De internationale sager vil kræve dels et

nært samarbejde med hjemmestyret, og dels et internt samvirke mellem ministeriets kontorer. Desuden skal på disse områder samarbejdes med Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Farvandsdirektoratet, Handelsministeriet og Fiskeriministeriet.

3. Sager af erhvervspolitisk karakter

Ministeriet behandler under den gældende ordning alle spørgsmål af erhvervspolitisk karakter, bortset fra råstofområdet. Dette omfatter bl.a. fastlæggelse af overordnede retningslinier, inkl. lovgivning, for dette område, udarbejdelse af bevillingsforslag, administration af tilskud til private fiskeindustrier m.v.

Ifølge kommissionens tidsplan overgår regulering af fiskeri på territoriet, jagt, renavl og landbrug til hjemmestyret senest 1. januar 1981.

De væsentligste opgaver vedrører følgende:

a. Regulering af fiskeri og fangst

Rigsmyndighedernes og hjemmestyrets opgaver i forbindelse med regulering af fiskeri m.v. - uanset hvem der varetager dem — forventes at være koncentreret om følgende:

1. at udarbejde oplæg (i kontakt med Grønlands Fiskeriundersøgelser, KGH og KNAPP) om samlede fangstmængder og grønlandske kvoter, tekniske bevaringsforanstaltninger, kontrol og struktur.
2. at afstemme oplæggene internt i Danmark,
3. at deltage i forhandlinger herom i EF/bilateralt med andre lande,
4. at udstede de fornødne regler,
5. at følge fiskeriet i løbet af året og tage initiativer, bl.a. over for andre lande, til imødegåelse af uønskede udviklinger,
6. at varetage behandlingen af konkrete og principielle sager inden for fiskerilovgivningens område,
7. at holde sig ajour med udviklingen inden for EF på fiskeriområdet, herunder gennemgå de betydelige mængder materiale, der modtages fra EF, ud fra et grønlandsk synspunkt.

I dag varetages opgaverne i et snævert samarbejde dels mellem Ministeriet for Grønland, landsrådet, KNAPP, Grønlands Fiskeriundersøgelser og KGH og dels mellem Ministeriet for Grønland, Udenrigsministeriet, Fiskeriministeriet og Forsvarsministeriet.

Opgaverne er i så høj grad sammenhængende med andre internationale opgaver, at det i øjeblikket ikke er muligt at trække klare retningslinier for, hvilke opgaver der fortsat skal varetages af rigsmyndighederne (Udenrigsministeriet og Ministeriet for Grønland), og hvilke der skal varetages af hjemmestyret.

Det vil derfor være nødvendigt at gennemføre en række forhandlinger med bl.a. de grønlandske myndigheder, Statsministeriet og Udenrigsministeriet for på såvel kortere som længere sigt at få afklaret retningslinierne for opgavefordelingen inden for fangst og fiskeri.

b. Statslig produktionsvirksomhed vedrørende fiskeri, fangst og fåreavl

Ministeriet deltager i fastlæggelse af de principielle retningslinier for produktionen og ved afgørelsen af en række konkrete spørgsmål i forbindelse hermed, f.eks. udvikling og tilpasning af produktionsanlæg i land og af fartøjer, prisfastsættelser m.v.

c. Erhvervsstøtteudvalget

Ministeriet behandler ankesager, der er afgjort af Erhvervsstøtteudvalget i Godthåb og indanket til ministerens afgørelse. Endvidere behandles sager af særlig principiel betydning eller med særlige økonomiske risici, som af ESU forelægges for ministeren. I forbindelse med behandlingen af konkrete ansøgninger om erhvervsstøtte viderebehandles ansøgninger fra ESU til FEOGA med private fiskere som begunstigede. Ministeriet er udbetalingsformidlende myndighed vedrørende støttemidler fra FEOGA-fonden.

d. Forsyningstjenesten

Forsyningstjenesten varetages af KGH, men ministeriet behandler alle overordnede og principielle spørgsmål af forsyningspolitisk art, herunder f.eks. spørgsmål om forsyningspligtens udstrækning og omfang, statsbutik-

kers overgang til privat/andelsdrift, prisfastsættelse m.m.

e. Anden erhvervslovgivning

Ministeriet behandler sager, der f.eks. vedrører monopollovgivning, næringslov, eksportlov, toldlovgivning m.v.

Området kræver nært samarbejde med en række instanser i Grønland: Hjemmestyret, KNAPP, Andelsforeninger, kommunalbestyrelser samt ESU (landshøvdingen). Endvidere arbejdes der tæt sammen med KGH og Grønlands Fiskeriundersøgelser samt med Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen. Endelig må påregnes mange henvendelser fra private og organisationer. En betydelig del af de erhvervspolitiske opgaver kræver overordnet stillingtagen.

4. Sager vedrørende trafik

Skibstransport af gods og passagerer i Grønland varetages af KGH, hvis trafikvirksomhed desuden omfatter Atlantrafik. Lufttransport i Grønland udføres for KGH af A/S Grønlandsfly i kraft af en særlig koncession. Ministeriet varetager overordnede og principielle spørgsmål i forbindelse med takstfastsættelse og andre vilkår for trafikering af de grønlandske luft- og skibsruter. Tilsvarende funktioner udføres i forbindelse med godstrafikken mellem Grønland og Danmark.

Ministeriet varetager endvidere opgaver af principiel karakter i forbindelse med administrationen af lufthavnen i Narssarsuaq, og har det budgetmæssige ansvar for Iscentralen i Narssarsuaq. Centralen udfører isrekognoscering i grønlandske farvande og henhører under Meteorologisk Instituts nautiske afdeling for så vidt angår den daglige drift, medens ministeriet varetager spørgsmål vedrørende centralens forsyning med flyvemateriel og forhandler prisfastsættelse m.v. for de for isrekognosceringen nødvendige beflyvningsopgaver.

Ministeriet varetager endelig administrationen af Færingehavn og fører tilsyn med de private firmaer, som driver virksomhed på stedet.

De nævnte trafikale m.fl. opgaver løses i samarbejde med en lang række private selskaber og offentlige instanser i og uden for Grønland. Endvidere kræver varetagelsen af de trafikale områder en snæver kontakt til de private selskaber, som er virksomme på området, i første række SAS og Grønlandsfly A/S.

5. Overordnede funktioner (udover de under 2. og 3. nævnte) i forhold til KGH, GTO og GFU

Ministeriet varetager som ressortministerium for direktoraterne KGH og GTO samt for Grønlands Fiskeriundersøgelser (GFU) de departementale funktioner for disse. Det drejer sig om udarbejdelse og gennemførelse af lovforslag og anden regelfastsættelse for disse institutioner, godkendelse af bevillingslovforslag m.v. og behandling af spørgsmål af politisk og generel økonomisk karakter. For GTO's vedkommende kan der således være tale om takstpolitik, fastsættelse af tekniske standarder m.v... Desuden kan nævnes spørgsmål i forbindelse med administration af lov nr.248 af 8.juni 1977 om arealanvendelse, byudvikling og bebyggelse, idet dog landplanlægning og spørgsmål vedrørende byplaners udformning og indhold i 1981 vil være overgået til hjemmestyre. For KGH's vedkommende behandles foruden de administrative sager og de under 2. og 3. nævnte sager spørgsmål i forbindelse med KGH's øvrige funktioner f.eks. postvæsen, renavl m.v.

Ad 2.-5. Personalebehov

De under 2.-5. omhandlede funktioner administreres i dag samlet i et fagkontor. Det anses ikke for gørligt klart at fordele personalet på de enkelte funktioner. Foruden kontorchefen er i kontoret beskæftiget 6½ akademikere og 3½ HK'er eller lignende.

Sagsområderne vil — bortset fra at visse områder vedrørende regulering af fangst og fiskeri og visse mindre opgaver i forbindelse med arealanvendelsesloven overføres til hjemmestyre - formentlig stort set være uændret i forhold til i dag.

Imidlertid må produktionsområdets og ESU's overførsel til hjemmestyre (senest) i

1984 forventes at medføre en betydelig ekstra arbejdsbyrde i en overgangsperiode, og navnlig må der forventes et øget arbejdspress efter 1981, hvor overdragelsen skal planlægges og gennemføres.

6. Boligforhold

a. Lovgrundlag

Som følge af statens dominerende rolle, hvad angår både finansiering og forvaltning, er egentlig lovgivning for boligområdet i Grønland kun anvendt i begrænset omfang. Ingen del af den danske boliglovgivning er således gældende i Grønland. Der henvises i øvrigt om lovgrundlaget til bind 1, kapitel XIII, afsnit B.

Administrationen af boligområdet både i Grønland og i København kan i det store og hele henføres til 1) administration i forbindelse med de årlige boliginvesteringer på godt 100 mill. kr., 2) administration af statens udlejningsejendomme (ca. 3.500) og personaleboliger (ca. 2.700) samt 3) administration i forbindelse med lån og tilskud til boliger (boligstøtte). Administrationen i Grønland er kort beskrevet i underbilag 1.

b. Funktioner i ministeriet

Administrationen af boligområdet henhører under ministeriet men en række grene af grønlandsadministrationen i København er involveret i arbejdet. Ministeriets planlægningsafdeling (der i dag desuden er sekretariat for Grønlandsrådet) og GTO er aktivt med i investeringsplanlægningen. GTO udfører en ret omfattende administration i forbindelse med nybyggeri, varetager opgaver som bygningsmyndighed samt vedligeholdelses- og tilsynsopgaver vedrørende bestående byggeri, hvori indestår offentlige midler. Økonomiafdelingen varetager en række opgaver for BSU vedrørende regnskabsmæssige problemer.

I det følgende omtales de væsentligste af det nuværende fagkontors opgaver:

1° Regelfastsættelse, fortolkning m.v.

Regelfastsættelse vedrørende boligområdet,

herunder lovforslag, bekendtgørelser og cirkulærer, henhører under ministeriet.

Bla. som følge af, at boligområdet i vidt omfang ikke er lovbestemt, forelægger såvel landshøvdingen som BSU og GTO og undertiden også andre styrelser sager om, hvad der gælder, eller hvad der bør gælde på boligområdet. I henhold til boligstøttebekendtgørelsen (§ 1) kan udvalget således indbringe låneansøgninger, der måtte give anledning til tvivl, for ministeren. Herudover skal sager hvori udvalget er i tvivl om fortolkning af bekendtgørelsen foreslæges for ministeriet.

Udover sådanne tvivlsspørgsmål og visse ankesager behandler ministeriet endvidere BSU's og landshøvdingens udkast til budgetforslag og udarbejder finanslovforslag vedrørende lån til boligbyggeri, tilskud til boligbyggeri, og drift af statens udlejningsejendomme og personaleboliger.

2° Boligplanlægning

Der er som nævnt et nært samarbejde mellem det nuværende fagkontor og ministeriets planlægningsafdeling vedrørende udarbejdelse af investeringsplaner for boligbyggeri.

Med udgangspunkt i boligprognoser, der udarbejdes af fagkontoret, udarbejdes udkast til 5-årige investeringsplaner, der efter drøftelse i kommunalbestyrelser og landsråd og Grønlandsrådet godkendes af ministeren.

Prognoser over det fremtidige boligbehov udarbejdes på grundlag af analyser af boligbehov og boligdækning.

3° Godkendelse af projekter (standarder)

Projektforslag udarbejdes af GTO og forelægges ministeriet, inden de fremsendes til Boligstøtteudvalget og kommunerne til udtalelse. Der udarbejdes ofte på et tidligt tidspunkt alternative forslag til bebyggelsesplaner. Inden disse planer forelægges BSU og kommunerne, er det ministeriets opgave at vurdere, om byggeudgifterne kan holdes inden for de afsatte rammer, og om byggeriets standard svarer til tidligere af ministeren godkendte normer.

4° Andre funktioner

Sager vedrørende *sanering* af bygninger, herunder opkøb af boligstøttehuse og andre private huse til personaleboligmassen forelægges altid af landshøvdingen for ministeriet, idet købet skal indplaceres på ministeriets anlægsramme.

c. Muligheden for henlæggelse af opgaver til rigsombudsmanden

Som det fremgår af foranstående er næsten al boligadministration henlagt til Grønland og har været det i mange år. Administrationen vedrørende udlejningsejendomme og personaleboliger ligger reelt hos kommunerne, den praktiske administration af boligstøtteordningen hos Boligstøtteudvalget og kommunerne. Ministeriet kommer i det store og hele kun ind i billedet i principielle sager, særlige tvivlsager, ankesager og bevillingssager.

Det vil derfor næppe være praktisk at henlægge de i underlag 1 nævnte sager til rigsombudsmanden i videre omfang, end tilfældet er i dag.

d. Personalebehov

På boligområdet er i øjeblikket beskæftiget:

- 1 kontorchef
- 1 akademiker 90 pct.
- 1 akademiker 50 pct.
- 1 akademiker 25 pct.
- 1 overassistent 100 pct.
- 1 overassistent 25 pct.

Der arbejdes i øjeblikket i en arbejdsgruppe, der skal fremsætte forslag til en lov om en ny boligsubsidieordning i Grønland, som, hvis den bliver gennemført, vil betyde en total omlægning af det nuværende subsidiesystem. Der stiles imod at fremsætte lovforslaget i folketingsåret 1979/80. Der kan næppe være tvivl om, at arbejdet i forbindelse med gennemførelsen af dette lovforslag og indkøringen af nyordningen i Grønland vil kræve ekstra personale til området i ministeriet og i Grønland.

7 A. Sundhedsforhold

a. Lovgrundlag

Det grønlandske sundhedsvæsen drives i medfør af L 275 1950 som en statslig virksomhed. Sundhedsvæsenets aktivitet omfatter forebyggende behandlingsmæssig læge- og tandlægevirksomhed. Over sundhedsvæsenets bevillinger afholdes endvidere udgifter i forbindelse med veterinær kontrol, levnedsmiddelhigiejne m.v. En kort beskrivelse af sundhedsvæsenet i Grønland er iøvrigt givet i bind 1, kapitel XIII, afsnit A.

b. Funktioner i ministeriet

Funktionerne falder i følgende grupper:

1° Virksomheden vedrørende patienter, der fra Grønland viskeres til indlæggelse i Danmark eller til ambulans behandling

Af landslægen visiteres årligt ca. 400 patienter til Danmark. Endvidere visiteres ca. 100 patienter til behandling i Danmark fra forsvarsområder og koncessionsområder. Ministeriets opgave er at formidle patienternes praktiske overførelse til danske hospitaler. Dobbeltsprogede patienttolke bistår hospitalspersonale og patienter.

Endvidere henvises personer, der fra Grønlands ønskes behandlet ambulans under ophold henede, til de danske hospitaler. Der henvises årligt ca. 300 patienter til ambulans behandling. Også her ydes i et vist omfang tolkebistand.

I forbindelse med patientbehandling ydes endvidere praktisk bistand med ophold, hjemrejse m.v..

På områder, som ikke er dækkede af statsinstitutioner, indgås aftaler med herværende amtskommunale myndigheder om modtagelse af patienter fra Grønland. Dette gælder f.eks. det psykiatriske hospitalsvæsen. Aftalerne er stærkt udgiftskrævende.

Som aflastningsfunktion for det grønlandske sundhedsvæsen henhører opgaverne principielt under den i bind 1, kapitel XIII, omtalte bestyrelse for sundhedsvæsenet i Grønland, men er af praktiske grunde henlagt til ministeriet.

Virksomheden vedrørende grønlandske patienter i Danmark er i sig selv af overvejende praktisk karakter, men der er navnlig i forbindelse med udlægningen af tidligere statsopgaver til kommunerne opstået en række samordningsproblemer, der må behandles på overordnet plan. Koordinering med opgaverne inden for social- og skolevæsenet samt ressourcefordelingen mellem sundhedsvæsenets ydelser i Danmark og institutionerne i Grønland og prioriteringen i det hele taget af udgifterne vedrørende sundhedsvæsenet i forhold til andre statslige udgifter vedrørende Grønland kræver ligeledes overordnet stillingtagen.

2° Drift af sundhedsvæsenets institutioner i Grønland

Funktionen omfatter a) aftaler og løbende samarbejde med institutioner, der yder tjeneste til sundhedsvæsenet (røntgentilsyn, tilsyn med tekniske anlæg, aftale med brillefirmaer, aftaler med Serumintitutet, diverse laboratorier, apotek m.v.), b) større indkøb til institutionerne og c) personaleadministration i forbindelse med institutionsdriften.

Der er her tale om typisk direktoratsprægede funktioner, hvis løsning sjældent rejser spørgsmål, der kræver overordnet stillingtagen.

Det ligger forudsætningsvis i bekendtgørelsen om styrelse af sundhedsvæsenet i Grønland af 20. november 1975, at Bestyrelsen for sundhedsvæsenet i Grønland er ansvarlig for budgetlægningen og budgetkontrollen. I 1981 vil formentlig det budget, der modtages fra bestyrelsen, uden videre kunne lægges til grund for finanslovsforslaget, men der vil på dette område være tale om en overordnet funktion i ministeriet, idet budgettet skal gennemgås og koordineres med den samlede budgetlægning.

3° Ny lovgivning m.v.

Loven om sundhedsvæsenet i Grønland er, som anført, fra 1950, dog ændret i 1961 på et enkelt område. Det er derfor nødvendigt,

at der udarbejdes et nyt grundlag for styring af det statslige sundhedsvæsen, idet det med det nuværende lovgrundlag ikke er muligt at gennemføre en regulering af området efter principperne i dansk lovgivning. Der skal således i samarbejde med Indenrigsministeriet og Sundhedsstyrelse udarbejdes en redegørelse indeholdende forslag til lovgivning, der opfylder de aktuelle krav.

Endvidere gør der sig en række uløste problemer i relation til sygehjælpsydelse til personer med bopæl i Grønland på midlertidigt ophold i Danmark gældende. Dette skyldes, at det danske og det grønlandske system af sygehjælpsydelse ikke er særlig godt koordineret. Der forestår derfor et større arbejde med tilpasning og eventuelt koordinering af reglerne.

4° Planlægning

Initiativet til planlægning af nye aktiviteter eller revision af bestående aktiviteter kan tages af såvel myndighederne i Grønland som af ministeriet. Planlægningen er nøje knyttet til udarbejdelsen af anlægsplaner og bevillingslove og vil derfor komme til behandling såvel i fagkontoret som i ministeriets planlægningsafdeling.

Vigtige planlægningsopgaver er knyttet til opførelsen af ny sygehuse, specielt udbygningen af Dronning Ingrid's Hospital. Der foregår et nært samarbejde med Sundhedsstyrelsen i en særlig, sagkyndig arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen skal navnlig undersøge mulighederne for at udbygge samarbejdet med Rigshospitalet med hensyn til udsendelse af speciallæger til Grønland og desuden vurdere, i hvilket omfang sundhedsvæsenet i Grønland skal udbygges og bemandedes til at løse behandlingsopgaver, hvor man hidtil har måttet henvise patienterne til behandling i Danmark.

I fortsættelse af planlægningsarbejdet for nye institutioner udfører fagkontoret de overordnede bygherrefunktioner.

5° Samarbejde/samvirke med andre kontorer og andre institutioner

Ansættelse og udsendelse m.v. af personale til sundhedsvæsenet i Grønland varetages udenfor fagkontoret som led i den fælles personaleadministration i ministeriet.

Kasse- og regnskabsfunktioner samt koordinerende funktioner vedrørende bevillingslove varetages af ministeriets økonomiafdeling.

Der samarbejdes, såfremt patienter i Danmark måtte ønske bistand, med ministeriets sociale bistandsafdeling. Denne bistandsvirksomhed vil pr. 1. januar 1981 henhøre under Hjemmestyrets bistandsafdeling.

De i afsnit b, 4°, nævnte opgaver vedrørende institutioner udføres i samarbejde med Grønlandsrådets sekretariat.

Herudover samarbejdes der med KGH i forbindelse med indkøb og med GTO med hensyn til tilsyn med sundhedsvæsenets tekniske anlæg, vedligeholdelsesproblemer m.v.

Der samarbejdes endvidere med Rigshospitalet, Københavns, Vestsjællands og Storstrøms Amtskommuner, Seruminstitutet, diverse laboratorier.

Endelig er der et indgående samarbejde med Sundhedsstyrelsen/Indenrigsministeriet.

c. Personalebehov

Der beskæftiges i øjeblikket følgende personer inden for området: 1 afdelingsleder med overordnede funktioner inden for b, 1° og 2°. Afdelingslederen udfører også egentlig sagsbehandling inden for disse områder samt inden for b, 4°.

Herudover beskæftiges 1 overassistent og 10 3/4 assistenter, herunder 3 tolke + 3/2 tolke.

1 AC har koordinerende og sagsbehandlende funktioner på hele området, medens 1 AG i ca. 11 timer ugentligt har sagsbehandling inden for b, 1° og 3°.

Der er til området knyttet 1 medicinalkonsulent (10 timer ugentligt), 1 tandlægekonsulent (4 timer ugentligt).

lait *beskæftiges*: Ca. 1 AC, 1 afdelingsleder (tjm.) og ca. 11 3/4 HK.

Behovet for administrativ arbejdskraft må forventes at være dækket med den nuværende normering. Derimod må der forudses behov for en forøgelse af tolketjenesten, indtil DIH eventuelt i midten af 1980'erne er udbygget til at varetage flere behandlingsopgaver end i dag.

Det totale forventede personalebehov kan således opgøres til:

AC 1

HK ca. 15

7 B. Miljøforhold, herunder hygiejne, levnedsmiddelhygiejne samt veterinære problemer iøvrigt

a. Lovgrundlag

Den danske lov om miljøbeskyttelse fra 1973 med senere ændringer gælder ikke i Grønland. Det samme er tilfældet med anden lovgivning, der tilgodeser beskyttelse af miljø, f.eks. vandforsyningsloven.

I et vist, begrænset, omfang er der dog i særlig lovgivning vedrørende Grønland tilvejebragt lovmæssig hjemmel til at fastsætte forskrifter på miljøområdet. Der henvises herom til bind 1, kapitel XIII, afsnit E.

Det må imidlertid konstateres, at der savnes hjemmel, som er tidssvarende og omfattende nok til at udstede forskrifter til beskyttelse af miljøet og til at udstede forskrifter inden for de levnedsmiddelhygiejniske områder.

b. Det fremtidige arbejde vedrørende miljøforhold m.v.

Der forestår et temmeiig omfattende arbejde med at tilvejebringe den fornødne lovhjemmel til udstedelse af forskrifter inden for området. Som nærmere omtalt i bind 1, kapitel XIII, afsnit E, gik landsrådet på sin forårs-samling 1977 ind for, at der bør udarbejdes lovgivning om miljøforhold i Grønland og har opfordret ministeriet til at nedsætte en arbejdsgruppe til at gennemgå alle de områder, hvor miljøhensyn betinger en offentlig regulering. Arbejdet med løsning af disse opgaver er knap nok påbegyndt og vil ikke være gennemført 1. januar 1981. Opgaven er vanske-

lig og, som det fremgår, stillet, så den spænder meget vidt. Den vil selvsagt kræve et tæt samarbejde med hjemmestyret og må desuden ske med inddragelse af særlig sagkyndige instanser i Danmark.

Opgaverne vedrørende miljøforhold omfatter endvidere varetagelse af internationale relationer, navnlig i forhold til EF.

c. Samarbejde/samvirke med andre kontorer og andre ministerier

Det er planen internt i ministeriet at søge problemerne vedrørende udarbejdelse af hjemmel til udstedelse af forskrifter til værn for miljøet løst i samarbejde med det fagkontor, hvorunder erhvervsforhold henhører og med den kommende råstofforvaltning.

Specielt vedrørende levnedsmiddelhygiejnen og drikkevandshygiejnen er der nedsat en sagkyndig arbejdsgruppe, som har til opgave at udarbejde forslag til foranstaltninger inden for dette område. Der er her tale om en proces, der ikke vil være afsluttet i 1981, idet der endnu ikke er skabt mulighed for at opbygge de fornødne organer i Grønland, som kan stå for arbejdet med kontrollen inden for dette område.

Endelig skal nævnes, at det er nødvendigt, at der skabes lovhjemmel til beskyttelse af husdyr mod sygdomme, ligesom der skal arbejdes med problemerne vedrørende overførsel af dyresygdomme til mennesker.

d. Personalebehov

Der beskæftiges for tiden ca. 1 hel AC og 1/2 HK på området.

8. Investerings- og anden planlægning m.v

a. Lovgrundlag

Den samfundsmæssige planlægning i Grønland er under den eksisterende ordning henlagt til Grønlandsrådets sekretariat.

Sekretariatets opgaver er defineret i lovbekendtgørelse nr. 76 af 20. februar 1976 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m.v., §§ 78 og 80, hvorefter det er sekretariatets opgave at behandle spørgsmål vedrørende den centrale planlægning og koordine-

ring af det offentlige virksomhed i Grønland. Sekretariatet henhører under ministeren for Grønland og har således virket i en dobbelt funktion dels som sekretariat for Grønlandsrådet dels som planlæggende afdeling i ministeriet.

Når Grønlandsrådet nedlægges i forbindelse med hjemmestyrets indførelse, bortfalder sekretariatsforretningerne for rådet. De har navnlig været koncentreret i perioderne omkring rådets årlige vinter- og sommermøder, normalt i januar og juni, og de 5/6 af sekretariatets virksomhed falder således inden for selve ministeriet.

Da planlægningsopgaverne på flere områder er meget bredt defineret, kan det på visse punkter være vanskeligt at vurdere, hvorvidt den pågældende virksomhed skal opretholdes efter hjemmestyrets indførelse.

b. Fremtidige opgaver

Sekretariatets/planlægningsafdelingens arbejdsopgaver vil formentlig fremover være følgende:

1° Investeringsplanlægning

Som det fremgår af bind 1, kapitel XIV, afsnit B, vil fortsat langt den største part af investeringsopgaverne være statslige, og da ministeren er direkte ansvarlig over for bevillingsmyndighederne for disse betydelige investeringsmidler (ca. 450 mill. kr. årligt), må man gå ud fra, at en væsentlig del af investeringsplanlægningen fortsat skal ligge i ministeriet.

Arbejdet med investeringsplanerne falder inden for 3 grupper:

Forlængelse af de løbende femårige investeringsplaner.

Større ændringer i de vedtagne investeringsplaner, herunder i de i de senere år så hyppige »nedskæringsrunder«.

De daglige, konkrete investeringssager.

Der vil også i fremtiden være behov for et snævert samarbejde mellem ministeriet og de grønlandske myndigheder om investeringspla-

nernes indhold, og det vil derfor være nærliggende i store træk at fortsætte med den hidtidige procedure, men med inddragelse af hjemmestyret i planernes udarbejdelse. Et *forslag til fremtidig procedure* vedrørende udarbejdelsen af investeringsplaner er medtaget som underbilag 2.

2° Finansiering

I forbindelse med udarbejdelse af investeringsplanerne er der et betydeligt arbejde med finanslov og budgetoverslag samt med hensyn til den del af finansieringen, der sker gennem EF's regionalfond og lån fra den europæiske investeringsbank. Samarbejdet med regionalfondene og EIB beslægtet størstedelen af en medarbejders arbejdsindsats og kræver hyppige rejser til Bruxelles.

3° Prognoser og perspektivplaner

En væsentlig del af arbejdet i sekretariatet/planlægningsafdelingen består af udarbejdelse af langsigtede planer. F.eks. blev det i sin tid pålagt sekretariatet at udarbejde perspektivplanen for Grønland frem til 1985 og senere en revideret plan til 1987. Sekretariatet udarbejdede endvidere langsigtede opgørelser vedrørende investeringsbehov og er for tiden ved at udarbejde en opgørelse frem til 1995. Man må formentlig gå ud fra, at ministeriet også i fremtiden af regeringen vil kunne få pålagt at udarbejde redegørelser vedrørende den langsigtede udvikling i Grønland.

4° Anden udviklingsplanlægning

Sekretariatet er — ikke mindst i de seneste år - fra grønlandsk side blevet anmodet om at medvirke til udarbejdelse af udviklingsplaner for forskellige regioner og erhverv. For tiden beskæftiger sekretariatet sig med følgende opgaver af mere eller mindre permanent karakter:

En arbejdsgruppe vedrørende bygdeudvikling (efter beslutning af Grønlandsrådet),

En kontaktgruppe vedrørende fåreavl (ef-

- ter anmodning fra De samvirkende Fårea-vierforeninger),
- En udviklingsplan for Sydgrønland (efter anmodning fra de sydgrønlandske kommunalbestyrelser),
- En arbejdsgruppe vedrørende fangererhvervet (efter anmodning fra Grønlands landsråd),
- En udviklingsplan for byen Godthåb (efter aftale med Godthåb kommunalbestyrelse).

Det er vanskeligt at vurdere, hvilket omfang dette arbejde vil få efter indførelsen af hjemmestyret, men der er grund til at formode, at hjemmestyret i hvert fald i de første år vil blive særdeles belastet med løbende opgaver. Da endvidere planlægnings- og udviklingsopgaver i Grønland hænger snævert sammen med investeringsplanlægningen og oftest må forventes at blive tværgående i den forstand, at de berører såvel hjemmestyrede områder som statsområder, vil der formentlig i en del år efter hjemmestyrets indførelse være behov for, at ministeriet, hvis dette ønskes fra grønlandsk side, bistår og samarbejder med hjemmestyret om løsningen af sådanne opgaver.

5° Informationsvirksomhed

I forbindelse med arbejdet for Grønlandsrådet har sekretariatet udsendt et betydeligt antal dokumenter, udarbejdet dels af sekretariatet, dels af fagkontorer, direktorater og andre institutioner. Det drejer sig om ialt ca. 550 dokumenter. De fleste af disse dokumenter frigives til offentliggørelse umiddelbart efter møderne, og sekretariatet har i årenes løb udviklet sig til en informationscentral, der udover at sende dokumenter til en fast kreds af abonnenter dagligt modtager henvendelser om oplysningsmateriale om Grønland fra myndigheder, uddannelsesinstitutioner, biblioteker, presse og privatpersoner i Danmark, Grønland og udlandet.

Denne informationsvirksomhed udgør en ret stor del af ministeriets samlede informationsvirksomhed, som der - uanset Grønlandsrådets nedlæggelse - i betydeligt om-

fang fortsat vil være behov for, men som nok bør vurderes i sammenhæng med ministeriets og hjemmestyrets informationsvirksomhed som helhed.

6° Koordinering

Sekretariatets koordinerende opgaver er navnlig løst derved, at medarbejderne deltager i de forskellige faglige udvalg, som ministeriet har nedsat (eksempelvis fiskeriudvalg, boligudvalg, trafikudvalg, uddannelsesudvalg). Endvidere udlånes sekretariatets medarbejdere hyppigt til specialopgaver.

7° Den fysiske planlægning (by- og landsplanlægning)

Den fysiske planlægning, d.v.s. by- og landsplanlægningen, har hidtil sorteret under sekretariatet. Efter de seneste vedtagelser i hjemmestyrekommisionen formodes disse opgaver også at blive overført til hjemmestyret i 1981 og vil formentlig helt forsvinde fra ministeriet. Derved opstår behov for en samordning af den fysiske planlægning (by- og landsplaner) og den økonomiske planlægning (investeringsplanlægningen), som hidtil har fundet sted i sekretariatet. Problemet kan formentlig løses ved et løbende gensidigt samarbejde mellem hjemmestyret og ministeriets fremtidige planlægningsenhed.

c. Opgavernes karakter

Som det vil fremgå af ovenstående, er samtlige sekretariatets opgaver af egentlig departemental karakter. Forlængelsen af de løbende investeringsplaner og de større ændringer i investeringsplanerne kræver overordnet stillingtagen. Det samme gælder problemerne omkring finansieringen.

d. Samarbejde med andre kontorer m.v.

Som det allerede vil fremgå, forudsætter sekretariatets virksomhed et *betydeligt samarbejde* først og fremmest med GTOD. Desuden har sekretariatet hyppige kontakter med andre fagkontorer, GTO, KGH og med lokale grønlandske myndigheder. Arbejdet med

EF's regionalfond og den europæiske investeringsbank medfører hyppige forhandlinger med Handelsministeriet, Udenrigsministeriet, Finansministeriet og Miljøministeriet.

e. Personalebehov

Det fremtidige personalebehov forventes at ville udgøre 4 AC (inkl. chef) og 2 HK.

9. Statistisk-økonomiske opgaver

a. Opgaver

Området omfatter tilrettelæggelse, bearbejdelse og offentliggørelse af *statistik* på grundlag af materiale, som indsamles fra lokale og centrale myndigheder i Grønland, fra private virksomheder i Grønland, fra ministeriets fagkontorer og fra administrative myndigheder i København. Endvidere medvirken ved de statistiske opgaver, som forestås af Danmarks Statistik. Området omfatter også konsulentbistand til ministeriets kontorer og udarbejdelse af årsberetning for Grønland samt specielle økonomisk-statistiske redegørelser til udvalg m. v. Opgaverne er i dag henlagt til ministeriets statistiske kontor.

Desuden varetager ministeriet opgaven med at føre folkeregister for de områder i Grønland, der ligger uden for kommunalindelingen samt for flådestationen i Grønnedal. Folkeregistrene føres iøvrigt af kommunerne; området sorterer under Indenrigsministeriet.

Resultaterne af den periodiske statistik, som kontoret selv udarbejder, udsendes hovedsagelig som »Meddelelser fra statistisk kontor.« Der udkommer årligt en række meddelelser.

Derudover udarbejdes periodevis meddelelser om særlige undersøgelser, der er gennemført, f.eks. erhvervstælling og befolkningsprognoser.

Årsberetningen om Grønland redigeres og udarbejdes ligeledes af kontoret. Den indeholder de væsentligste resultater af den statistik, som udarbejdes i kontoret, i ministeriet iøvrigt, i institutioner i Grønland og Danmark og i Danmarks Statistik, samt en tekstafdeling med en alsidig beskrivelse af samfundsforholdene i Grønland.

b. Opgavernes karakter

Ingen af opgaverne kan opfattes som særlig ledelsesrelevante i den forstand, at der ofte kræves overordnet stillingtagen.

c. Samarbejde med fagkontorer m.v.

Tilrettelæggelsen af opgaverne sker i nært samarbejde med de relevante myndigheder og fagkontorer eller med Danmarks Statistik.

d. Mulighederne for at henlægge opgaver til rigsombudsmanden

Vedrørende muligheder for at henlægge opgaver til rigsombudsmanden skal anføres, at såfremt rigsombudsmanden har det fornødne personale, er der for så vidt intet i vejen for, at f.eks. årsberetningens udarbejdelse henlægges til rigsombudsmanden, eventuelt i samarbejde med hjemmestyret, således som det gøres på Færøerne. En række, især af de talmæssige oplysninger, må dog formentlig i så fald fremskaffes i Danmark, og det er vel et spørgsmål, hvorvidt det på nuværende tidspunkt er hensigtsmæssigt at dele opgaverne mellem rigsombudsmanden og ministeriet.

Noget tilsvarende vil kunne siges om de øvrige opgaver, ministeriet gennemfører.

e. Personalebehov

Antallet af ansatte udgør (foruden den økonomisk-statistiske konsulent) 3 1/2 akademiker, 7 HK-folk og 4 studenter.

10. Løn- og personaleforhold

Det er under dette punkt forudsat, at der i overensstemmelse med forslaget i del 9 af dette bind for løn- og personaleområdet skal oprettes et særligt, fælles aftalekartel med en bestyrelse sammensat af repræsentanter for staten, hjemmestyret og De grønlandske kommuners Landsforening. Aftalekartellet skal varetage samtlige overenskomstforhandlinger for ansatte i Grønland samt alle generelle principielle forhandlinger med fagorganisationerne, som udspringer af overenskomsterne. Her tænkes eksempelvis på forhandlinger om generelle tillæg og lignende. Aftalekartel-

let overtager endvidere ansvaret for udsendelse af generelle vejledninger og bistanden til de enkelte arbejdsgiverparter - herunder ministeriet - i fortolkningsspørgsmål.

Tilbage i ministeriet bliver således på overenskomstområdet alene den konkrete administration af løn- og personalesager - herunder ministeriets egen administration - samt rådgivningsbistanden til ministerens repræsentanter i aftalekartellets bestyrelse.

Noget anderledes stiller det sig på tjenestemandsområdet.

På dette område er det i den nuværende lovgivning forudsat, at ministeren for Grønland er den ansvarlige arbejdsgiverpart, men det vil for at sikre den fornødne koordination med overenskomstområdet være nødvendigt, at generelle forhandlinger på tjenstemandsområdet drøftes i aftalekartellets bestyrelse. Der vil formentlig endvidere i praksis skulle ske en koordination mellem Ministeriet for Grønland og aftalekartellet med hensyn til de principielle sær aftaler på tjenstemandsområdet, der i vidt omfang også overføres til overenskomstområdet.

Ved vurderingen af det fremtidige personalebehov er i det følgende principielt forudsat, at forhandlingsretten for tjenstemandsområdet er henlagt til Ministeriet for Grønland.

Det fremtidige personalebehov i ministeriet for såvel overenskomst- som tjenstemandsområdet, reduceret med det personale, som i dag er beskæftiget med de områder, der er forudsat overført til kartellet, udgør her efter ud over 1 kontorchef, 6-7 AC'ere samt 6 1/2 HK eller lignende.

Dette betyder en fragang fra ministeriet af 3-4 AC'ere samt 2 1/2 HK'ere, der her efter kan overføres til aftalekartellet. I disse tal er det endvidere forudsat, at udarbejdelsen af lønstatistik for timelønnede GAS-ansatte fortsat forbliver i ministeriet. En del af dette arbejde beskæftiger 3 HK deltidsansatte - eller omregnet til fuldtidsansatte - 2 HK-ansatte.

Såfremt denne lønstatistik imidlertid ønskes overført til aftalekartellet — hvilket der nok kan være en vis begrundelse for under hensyn

til aftalekartellets overtagelse af de generelle overenskomstforhandlinger - vil det medføre, at de 2 HK-ansatte også overføres til aftalekartellet, således at den ovenfor nævnte opgørelse over tilbageværende HK-ansatte i ministeriet yderligere skal reduceres med 2 til ialt 4 1/2 HK-ansatte.

Den nævnte lønstatistik omfatter herudover den centrale EDB-lønanvisning, fra hvilken ministeriet i vidt omfang »tapper« lønstatistiske oplysninger som et nødvendigt grundlag for fastlæggelsen af den lønpolitiske linie. Spørgsmålet om, hvorvidt den fælles lønanvisning også efter indførelse af hjemmestyret skal varetages af ministeriet, må som omtalt under punkt 11 i dette bilag bero på nærmere drøftelse med hjemmestyret. Det vil dog under alle omstændigheder være væsentligt, at alle parter har adgang til de samme lønstatistiske oplysninger, for at man derigennem kan sikre informationernes ensartethed.

Udover det allerede nævnte personale beskæftiger ministeriet 1 HK-ansat, som fortrinsvis varetager ansættelse af HK-personale dels til kommunerne og dels til landsrådets institutioner. Pågældende er endvidere beskæftiget med bearbejdning af landshøvdindens finanslovsforslag.

Under forudsætning af, at hjemmestyret henlægger ansættelse af personale til et hjemmestyrekontor i København, vil ministeriet kunne afgive 1/2 HK-ansat.

Etableringen af aftalekartellet vil ikke kunne ske, førend det fornødne lovmæssige grundlag er tilvejebragt.

De fleste af ministeriets overenskomster udløber den 1. april 1979, altså 1 måned forud for den formelle indførelse af hjemmestyret. Hjemmestyret er således ikke etableret ved overenskomsternes udløbsdato, og aftalekartellet kan således bortset fra de praktiske lovgivningsspørgsmål ikke formelt etableres på dette tidspunkt. En senere opsplnitning af de forskellige overenskomstforhandlinger mellem Ministeriet for Grønland og aftalekartellet vil ikke kunne realiseres under hensyn til sammenhængen i den grønlandske lønpolitik.

Man kan iøvrigt ikke forestille sig, at af-

talekartellet kan nå at være etableret ved hjemmestyrets indførelse, idet der ud over det fornødne lovmæssige grundlag skal ansættes det nødvendige personale.

Det forekommer givetvis langt bedre, såfremt etableringen af aftalekartellet sker i en »død periode«, d.v.s mellem 2 overenskomstperioder. Et velegnet tidspunkt vil være efteråret 1980, idet aftalekartellet fra dette tidspunkt må have rimelig tid til sine økonomiske og taktiske overvejelser med henblik på de overenskomstforhandlinger, der skal påbegyndes i 1981, og som vil være de første, der vil kunne afsluttes med kartellet som part.

For at give personalet i aftalekartellet mulighed for på et så tidligt tidspunkt som muligt at få indsigt i de områder, der skal overtages, forekommer det hensigtsmæssigt, at der med personalet i kartellet - så snart det lovmæssige grundlag for oprettelse af kartellet er gennemført, og det fornødne personale er ansat — uformelt etableres en udvidet og tæt form for samråd. Herudover vil det være ønskeligt, at personalet i aftalekartellet får mulighed for *som observatører* løbende at deltage i forhandlingerne med fagorganisationerne. Man vil herved opnå, at aftalekartellet står så godt rustet som muligt ved påbegyndelsen af overenskomstforhandlingerne for overenskomstperioden 1981-83.

11. Regnskabsføring, budget, lønadministration m. v.

Disse opgaver udføres i dag af ministeriets økonomiafdeling.

Økonomiafdelingens nuværende organisation, arbejdsopgaver og antal medarbejdere pr. 1. april 1978 fremgår af organisationskemaet på næste side, der i det efterfølgende kommenteres kort.

Budgetsektionen

Arbejdet omfatter udarbejdelse af forslag til fordeling af driftsbudgetteringsrammer og personalelofter sammen med en budgetarbejdsgruppe, indkaldelse og kritisk gen-

nemgang af budgetbidrag fra landsledelserne i Grønland, direktaterne og fagkontorerne, redaktion af budgetforslag, vejledning af ministeriets fagkontorer vedrørende bevillings skrivelser og budgetforslag samt regnskabsmæssige forklaringer.

Selv om der under spidsbelastninger ydes bistand af lederen af sektionen vedrørende danske regnskaber m.v., har bemanningen (maksimalt en overassistent og en deltidsansat assistent) i de senere år vist sig utilstrækkelig. Pr. 16 april er ansat en akademisk fuldmægtig som leder.

Kasse m.v.

Arbejdsområdet omfatter bl.a. alle ud- og indbetalinger (også for GTOD), rejseregnskaber, incasso udenfor Grønland for grønlandske kommuner og arkivering af ministeriets bilag.

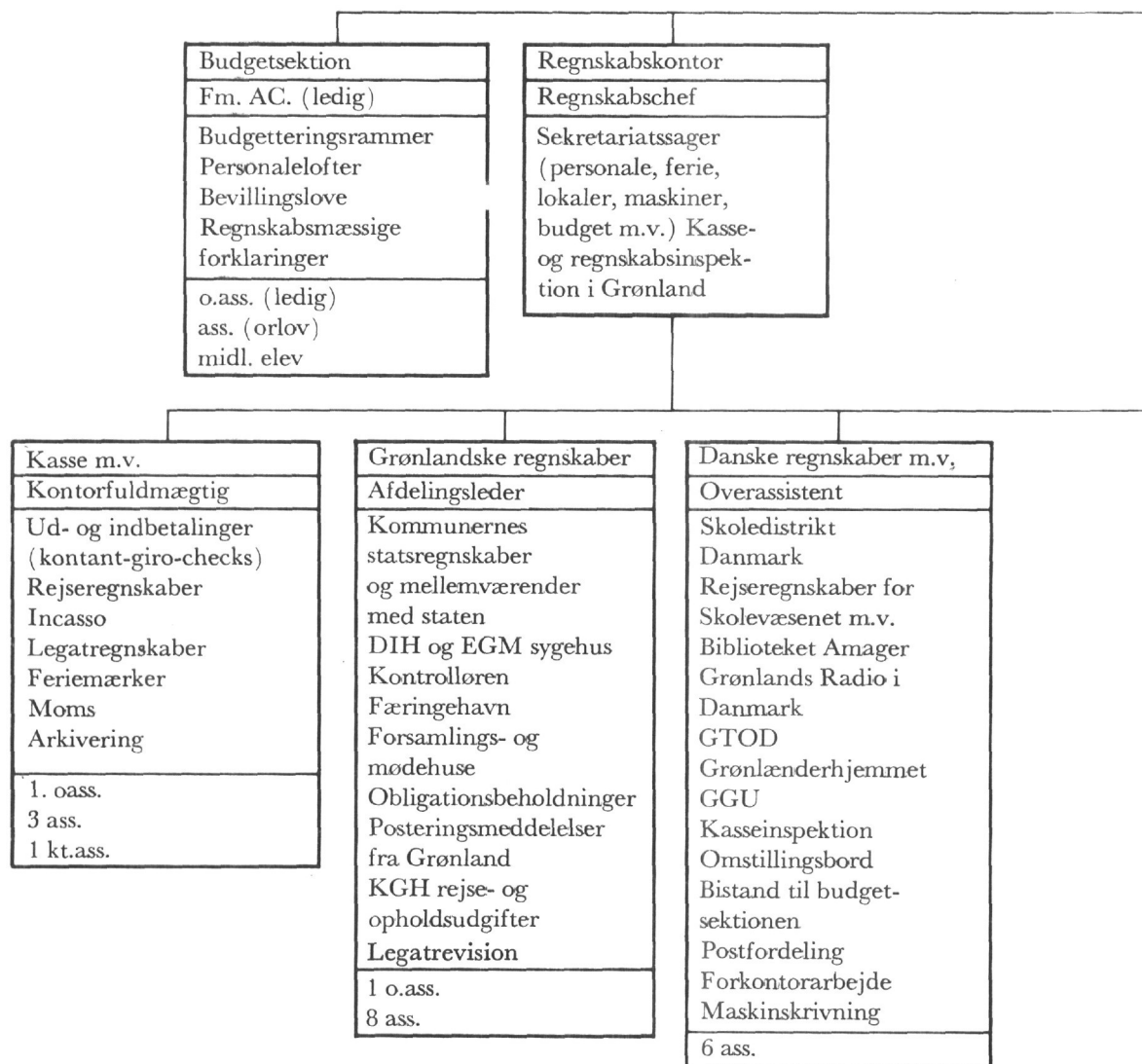
Der forventes ingen nævneværdige ændringer i arbejdsomfanget i de nærmeste år.

Grønlandske regnskaber

Kommunekontorerne i Grønland fører regnskab for statsinstitutionerne i kommunen (straks-bogføring på NCR-maskiner) og sender månedligt balancer m.v. og årligt et fuldstændigt regnskab med specifikation af udestående fordringer m.v. til ministeriet. Det modtagne materiale gennemgås, mellemregninger mellem ministeriet og kommunen afstemmes, og der sendes bemærkninger til kommunerne om gennemgangen. Antallet af statslige posteringer i Grønland udgjorde i 1975 omkring 850.000, idet bemærkes, at bilagene i meget vidt omfang sammendrages før postering. Herudover foretager man sammen med andre medarbejdere fra regnskabskontoret og medarbejdere fra tilsynsrådet kasse- og regnskabsinspektion en gang årligt på hvert af de 17 kommunekontorer samt kasseinspektion på visse andre offentlige kontorer i Grønland.

Overgangen af skolevæsenet og det kulturelle område til hjemmestyre forventes at reducere antallet af posteringer i de grønlandske statsregnskaber med under 10 pct.

Økonomiafdelingen, Frederiksborggade 18.
 Organisationskema pr. i. april igj8.

Arbejdet med gennemgangen af de grønlandske regnskaber skønnes herved at kunne reduceres med omkring 1/4 medarbejder.

Danske regnskaber m.v.

Bilag og regnskaber for bl.a. 4 danske kostskoler, et større antal efterskoler med grønlandske elever, GTOD, Grønlanderhjemmet og GGU gennemgås inden videregivelse til eventuel udbetaling samt bogføring. Desuden varetager sektionen telefonpasning, postfordeling og maskinskrivning for Frederiksborggade 18.

Eventuelle ændringer i arbejdsomfanget i de nærmeste år vil afhænge af, hvorvidt gennemgang af bilag og regnskaber for bl.a. skoledistrikt Danmark (kostskoler og efterskoler), landsbibliotekets indkøbsafdeling og Grønlands Radio i Danmark skal udføres af regnskabskontoret eller ønskes udført af hjemmestyrets fremtidige kontor i København. Dette spørgsmål må bero på nærmere aftale med hjemmestyret.

Hovedregnskab (konteringskontrol, RUF og bistand til Grønland)

Arbejdsområdet omfatter konteringskontrol, føring af RUF-bogholderi måneds- og årsregnskaber herunder regnskaber for BSU og ESU. Antallet af posteringer udgør godt 200.000 årligt, idet bemærkes, at de grønlandske regnskaber kun bogføres i hovedregnskabet ved årsafslutningen. Endelig ydes der sammen med andre medarbejdere fra regnskabskontoret bistand til grønlandske kommunekontorer, som på grund af den dårlige personalesituation er ved at komme bagefter med regnskabsføringen.

Som følge af planlagt overgang til EDB-regnskabsføring i ministeriet fra 1. januar 1980 (formentlig som associeret institution sammen med KGH og GTO) må der til forberedelse og gennemførelse heraf påregnes et ikke uvæsentligt midlertidigt merarbejde i de nærmeste år.

Flytning af kasse- og regnskabsarbejde vedrørende skolevæsen m.v. i Danmark

Hvis gennemgang af bilag og regnskaber

for bl.a. skoledistrikt Danmark, landsbibliotekets indkøbsafdeling og Grønlands Radio i Danmark flyttes fra sektionen vedrørende danske regnskaber m. v. til et hjemmestyrekontor i Danmark, ville regnskabskontoret opnå en arbejdslettelse svarende til skønsmæssigt 2 medarbejdere. Hvis hjemmestyret yderligere oprettede egen kasse og egen regnskabsføring i Danmark, ville ministeriets regnskabskontor yderligere kunne spare arbejdskraft til kasse, regnskabsføring og mellemregning svarende til skønsmæssigt 1 1/2 medarbejder.

Rationalisering m.v.

Rationaliseringen omfatter især opgaver vedrørende kommunekontorerne regnskabsføring for stat og kommune, herunder blanketter og udførlig ajourført konteringsvejledning og regnskabsvejledning. Herudover udarbejdes forskellige instrukser. Den planlagte overgang til EDB-regnskabsføring i ministeriet forventes at øge arbejdet på dette område i de nærmeste år.

Lønningskontoret

Kontoret foretager lønberegning, fradrag for skat, husleje, fagforening m.v., overførsel til pengeinstitut og udarbejdelse af lønspecifikationer, konteringslister, skatteopgørelser m.v. vedrørende offentligt ansatte månedslønnede medarbejdere i Grønland. På grund af særlige grønlandske overenskomster og et stort antal forskellige tillæg og fradrag, herunder skatteberegning både til Grønland og Danmark, må bruges en særlig version af statens EDB-lønssystem. Systemet »køres« af I/S Datacentralen og omfatter årligt omkring 8.000 medarbejdere. Den faste månedsløn og det meget store antal variable ydelser giver anledning til omkring 170.000 indrapporteringer årligt fordelt på 435 lønkoder. Arbejdet er fordelt mellem 3 sektioner hver omfattende 2 »områder«. De 5 »områder« omfatter hvert for sig lønninger til et antal »væsenner«, medens det sjette »område« varetager alle relationer til Datacentralen. Et af »områderne« omfatter også udarbejdelse af koncepter til ansættelsesskrivelser.

Økonomichef

Rationalisering m.v.
Rationalisering
Blanketter (blanketgruppe)
Kontoplan
Konteringsvejledning
Regnskabsvejledning
Instrukser
konsulent
kontorfuldmægtig

Lønningskontor
Hausergade 3
Afdelingsleder
3 kontorfm.
2 o.ass.
22 ass.

Konteringskontrol
Overassistent
Konteringskontrol
Udsendelse af
kontokortkopier
Statusbog
Kartotek anlæg og
uddannelseslån
Modtagne kontoudtog
KGH-fakturaer

kæmner
ass.
kt.ass.

Bistand til Grønland
Overassistent
Bistand til Grønland
BSU- og ESU-
regnskaber
Landskassen

Ruf-bogholderi
og balancer
4 ass.

Stillinger inkl. deltidsansatte:

Økonomichef	1
Regnskabschef	1
Konsulent	1
Afdelingsledere	2
Kontorfuldmægtige (kontorleder)	5
Overassistenter	7
Kæmner	1
Assistenter og kontorass.	47

I alt 65

En flytning af arbejdet med ansættelses-skrivelser vedrørende skolevæsenet m.v. fra lønningskontoret til hjemmestyret vil skønsmæssigt bevirke en årlig arbejdslettelse for lønningskontoret svarende til 1 mand-måned.

Bortset herfra vil den personalemæssige virkning for lønningskontoret af overgang til hjemmestyre navnlig afhænge af, hvorvidt det nuværende fælles EDB-lønssystem, som også omfatter landsrådets og kommunernes månedslønnede medarbejdere, fortsat skal anvendes, og af, hvorvidt arbejdet fortsat skal udføres fra København. Dette spørgsmål må bero på nærmere aftale med hjemmestyret.

En flytning af EDB-lønberegningen vedrørende skolevæsenet, kulturområdet, kommunerne og landsrådet fra lønningskontoret til hjemmestyret vil skønsmæssigt bevirke en årlig arbejdslettelse for lønningskontoret svarende til maksimalt 5 medarbejdere. Hvis det bliver teknisk muligt at udføre arbejdet i Godthåb, vil flytningen af en så lille del af statens meget omfattende EDB-lønssystem efter ministeriets skøn bl.a. kunne betyde en væsentlig forøgelse af omkostningerne pr. lønberegning.

12. Retsvæsenet

Kriminalretten med sanktionssystemet samt en del af de civile retlige love henhører under Justitsministeriets område.

Under Ministeriet for Grønland henhører:

- 1) Retsplejen i Grønland,
- 2) En del af de civile retlige love,
- 3) Inddrivelse af alimentationsbidrag i visse situationer,
- 4) Inddrivelse af hjemrejse-lån udlagt af landskassen.

Ad 1. Under dette område henhører administrationen af den grønlandske retsplejelov, herunder udarbejdelse af retsvæsenets budgetter, antagelse og udsendelse af det til retsvæsenet i Grønland knyttede udsendte personale samt anlæg og indretning af kredsretternes lokaler.

Endvidere udarbejder og forelægger ministeriet lovforslag inden for området, udfærdiger de til lovene knyttede administrative bestemmelser samt træffer enkeltafgørelser som ankeinstans.

Ad 2. Under Ministeriet for Grønland hører de specielt for Grønland gældende love om arv, børn, ægteskab (overføres muligvis senere til Justitsministeriet), svangerskab samt lov om sterilisation og kastration. De resterende civile retlige love henhører under Justitsministeriet.

For så vidt angår arbejdet i forbindelse med de under Ministeriet for Grønland hørende civile retlige love kan henvises til det under ad 1 anførte vedrørende lovgivningsarbejdet samt ministeriets funktion som ankeinstans for enkeltafgørelser truffet i henhold til de pågældende love.

Ad 3 og 4. Af praktiske grunde er ministeriet de grønlandske kommuner behjælpeligt med at inddrive alimentationsbidrag, hvor debitor er flyttet til udlandet samt med at inddrive udlagte hjemrejse-lån, idet der ofte er tale om personer, der hyppigt skifter bopæl. Det forekommer mest rimeligt at henlægge disse funktioner til et fremtidigt hjemmestyrekontor i København. Spørgsmålet må bero på nærmere drøftelse med hjemmestyret.

Endelig kan nævnes ministeriets funktion som serviceorgan inden for retsvæsenets område, idet der næsten dagligt besvares forespørgsler fra advokater og andre i Danmark boende personer om skiftespørgsmål i Grønland, sagsanlæg i Grønland, registrering m.v.

Med hensyn til lovgivningsarbejdet bemærkes, at en del af ministeriets lovforslag udarbejdes af eller i samarbejde med Det grønlandske Lovudvalg, der ifølge sit kommissorium har til opgave at bistå ministeriet i lovgivningsarbejdet for Grønland inden for det civile og offentligt retlige område samt fungere som konsultativt organ for ministeriet i retlige spørgsmål. I udvalget sidder repræsentanter fra Ministeriet for Grønland, Justitsministeriet, det danske retsvæsen m.v.

Personale beskæftiget med retsvæsenet:

Konsulent	1/2
Fuldmægtig	1/5
Student	1/2

Det kunne eventuelt overvejes at overføre retsvæsenet til Justitsministeriet, men området foreslås under hensyn til, at der er tale om lovgivning udformet under særlig hensyntagen til grønlandske forhold, bevaret i Ministeriet for Grønland, i hvert fald indtil videre, men med fortsat nær kontakt til Justitsministeriet.

13. Ministeriets sekretariatssager og fællesfunktioner

a. Sekretariatssager

Under sekretariatssagerne henhører budgetkontrol, personalekontrol, udarbejdelse af bevillingslove m.v. Herudover henhører frirejser, efteruddannelse af personale i Danmark og i Grønland, administrationen af ministeriets ejendomme, indkøb af materiale til ministeriet, organisationen af fællesfunktionerne m.v.. Samtlige af de nævnte opgaver er af direktoratspræget karakter og omfatter hele ministeriet.

Der kan ikke påregnes ændringer i opgavemængden frem til 1. januar 1981.

Ud over de nævnte opgaver, som er af mere praktisk karakter, varetager kontoret navnlig følgende opgaver:

Udarbejdelse af periodiske indberetninger og rapporter, indberetninger vedrørende ministeriets publikationer samt om råd, nævn og udvalg, redigering af håndbogsoplysninger vedrørende Grønland, rejsetilrettelæggelse, udlån af arkivalier, besvarelse af forespørgsler vedrørende bosættelse i Grønland, opholds- og arbejdstilladelser, arbejdsansøgninger.

De fleste af de ovennævnte opgaver er af departemental art, og en hel del af sagerne kræver forelæggelse og drøftelse på overordnet plan.

Der kan heller ikke for disse opgaver forventes nogen væsentlig nedgang i sagsmængden frem til 1. januar 1981.

b. Fællesfunktioner

Ministeriets fællesfunktioner består af skrivestue, journal, betjentstue, telefonstue og tolkevirksomhed. Disse opgaver sorteres under det nuværende 2.kon tor, men fungerer fælles for hele ministeriet.

I skrivestuen varetages sædvanligt skrivearbejde såsom renskrift af koncepter, love m.v., stenografi efter diktat, mangfoldiggørelse etc. Under skrivestuen henhører ministeriets forkontordamer.

Der må påregnes en personalenedgang på i alt 2 personer i forhold til det nuværende antal ansatte, beskæftiget på skrivestue m.v.

I ministeriets journal foretages der registrering af post, aktering, arkivering, fjernskriverforbindelse til Grønland m.v.

Der kan ikke påregnes nogen personalenedgang frem til januar 1981, idet der til staidighed må forudses en del oprydningsarbejde, bl.a. med afleveringer til rigsarkiv og overførsel af sager til andre institutioner i forbindelse med opgavernes overførsel til Grønland.

I betjentstuen varetages praktisk arbejde i forbindelse med udsendelse af tryksager m.v. Herudover foretages der daglige indkøb af mindre kontorartikler, tidsskrifter m.v. samt almindelig vagt- og budtjeneste.

Der kan næppe forventes væsentlige nedskæringer i personalet, dog kan en eventuelt ændret placering af ministeriets kontorer eventuelt påvirke personaleantallet, men i så fald skønsmæssigt kun med en anslået nedgang på Vs ansat.

I telefonstuen varetages sædvanligt omstillingsarbejde.

Der kan ikke påregnes nogen nedgang i antallet af personale, idet telefonstuen skal være åben i hele ministeriets officielle kontortid, ligesom der skal være afløsningsmulighed i ferier og ved sygdom.

Tolkevirksomheden består navnlig i oversættelse af grønlandske love, bekendtgørelser, overenskomster m.v. samt oversættelse til dansk af materiale, der kun foreligger på grønlandsk. Der tolkes herudover ved møder, hvor det skønnes nødvendigt af hensyn til de grønlandske deltagere.

Selv om en del sagsområder overføres til Grønland inden 1. januar 1981, kan man ikke påregne væsentlige personalemæssige ændringer, idet der udover de fastansatte tolke er ansat en hel del free lance-medarbejdere. Såfremt mængden af oversættelsesarbejdet der-

for bliver mindre, vil en nedskæring naturligt foregå blandt free lance-medarbejderne.

Personalebehov ad a og b

Det fremtidige personalebehov til disse funktioner vil udgøre ca. 55 personer (HK m.v.).

Den lokale boligadministration i Grønland varetages på statens vegne og på statens økonomiske ansvar af *kommunerne* (boligudvalg - boligkontor). Den centrale administration varetages af *landshøvdingen* og af et særligt udvalg, Boligstøtteudvalget, bestående af landshøvdingen (formand), 1 af Grønlands landsråd udpeget medlem samt handelsinspektøren.

Administrationen i kommunerne er nærmere omtalt i bind 1, kapitel **XIII**, afsnit B.

Ved landshøvdingembedet er ansat en kontorchef, to fuldmægtige, en kontorfuldmægtig og et antal assistenter til varetagelse af sekretariatsforretninger for Boligstøtteudvalget og til varetagelse af den centrale administration af statens udlejningsejendomme og personaleboliger.

Boligstøtteudvalget og dets sekretariat træffer afgørelse i lånesager, besvarer kom-

munernes forespørgsler vedrørende fortolkning af gældende låne- og tilskudsregler, aflægger regnskab for boligstøttelån og tilskud, udarbejder udkast til finanslovsforslag vedrørende lån og tilskud m.v. for kommunernes administration i form af cirkulærer.

Den centrale administration ved landshøvdingembedet af statens udlejningsejendomme og personaleboliger giver retningslinier for kommunernes administration af ejendomme, træffer afgørelse i anvisningssager vedrørende personaleboliger, behandler delbudgetter fra kommunerne vedrørende drift og vedligeholdelse af boligerne og udarbejder udkast til finanslovsforslag til ministeriet på grundlag af forud afsatte bevillingsrammer.

Herudover behandler landshøvdingens boligkontor sager vedrørende ekspropriation, sanering, køb af private huse til tjenesteboliger m.v..

Forslag til fremtidig procedure vedrørende udarbejdelsen af investeringsplaner

Underbilag 2 til bilag 1

1. Kommunalbestyrelserne udarbejder i samarbejde med de lokale institutionsledere prioriterede lister over de anlægsopgaver, der på deres områder skønnes at være behov for at få udført i de 2 år, der følger efter den eksisterende planperiode.

2. Ministeriet for Grønland, Justitsministeriet, Kirkeministeriet og hjemmestyret behandler kommunalbestyrelsernes forslag til investeringer inden for deres områder, og ministeriets og hjemmestyrets planlægningsafdelinger udarbejder et materiale, der omfatter:

- a) Kommunalbestyrelsernes forslag til investeringer.
- b) Kommentarer til disse forslag.
- c) Supplerende forslag til investeringer, herunder navnlig forslag vedrørende anlægsopgaver, som ikke på forhånd er stedsbestemte, og som kommunalbestyrelserne derfor ikke har haft mulighed for at medtage (f.eks. boligreparationslån, teelanlæg, maskiner, materiel og inventar).

d) Et konkret forslag til investeringsplan for de 2 år under hensyntagen til de forventede økonomiske rammer og de generelle politiske retningslinier for lokaliseringspolitik m.v.

3. Med udgangspunkt i det under 2 nævnte materiale afholdes møder mellem kommunalbestyrelserne og delegationer fra ministeriet og hjemmestyret om investeringsplanerne.

4. På grundlag af drøftelserne med kommunalbestyrelserne udarbejdes et endeligt planudkast, som forelægges ministeren og hjemmestyret til godkendelse.

Denne procedure skulle gælde for forlængelse af de løbende femårige planer. Større ændringer i planerne forhandles løbende mellem ministeriet, hjemmestyret og vedkommende kommunalbestyrelse.

Beskrivelse af de administrative problemer vedrørende områder i Ministeriet for Grønland, som overføres til hjemmestyret i perioden i. maj 1979 - 1. januar 1981

Bilag 2

1. og 2. Grønlands styrelsesordning og styrelsesordning for kommunerne

Disse opgaver ophører i ministeriet ved områdernes overgang til hjemmestyre. Det samme gælder opgaven med fastlæggelse og forhandling af ordningen med (delvis) udligning af forskelle i indkomstskatteprovenu mellem kommunerne.

Opgaverne har hidtil lagt beslag på 1 AC og Vi HK.

(Om den fremtidige varetagelse af forholdet til hjemmestyret og kommunerne, som vil få en anden karakter, henvises til punkt 1 i bilag 1).

3. Skatter og afgifter

a. Indkomstbeskatning

1°. Gældende ordning

Det eksisterende indkomstskattesystem er beskrevet i bind 2, bilag 18, hvortil der henvises. Nedenfor er beskrevet de nuværende administrative opgaver i ministeriet.

De *departementale funktioner* omfatter udarbejdelse af lovforslag, forslag til bekendtgørelser og mere væsentlige cirkulærer, lovforklaring, behandling af principielle enkeltsager samt visse særlige funktioner, herunder bl.a. udøvelse af en række kontrolbeføjelser.

Af *andre administrative opgaver* skal nævnes, at ministeriet er arbejdsgiverkommune for arbejdsgivere, der er indeholdelsespligtige såvel efter kildeskatteloven som efter den grønlandske indkomstskattelov. Dette indebærer navnlig varetagelse af arbejdsgiverregistret over *danske* indeholdelsespligtige, arbejdsgiverkontrol, modtagelse af redegørelser og afregning af skatten fra arbejdsgiverne samt fordelingen heraf til de grønlandske kommuner samt vejledning og information

over for danske arbejdsgivere og danske kommuner.

Endelig udføres i ministeriets skatteadministration også visse servicefunktioner såsom konkret rådgivning og vejledning vedrørende skatteproblemer i Grønland eller mellem Grønland og Danmark og medvirken ved kurser og introduktioner såvel i Grønland som i Danmark, herunder regelmæssig medvirken ved instruktion om skatteforhold på ministeriets kursus for nyansatte.

Skatteadministrationens *personale* består af 1 AC og 3 HK.

2°. Avergang til hjemmestyre

De nuværende departementale funktioner vil overgå til hjemmestyret, idet den fremtidige lovgivning på skatteområdet, som kun vil kunne have gyldighed på det grønlandske territorium, bliver et hjemmestyreanliggende.

Som supplement til lovgivningen forventes der gennemført en beskatnings- og bistandsaftale mellem Grønland og Danmark (jfr. bind 2, bilag 18). Det må antages, at den danske part i aftalen bliver Finansministeriet, således at de departementale opgaver i forbindelse med aftalen og eventuelle ændringer i den danske lovgivning må forventes varetaget af skattedepartementet.

Med hensyn til de andre administrative opgaver, skal oplyses, at man i udkastet til den nævnte beskatningsoverenskomst mellem Grønland og Danmark opretholder den hidtidige ordning, hvorefter danske arbejdsgivere med funktioner i Grønland også er indeholdelsespligtige over for det grønlandske skattesystem. Den hidtidige administration af denne ordning har efter ministeriets skøn fungeret tilfredsstillende.

Principielt er det intet i vejen for, at en betydelig del af funktionerne kan overføres til Grønland, men dette vil medføre en vanskelig

og kostbar kommunikation med de danske arbejdsgivere og de danske kommuner, og selve arbejdsgiverkontrollen må under alle omstændigheder udføres i Danmark.

Det må derfor antages, at man også under et grønlandsk hjemmestyre vil have en klar interesse i at bibeholde dele af funktionerne i Danmark, som formentlig må udføres af et særligt kontor i Danmark i hjemmestyrets regie.

Med hensyn til servicefunktionerne må antages, at der uanset overgangen til hjemmestyret vil være et betydeligt behov for instruktion og vejledning såvel over for myndighederne som i forhold til arbejdsgivere og enkeltpersoner. Hvis serviceniveauet derfor ikke skal sænkes, må det sikres, at der kan ydes en sådan service i Danmark.

Den nødvendige kapacitet vil kunne ligge i et særligt af landsstyret oprettet kontor, men der vil også kunne tænkes en kombination af et sådant kontor og en konsulentordning i skattedepartementet eller statsskattedirektoratet.

De virkninger, overførslen af skatteområdet vil få for det nuværende *personale*, afhænger naturligvis af, hvilke politiske beslutninger der træffes med hensyn til de fremtidige funktioner i Danmark. Disse praktiske spørgsmål må nærmere afklares ved drøftelser mellem hjemmestyret og ministeriet.

b. Afgifter

1°. Gældende ordning

I henhold til lov for Grønland om *indførselsafgifter m.v.*, jfr. lovbekendtgørelse nr.351 af 20.juli 1972, opkræves der en afgift til landskassen og kommunekasserne af sukker, chokolade- og sukkervarer, malt, øl, spiritus, vin, tobak, humle, kaffe, te og mineralvand. Af gifterne opkræves af Den kgl. grønlandske Handel, der af administrative grunde har eneret til at indføre langt den overvejende del af de nævnte varer til Grønland. For afgiftsopkrævningen betaler landsrådet og kommunerne et administrationsgebyr til Den kgl. grønlandske Handel på $\frac{1}{2}\%$ af afgiftsindtæg-

terne. Kontrollen med afgiftsreglernes overholdelse, der sker ved stikprøver, udøves efter bemyndigelse fra ministeren for Grønland af politiet og Den kgl. grønlandske Handel.

I henhold til lov nr.202 af 21.maj 1969 for Grønland om *afgift af motorkøretøjer* opkræves der en årlig afgift til landskassen af biler og motorcykler. Afgiften opkræves af landsrådet på grundlag af indberetninger fra politiet om foretagne registreringer, afmeldinger, flytninger m.v.

I henhold til lov nr.596 af 17.december 1976 for Grønland om *restaurationsafgift af øl* opkræves der en afgift til landskassen af øl, der udskænkes eller forbruges i virksomheder, der har alkoholbevilling eller tilladelse til at servere stærke drikke. Afgiften opkræves af Den kgl. grønlandske Handel, der af administrative grunde har eneret til at sælge afgiftspligtigt øl til restauranterne, på grundlag af indberetninger fra kommunalbestyrelserne om meddelte eller bortfaldne alkoholbevillinger eller tilladelser til at servere stærke drikke. For afgiftsopkrævningen betaler landsrådet et administrationsgebyr til Den kgl. grønlandske Handel på $\frac{1}{2}\%$ af afgiftsindtægten. Kontrol med afgiftsopkrævningen udøves ifølge loven af de personer, der af ministeren for Grønland er bemyndiget dertil. Der er endnu ikke taget endelig stilling til kontrolspørgsmålet.

2°. Ministeriets hidtidige opgaver

Ministeriets opgave har bestået i udarbejdelse og gennemførelse af den nødvendige lovgivning samt i afgørelse af generelle og konkrete spørgsmål i forbindelse med lovenes administration.

Opgaven har beskæftiget Vio jurist.

3°. Overgang til hjemmestyre

Da der ikke skal ydes tilskud til afgiftsområdet, kan området overtages af hjemmestyret umiddelbart i henhold til hjemmestyrelovens §4.

Ministeriets hidtidige funktioner vil herefter i princippet alle bortfalde. I det omfang

hjemmestyret måtte ønske at opretholde det hidtidige samarbejde med KGH for så vidt angår varetagelse af de administrative og kontrolmæssige opgaver i forbindelse med afgiftsordningerne - hvilket formentlig foreløbig vil være tilfældet - må et sådant samarbejde dog godkendes af ministeriet.

Som det også vil være tilfældet for en lang række andre områder, vil det for afgiftsområdets vedkommende formentlig være praktisk, at virksomheder m.v. har mulighed for som hidtil at kunne få *oplysning* i Danmark om de gældende afgiftsordninger i Grønland. Denne opgave må formentlig henlægges til hjemmestyrets kontor i København.

4. (Regulering af) fiskeri på territoriet, jagt, landbrug og renavl

Om overgangsproblemerne på dette område henvises til punkt 3 i bilag 1.

5. Fredning

Om det *eksisterende retsgrundlag* og om konsekvenserne af hjemmestyrets overtagelse af kompetencen til at varetage regelfastsættelsen på dette område henvises til betænkningens bind 1, kapitel IX.

Da ministeriet fortsat påregnes at skulle medvirke ved varetagelsen af de internationale relationer på dette område, påregnes ingen mærkbar reduktion i personalebehovet på dette område som følge af, at den regelfastsættende myndighed overgår til hjemmestyret.

6. Landsplanlægning

a. Gældende ordning

Det eksisterende *retsgrundlag* er beskrevet i bind 1, kapitel X, afsnit A, hvortil der henvi-

1°. Den nærmere fastlæggelse af områdets overgang

Da de gældende regler om landsplanlægning er en del af loven om arealanvendelse, by-

udvikling og bebyggelse og har sammenhæng med de øvrige af loven omfattede områder, bør der, som også foreslået i bind 1, i forbindelse med overførselen af landsplanlægningen til hjemmestyret ske en nærmere gennemgang af arealanvendelsesloven som helhed, således at der kan tages stilling til, hvilke af de i loven omhandlede områder der yderligere kan overføres til hjemmestyret.

Der er her tale om ministeren for Grønlands nuværende beføjelser til

1. at omgøre afgørelser truffet af en kommune eller af landsplanudvalget vedrørende tilde-ling af arealer (grunde) til konkrete formål,
2. at godkende de af kommunerne udarbejdede byplaner efter høring af landsplanudvalget og til at udstede nærmere bestemmelser om byplaners udformning og indhold, samt
3. at fastsætte bestemmelser om bygningsmyndigheden og om opførelse, konstruktion og indretning af bygningsværker og tekniske anlæg m.m.

2°. Ministeriets hidtidige opgaver vedrørende landsplanlægning

Det område, der således primært er foreslået overført, er landsplanlægningen, som i dag administreres i samarbejde mellem landsplanudvalget og Grønlandsrådets sekretariat og GTO med 1.kontor som udøver af koordinerende sekretariatsfunktioner. Samarbejdet består i, at Grønlandsrådets sekretariat udarbejder oplæg til LPU (Landsplanudvalget) om den generelle planlægning og lokalisering af anlægsprojekter på baggrund af de allerede vedtagne investeringsplaner, som igen bygger på GTO's overslag. Da der allerede foreligger godkendte anlægsplaner for årene frem til 1984, vil denne virksomhed i overgangsperioden frem til 1981 formentlig blive forholdsvis beskeden, og der vil næppe blive tale om at involvere ministeren for Grønland i tilvejebringelsen af en egentlig landsplanlægning i areallovens forstand.

b. Ministeriets opgaver vedrørende landsplanlægning efter overførslen til hjemmestyret

Ved områdets overførsel til hjemmestyret må man gå ud fra, at statens opgaver indskrænkes til at forelægge anlægsforslag for så vidt angår de statslige investeringer for hjemmestyret med henblik på indpasning i den planlægning, som foregår der.

Herudover vil statens opgave i den forbindelse bestå i at forelægge spørgsmål om tilladelser og bevillinger i henhold til Lov om mineralske råstoffer i Grønland, herunder om arealtildeling uden for de egentlige koncessionsområder med tilknytning til virksomheden (jfr. arealanvendelseslovens § 8) for det som led i råstofordningen foreslåede fællesråd.

Endelig vil statens opgaver bestå i at træffe bestemmelser om omfanget og beliggenheden af eventuelle forsvarsanlæg og andre anlæg på områder, hvor kompetencen påhviler rigsmyndighederne, hvilket forventes at skulle ske efter forhandling med landsstyret og som led i varetagelsen af de internationale relationer.

Udover forsvarsanlæg kan der blive tale om videnskabelige stationer, telekommunikationsanlæg, anlæg til varetagelse af trafikikkerhed m.m., som beror på internationale forpligtelser eller aftaler.

Områdets nære tilknytning til GTO gør det naturligt at henlægge det til den medarbejder, der i øvrigt generelt beskæftiger sig med relationerne til GTO og under den afdeling i den fremtidige organisation, der skal varetage de internationale relationer. Under denne forudsætning vil arbejdet kunne bestrides af 1/2 medarbejder (AC) og i en overgangsperiode Vi AC.

Det kan ikke forudses, i hvilket omfang hjemmestyret ønsker at opretholde landsplanudvalget som forum for drøftelser om landsplanlægningen. I andre styrende organer (f.eks. skoledirektionen) er statens egentlige repræsentation og adgang til at indvælge tilforordnede foreslået ophævet, men det er dog et spørgsmål - som må bero på nærmere drøftelse med hjemmestyret — om ikke det vil være mest praktisk, at staten også efter områdets overgang er repræsenteret i dette udvalg.

1°. Administrationen af de øvrige områder, der er omfattet af den gældende areallov

De områder, som først er foreslået overdraget efter en nærmere gennemgang af arealanvendelsesloven, administreres i dag således:

Ministeren som øverste ankeinstans kommer på tale, når en afgørelse om arealanvendelse i bymæssige områder truffet af en kommune indankes for LPU og derefter indankes for ministeren i medfør af arealanvendelseslovens § 21.

Der har ikke hidtil været forelagt sager af denne art for ministeriet, og det kan ikke vurderes, hvor meget arbejde det vil medføre inden områdets overgang til landsstyret, hvad enten det sker før eller efter 1984. Det er aftalt, at landshøvdingembedet fungerer som sekretariat for LPU i ankesagerne i en overgangsperiode.

Godkendelse af kommunernes forslag til byplaner sker i henhold til areallovens § 13 af ministeren efter høring af LPU. Forslagene vurderes i ministeriet i samarbejde mellem Grønlandsrådets sekretariat, GTO og en medarbejder i 1.kontor. Det er aftalt, at GTO fungerer som sekretariat for LPU i byplansager i en overgangsperiode, hvilket i høj grad letter den endelige ministerielle godkendelsesprocedure. Efter areallovens ikrafttræden har der været forelagt 5 å 6 byplaner til godkendelse, og det er ikke på indeværende tidspunkt muligt at forudse behovet for arbejdskraft til denne opgave efter 1981 eller i overgangsperioden indtil overtagelsen.

Udstedelse af byggeforskrifter og varetagelse af bygningsmyndigheden, jfr. arealanvendelseslovens § 20, er med ministeriets bekendtgørelse nr.37 af 1.februar 1978 i en overgangsperiode indtil den pligtige revision af arealloven i folketingsåret 1981/82 henlagt til GTO. Udformning af et byggreglement vil udover en indsats i GTO kræve juridisk medvirken fra ministeriet, og det samme vil være tilfældet ved administrationen af det færdige reglement, indtil bygningsmyndigheden måtte gå over til et organ under hjemmestyret eller i de enkelte kommuner.

2°. Administrationen af de yderligere opgaver efter hjemmestyrets overtagelse

Generelt må det siges, at der er betydelig usikkerhed knyttet til bedømmelsen af behovet for arbejdskraft til varetagelsen af disse yderligere opgaver i henhold til arealanvendelsesloven, da man ikke kan forudse, om overgangen vil finde sted inden 1981. I overgangsperioden indtil overtagelsen, vil der derimod være behov for en hel medarbejder (AC) til at forberede overgangen i detaljer.

7. Nærings- og konkurrencelovgivning, herunder lovgivning om restaurations- og h. el-virksomhed, regler om alkoholholdige drikke samt regler om lukketid

a. Næringslovgivning

1°. Gældende ordning

Det eksisterende *retsgrundlag* er beskrevet i bind 1, kapitel X, afsnit A, hvortil der henvises.

2°. Ministeriets hidtidige opgaver

Ministeriets opgave har bestået i udstedelse og gennemførelse af den nødvendige lovgivning samt i afgivelse af udtalelser ved høring fra Handelsministeriet om generelle og konkrete spørgsmål i forbindelse med lovens administration.

I relation til EF har Grønland på næringsrettens område en særordning, hvorved den særlige bopælsbetingelse for næringsbrev er godkendt. I denne forbindelse har ministeriet løbende gennemgået EF's retsakter på etableringsrettens område med henblik på at sikre den nævnte særordnings opretholdelse.

Området har beskæftiget Vs jurist.

3°. Overgang til hjemmestyre

Ministeriets opgaver vil efter områdets overgang til hjemmestyre bortfalde.

I relation til EF vil opnåelse af de af landsrådet ønskede yderligere særordninger på etableringsrettens område kræve regeringens

og dermed Ministeriet for Grønlands medvirken, ligesom gennemførelsen af eventuelle opnåede særordninger i en overgangsperiode må formodes at kræve Ministeriet for Grønlands medvirken.

b. Konkurrencelovgivning

1°. Gældende ordning

Det eksisterende *retsgrundlag* er beskrevet i bind 1, kapitel X, afsnit A, hvortil der henvises.

2°. Ministeriets hidtidige opgaver

Ovennævnte konkurrencelovgivning involverer ikke direkte Ministeriet for Grønland, som dog har afgivet konkrete udtalelser til Monopoltilsynet i forbindelse med monopollovens administration.

Om andre konkurrencelove, f.eks. lov om priser og avancer og lov om begrænsning af udbytter og vederlag m.v., afgives udtalelser til andre ministerier om lovens eventuelle ikraftsættelse for Grønland.

I relation til EF er gennemgået EF's retsakter på konkurrencelovgivningens område med henblik på at sikre disses tilpasning til særlige grønlandske forhold. Forhandlinger med EF om særstilling for Grønland i relation til disse retsakter må som hidtil foregå ved regeringens og dermed Ministeriet for Grønlands medvirken.

Området har beskæftiget Vis jurist.

3°. Overgang til hjemmestyre

Når bortses fra eventuel deltagelse i forhandlinger med EF, vil der efter områdets overgang til hjemmestyre ikke længere være opgaver på dette område i ministeriet.

8. og 9. Sociale forhold (herunder bistandsvirksomhed for grønlændere i Danmark) og arbejdsmarkedsforhold

a. Gældende ordning

De nugældende ordninger vedrørende arbejds- og socialvæsenet, som hidtil har været

administreret samlet i ministeriets 3. kontor, er beskrevet i **bind 3**, kapitel **VII** og **VIII**, medens arbejdsretlige forhold og overenskomster vedrørende personale i Grønland, **der** hidtil har henhørt under ministeriets 2. kontor, er beskrevet i det 9, kapitel **VIII**, i dette bind.

I det følgende er kort redegjort for de administrative konsekvenser af arbejds- og socialvæsenets overgang. Der er herunder fremhævet nogle enkelte opgaver, om hvis løsning der må træffes nærmere aftale mellem hjemmestyret og ministeriet. Konsekvenserne af kommissionens forslag vedrørende de fremtidige overenskomstforhold er behandlet i del 9, kapitel **VIII**, i dette bind.

1°. Departementale opgaver

De nuværende *departementale opgaver* i ministeriet (lovgivning, kontakt med andre ministerier, budgettering og regnskab, planlægning) bortfalder i princippet alle ved områdets overgang til hjemmestyre, idet området fremover alene vil være reguleret ved bemyndigelseslove og finansieret ved det foreslåede generelle tilskud til hjemmestyret.

For så vidt angår arbejdsmarkedsområdet bemærkes imidlertid, at ministeriet efter ønske fra landsrådet er i gang med at udarbejde et lovforslag om arbejdstilladelser for arbejdskraft, der flytter til Grønland. Reguleringen er af en sådan karakter, at den kun kan gennemføres ved lov, og opgaver af denne art må fortsat udføres i ministeriet, da lovforslag skal fremsættes af regeringen.

Det bør nærmere med hjemmestyret aftales, hvorvidt og i hvilket omfang et vist samvirke vedrørende *internationale spørgsmål* (tiltrædelse til internationale konventioner, rapporter til internationale organisationer m.v.) skal etableres.

Specielt vedrørende *planlægning* blev der i 1970 nedsat en arbejdsgruppe, der skulle koordinere planlægning og administration inden for det grønlandske uddannelses- og arbejdsmarkedsområde. Gruppen består af repræsentanter for ministeriet, Grønlandsrådets sekretariat, KGH, GTO, Arbejds- og socialdirekto-

ratet, Erhvervsuddannelsen i Grønland mll.

Arbejdsgruppen har løbende taget stilling til samt selv fremført forslag vedrørende foranstaltninger på det grønlandske uddannelses- og arbejdsmarkedsområde. 3. kontor har varetaget formandskab samt sekretariatsopgaverne, og det videre initiativ til den praktiske gennemførelse af forslagene har ligget i 3. kontor.

Arbejdsgruppen nedsatte i 1972 en undergruppe til udarbejdelse af prognoser for uddannelse og beskæftigelse, og det meste af prognosearbejdet har været foretaget af 3. kontor.

Der er udarbejdet en rapport om beskæftigelsesudsigterne frem til 1985 i Grønland, og nye rapporter om væksten i det grønlandske arbejdskraftudbud frem til 1995 er næsten afsluttede og udgives i nær fremtid. Rapporterne skulle give et indtryk af, hvilken arbejdsmarkedspolitisk indsats der må gøres for at skabe fuld beskæftigelse.

Koordineringen af den uddannelsesmæssige indsats og af den del af arbejdsmarkedspolitikken, der overgår til hjemmestyre, må foretages af hjemmestyreorganer, men det må nærmere med hjemmestyret aftales, hvorledes prognosearbejdet vedrørende arbejdsmarkedet bør tilrettelægges. Opgaven bør i princippet overgå til hjemmestyret, men det vil muligvis være praktisk - indtil en planlægningsafdeling evt. er etableret under hjemmestyret — at opgaven i en periode efter områdets overgang løses af ministeriets planlægningsafdeling i samarbejde med hjemmestyret.

Det *nuværende personale* beskæftiget i 3. kontor med opgaver vedrørende arbejds- og socialvæsen udgør:

Anslået andel af arbejdstid

1 kontorchef		
1 akademiker	10	pc t.
1 socialfuldmægtig	20	pct.
1 akademiker	50	pct. (arbejdsmarkedsforhold herunder prognoser)
1 overassistent	10	pct. (budgetter)

2°. Bistandsvirksomheden

Denne opgave vil fuldt ud overgå til hjemmestyret.

Bistandsvirksomheden vil fortsat skulle udføres i Danmark, og der må derfor af hjemmestyret oprettes et særligt bistandsorgan, formentlig i København og i tilknytning til hjemmestyrets øvrige administrative funktioner dér.

Hjemmestyret skal overtage følgende opgaver, der alle er af serviceagtig karakter:

- 1) Bistand til de samme klientkategorier, som det hidtidige bistandsapparat har betjent.
- 2) Kontakt med danske kommuner og institutioner (oplysninger og vejledning til danske kommuner, institutioner og organisationer om gældende regler eller andre forhold i Grønland, konkrete problemer i forbindelse med kommunernes arbejde med fastboende grønlandske klienter m.m.)
- 3) Service over for Arbejds- og socialdirektoratet og grønlandske kommuner i forbindelse med personaleansættelser.
- 4) Uddannelsesstøtte. Regelfastsættelsen om uddannelsesstøtte vil ske i Grønland, men den daglige administration må lægges sammen med det øvrige bistandsarbejde i Danmark, da den økonomiske støtte og den øvrige hjælp fortsat bør være integreret i bistandsarbejdet, bl.a. fordi der i et vist omfang er tale om skønmæssige ydelser.

Disse opgaver må henlægges til hjemmestyrets bistandsafdeling, idet dog formentlig personaleansættelser må administreres sammen med hjemmestyrets og evt. kommunernes personaleansættelser iøvrigt.

Bistandsarbejdet har en sådan karakter, at der *efter områdets overførsel* til hjemmestyre *ikke længere* vil være *opgaver tilbage i ministeriets regi*. Ministeriets repræsentation i de selvejende institutioner (grønlanderhuse m.fl.) må overtages af hjemmestyret som ny tilskudsgivende myndighed.

For at undgå en yderligere opsplitning af bistandsarbejdet bør arbejdet i de forskellige afdelinger overgå til hjemmestyre samlet og på én gang. Kommissionen har herom (bind 3, **kapitel VIII**) fastslået følgende:

»Der er enighed i kommissionen om, at bistandsarbejdet bør overføres samlet og senest den 1. januar 1981. Dette indebærer, at bistandsfunktioner eksempelvis inden for **det** sociale område, hvis dette område overtages af hjemmestyret inden den 1. januar 1981, *først* går over, når bistandsvirksomheden iøvrigt går over. Omvendt indebærer forslaget, at bistandsfunktioner inden for områder (eksempelvis sundhedsvæsenet), der går over efter 1. januar 1981, overgår sammen med bistandsvirksomheden iøvrigt«.

Bistanden til grønlandske patienter, som fortsat vil blive sendt til Danmark af **det** statslige sundhedsvæsen, må omorganiseres ved en samarbejdsaftale mellem sundhedsvæsenet og landsstyret.

Det *nuværende personale* beskæftiget med bistandsopgaverne under ministeriet udgør:

	Arbejdstid inden for området pct.
1 kontorchef	
<i>Rådgivningsafdelingen</i>	
1 socialfuldmægtig (overenskomst)	8
4 1/2 socialrådgivere (overenskomst)	100
8 HK (heraf 4 familievejledere og 2 socialrådgiveruddannede) (omregnet til fuldtid: 11/2)	100
<i>Uddannelsesafdelingen</i>	
1 uddannelsesinspektør (tjenestemand)	30
1 erhvervsvejleder (gr. tjenestemand)	90
3 HK	100
2 HK	50
<i>Stipendieudvalget</i>	
1 jurist (overenskomst)	90
4 HK	100

Grønlanderhjemmet

1 forstander (tjenestemand)	100
3 1/2 assistent (personlig kontrakt)	100
køkken- og rengøringspersonale	100

10. Undervisning og kultur, herunder erhvervsuddannelse m.v.

De *nugældende ordninger* vedrørende undervisning og kultur, som hidtil har været administreret af ministeriets 4. kontor, er beskrevet i bind 3, kapitel III-V, medens den eksisterende ordning vedrørende erhvervsuddannelse, som hidtil har været administreret af ministeriets 3. kontor, er beskrevet i bind 3, kapitel IX.

I det følgende er kort redegjort for de administrative konsekvenser af henholdsvis undervisnings- og kulturområdets og erhvervsuddannelsens overgang. Der er herunder fremhævet nogle enkelte opgaver, om hvis løsning, der må træffes nærmere aftale mellem hjemmestyret og ministeriet.

a. Uddannelse og kultur

Området omfatter navnlig den grønlandske skole, Grønlands Radio, fritidsvirksomhed, biblioteksvæsen og folkeoplysning.

De *nuværende departementale opgaver* i ministeriet bortfalder i princippet alle ved områdets overgang til hjemmestyret, idet området fremover alene vil være reguleret ved bemyndigelseslove og finansieret ved det foreslåede generelle tilskud til hjemmestyret.

Endvidere vil også de *pædagogiske, praktiske m.fl. funktioner*, der udføres af undervisningsinspektøren i den pædagogiske sektion i 4. kontor, bortfalde.

Medens der *nuværende departementale funktioner* fremover må henlægges til hjemmestyrets administration i Godthåb, vil undervisningsinspektørens pædagogiske og praktiske funktioner fortsat skulle udføres i Danmark og forventes henlagt til den administration, hjemmestyret opretter i København.

Det *nuværende personale* beskæftiget i 4. kontor med opgaver vedrørende undervisning og kultur udgør:

Anslået
andel af
arbejdstid

	pct.
1 kontorchef	50
1 1/2 AC	100
6 HK	100
4 pædagoger	100

b. Erhvervsuddannelse

De *nuværende departementale opgaver* i ministeriet bortfalder i princippet alle ved områdets overgang til hjemmestyret, idet området fremover alene vil være reguleret ved bemyndigelseslove og finansieret ved det foreslåede generelle tilskud til hjemmestyret.

Tilsvarende vil også *mere praktisk betonede opgaver* (personaleansættelser m.m.) gå over til hjemmestyret, og der må træffes nærmere aftale mellem ministeriet og hjemmestyret om eventuelt samarbejde vedrørende disse, ligesom der må træffes nærmere aftale om ledelse, tilrettelæggelse m.v. af kurser for personale inden udsendelsen til Grønland («kursus for udsendte«).

Endelig skal nævnes et specielt problem vedrørende udgifterne til visse erhvervsuddannelser, som efter EF's Sociale Fond's *nuværende regler* kan refunderes fra fonden efter ansøgning. (Refusionen udgør p.t. 55 pct. af driftsudgifterne).

Efter de *gældende regler* skal et statsligt organ fremsende ansøgning og modtage tilskud i første omgang. Dette kan blive enten et af ministeriets kontorer eller måske Arbejdsministeriet, som i forvejen koordinerer alle ansøgninger fra Danmark. Dette spørgsmål må nærmere klares ved drøftelse mellem ministeriet og hjemmestyret.

Det *nuværende personale* beskæftiget i 3. kontor med opgaver vedrørende erhvervsuddannelsen udgør:

	(anslået pct. af samlet arbejdstid)
1 kontorchef (overenskomst)	10 pct.
1 jurist	

overenskomst)	10 pct. Love, bekendtgørelser og juridiske spørgsmål.	1 lærer (grønlandsk tjenestemand (udsendt))	10 pct. Administration af erhvervskartotek m.m.
1 jurist (overenskomst)	10 pct. Juridiske-administrative spørgsmål vedrørende refusion fra EF's Sociale Fond.	1 kontorfuldmægtig (HK overensk.)	100 pct. Budgetarbejde, ansæt- telsesspørgsmål og EF-refusion
1 uddannelsesinsp. (dansk tjenestemand)	50 pct. Diverse administrative og pædagogiske opgaver.	1 assistent (HK overensk.)	50 pct. af 4/5 arbejdstid. Budgetarbejde og ansættelsesspørgsmål samt EF-refusion.

